

ANNIE BESANT:

KARMA – AZ OK-OKOZAT TÖRVÉNYE

Fordította: korábbi fordítások felhasználásával: Szabari János

2002

Magyar Teozófiai Társulat

KARMA

Az ember minden létrehozott gondolata megjelenik a belső világban, és aktív lényvé válik azáltal, hogy összekapcsolódik, mondhatni egyesül egy elementállal, vagyis a birodalmak fél-intelligens erőinek egyikével. Aktív intelligenciaként él tovább, – elmeszülte teremtményként, – hosszabb-rövidebb ideig, ami arányos az eredeti, őt létrehozó gondolattevékenység erősségével. Így a jó gondolat aktív, jótékony erőként, a gonosz pedig kártékony démonként él tovább. Az ember így népesíti be állandóan közvetlen környezetét sajátos világával, telíti képzelete, vágyai, ösztönzései és szenvedélyei szüleményeivel: egy olyan áramlattal, amely erősségével arányosan hat minden vele kapcsolatba kerülő érzékeny, vagy ingerlékeny szervezetre. A buddhista ezt „Skandha”-jának nevezi; a hindu pedig a „Karma” nevet adja neki. Az adeptus tudatosan hozza létre ezeket a formákat; a többi ember öntudatlanul vetíti ki őket.

The Occult World (Az okkult világ), 4. kiadás, 89, 90. old.

Soha szemléletesebb képet nem kaptunk még a karma alapvető természetéről, mint ezekből a szavakból, amiket K.H. Mester egyik korai leveléből vettünk. Ha ezeket világosan, teljes jelentőségükben megértjük, minden e fogalmat övező zavar legnagyobb részét eltűnik, és megértjük a karma működésének fő alapelvét. Ezért ezek lesznek a tanulmány menetének legjobb irányjelzői, kezdeni pedig az ember teremtményeinek átgondolásával fogjuk. Mindaz, amire bevezetésként szükségünk van, az, hogy világos fogalmat alkossunk magunkban a törvény megváltozhatatlanságáról és a természet nagy világairól.

A TÖRVÉNY MEGVÁLTOZTATHATATLANSÁGA

Szinte közhely, hogy törvények világában élünk, hogy megmásíthatatlan törvényekkel vagyunk körülvéve. Ha azonban ezt a tényt valóságosan és visszavonhatatlanul elismerjük, és valóságnak látjuk a gondolati-, az erkölcsi- és az anyagi világban egyaránt, bizonyos tehetetlenség érzése vesz rajtunk erőt, mintha egy hatalmas erő markában éreznénk magunkat, amely magával ragad, és oda sodor, ahová akar. Ennek épp az ellenkezője a valóság, mert ez a hatalmas erő, amikor megértjük, engedelmesen odavisz minket, ahová mi akarjuk: a természet minden erejét olyan mértékben használhatjuk, amilyen mértékben megértettük azokat, – „a természetet engedelmisséggel hódítjuk meg”, – és ellenállhatatlan erői azonnal rendelkezésünkre állnak, mihelyt tudással velük és nem ellenük dolgozunk. Beláthatatlan erőtartalékaiból kiválaszthatjuk azt, amelyre célunk eléréséhez akkor és ott szükségünk van, és éppen megváltozhatatlanságuk biztosítja sikerünket.

A törvény megváltozhatatlanságán múlik a tudományos kísérlet biztossága, minden eredmény megtervezésének és a jövő előrelátásának képessége. Erre támaszkodik a vegyész, biztos lévén abban, hogy a természet mindig egyformán felel, ha ő pontosan adja a kérdéseit. Az eredmények megváltozását eljárásának eltéréséből származtatja, nem pedig a természet megváltozásából. Ugyanígy van ez minden emberi cselekvéssel; minél inkább tudáson alapul, annál biztosabb az előre jelzett eredmény, mert minden „véletlen” a tudatlanság, az ismeretlen vagy figyelmen kívül hagyott törvények működésének eredménye. Az értelmi és erkölcsi világban ugyanúgy, mint az anyagiban, az eredmények előre láthatók, tervezhetők és kiszámíthatók. A természet sohasem csal meg bennünket; saját vakságunk az, ami megcsal bennünket. A növekvő tudás minden világban növekvő hatalmat jelent, és a mindentudás azonos a mindenhatósággal.

Ennek a törvénynek ugyanolyan változatlanoknak kell lennie a mentális és erkölcsi világokban, mint amilyeneknek az anyagiban elvárjuk, minthogy a világegyetem az Egy kiáradása és az, amit törvénynek nevezünk, nem más, mint az Isteni Természet kifejeződése. Ahogy minden az Egy életből

árad ki, úgy tart fenn mindent az egy Törvény; a világok úgy nyugszanak az Isteni Természet eszikláján, mint egy biztos, változatlan alapon.

A TERMÉSZET VILÁGAI

Ahhoz, hogy a Mester által javasolt módon tanulmányozzuk a karma működését, világos elképzelést kell alkotnunk magunknak a világegyetem három alsóbb síkjáról vagy területéről, és a velük kapcsolatos alapelvekről. A síkok nevei a bennük működő tudat állapotát jelzik. Ebben egy ábra lehet segítségünkre, amely bemutatja a síkokat a velük kapcsolatos alapelvekkel és az eszközöket, amelyekben egy tudatos lény látogathatja azokat. A gyakorlati okkultizmusban a tanuló megtanulja felkeresni ezeket a síkokat, és saját kutatásai alapján az elméletet tudássá átalakítani.

A tudat a legalacsonyabb eszközt, a sűrű testet használja a fizikai síkon való működésére, és ebben az agybeli képességek határai köré van szorítva. A finomtest kifejezés mögött az asztráltestek változatai rejlenek, illetve azok, amelyek a pszichikus síknak nevezett nagyon bonyolult terület változó feltételeihez illenek. A devacháni síkon két jól meghatározott szint van, a formai és a forma nélküli szint; az alsón a tudat egy mesterséges testet, a maya-virupát használja, de az értelemtest kifejezés megfelelőnek látszik, mert jelzi, hogy az anyag, amiből áll, a manasz síkjához tartozik. A forma nélküli szinten a kauzáltestet kell használnia. A buddhi síkjáról szükségtelen beszélni.

SÍK	PRINCÍPIUM	TEST
	Atma	
Szusuptikus	Buddhi	Szellemi test
Devacháni	Manasz	Kauzáltest Mentáltest
Pszichikus vagy asztrális	Káma-manasz: felsőbb pszichikai Káma: alsóbb pszichikai	Finomtest
Fizikai	Linga-sharira Sthula-sharira	Étertest Sűrűtest

Az anyag, ami ezeken a síkokon található, nem egyforma, és általában véve mindegyik sík anyaga sűrűbb, mint a fölötte lévőé. Ez megfelel a természet analógiájának, mert a fejlődés lefelé a ritkábból a sűrűbe, a finomból a durvába halad. Azon kívül ezeken a síkokon a lények hatalmas hierarchiái laknak, a szellemi régiók magasztos intelligenciáitól az anyagi világ legalsórendűbb, féltudatos elementáljáig. Minden sík minden részecskéjében szellem és anyag van összekapcsolódva, – minden részecskének anyag a teste, és szellem az élete, – és e részecskék minden független halmozát, mindenfajta, minden típusú elkülönült formáját ezek a lények éltetik, fajtájukban változva a forma fokozatának megfelelően. Nem létezik olyan forma, amelyet ne így lelkesítenének, de a formát éltető lény lehet a legmagasztosabb intelligencia, a legalsórendűbb elemi lény, vagy a közöttük található számtalan seregnyi lény bármelyike.

Azok a lények, amelyekhez pillanatnyilag közünk lesz, főleg a pszichikai síkhoz tartozók, mert ezek alkotják az ember vágytestét (káma-rupa), – érzélemtestét, ahogy gyakran nevezik, – valóban beleépülnek annak asztrális mintájába, és éltetik az ember asztrális érzékeit. Ők, – hogy szakkifejezéssel éljünk, – az állatvilág forma-elemlényei, a változások közvetítői, amelyek a rezgéseket érzéssé alakítják át.

A kámai elementálok legszembeszökőbb jellegzetessége az érzékelés, az a képesség, hogy nemcsak felelnek a rezgésekre, hanem érzik is azokat, és a pszichikai sík zsúfolt ezekkel a tudatosság különböző fokain lévő lényekkel, amelyek mindenféle ráhatást felvesznek, és érzéssé alakítanak át. Bármely lény, amelynek olyan teste van, amelybe ezek az elemlények vannak beépítve, képes érezni, az ember pedig ilyen testen keresztül érez. Az ember nincs tudatában teste részecskéinek, sőt még sejtjeinek sem; azoknak saját tudatuk van, amellyel az ember vegetatív életének különböző

folyamatait végzik. Az az ember viszont, akinek testét alkotják, nem osztozik tudatukban, tudatosan nem segíti vagy hátráltatja őket abban, ahogy válogatnak, asszimilálnak, kiválasztanak, építenek, és nem képes bármely pillanatban tudatát összekapcsolni szíve egyik sejtjének tudatával, hogy pontosan megmondhassa, az mit csinál. Tudata rendes körülmények közt a pszichikai síkon működik, sőt a magasabb pszichikai régiókban is, ahol az elme működik, ez a kámával keveredő értelem, mint-hogy a tiszta értelem nem működik az asztrálsíkon.

Az asztrálsík zsúfolva van olyan elementálokkal, amelyek hasonlóak az ember vágytestét alkotókhoz, és amelyek az alacsonyabb rendű állatok egyszerűbb vágytestét is alkotják. Az ember természetének ezzel a részével közvetlen összeköttetésbe kerül ezekkel az elementálokkal, és rajtuk keresztül kapcsolatot hoz létre minden körülötte lévő, számára vonzó vagy visszataszító tárggyal. Akaratával, érzelmeivel, vágyaival befolyásolja ezt a számtalan lényt, amelyek érzékenyen válaszolnak minden érzéshullámra, amelyet az ember minden irányban kibocsát. Saját vágyteste segéd-eszközként működik, és ahogy a kívülről jövő rezgéseket érzésekké kapcsolja össze, ugyanúgy bontja szét a belsejében támadó érzéseket rezgésekké.

A GONDOLATFORMÁK LÉTREHOZÁSA

Most már abban a helyzetben vagyunk, hogy jobban megértsük a Mester szavait. Az értelem saját területén, a magasabb pszichikai sík finomabb anyagában működve képeket, gondolatformákat hoz létre. A képzelőerőt nagyon pontosan nevezték el az elme teremtőképességének és ez a szó szoros értelmében igazabb, mint azt sokan hiszik, akik ezt a szót használják. Ez a képzelőerő/kép-teremtés az értelem jellemző képessége, és a szó csupán nehézkes kísérlet, hogy részben ábrázoljon egy mentális képet. Egy elgondolás, egy mentális kép összetett dolog, esetleg egy egész mondat szükséges ahhoz, hogy részletesen leírjuk, ezért kiragadjuk egy szembetűnő alkotóelemét, és egy szóval megnevezve ezt a részt, tökéletlenül fejezzük ki az egészet. Ha azt mondjuk „háromszög”, a szó egy képet hív elő a hallgató elméjében, amelyet hosszan kellene leírnunk, ha pontosan akarnánk szavakkal érzékeltetni. Mindent elkövetünk, hogy jelképekben gondolkozzunk, azután fáradtságosan és tökéletlenül szavakban összegezzük jelképeinket. Azokban a tartományokban, ahol az értelem értelemhez szól, tökéletes kifejezés van, messze túl azon, mint ami szavakkal átadható. Még a korlátozott formájú gondolatátvitelnél sem szavakat, hanem elképzeléseket küldenek. Egy szónok mentális képeiből akkora részt önt szavakba, amennyit csak tud, ezek a szavak pedig a hallgatóság elméjében a szónokéhoz hasonló mentális képeket hívnak elő. Az elme nem szavakkal, hanem képekkel, képzetekkel dolgozik, a felmerülő viták és félreértések fele pedig abból származik, hogy az emberek különböző képekkel társítják ugyanazokat a szavakat, illetve különböző szavakkal fejezik ki ugyanazokat a képeket.

A gondolatforma tehát egy mentális kép, amelyet az elme teremtett vagy formált a magasabb pszichikai világ anyagából, amelyben a fent említettek szerint működik. Ez a forma, amely e régió anyagának gyorsan rezgő atomjaiból áll, rezgéseket indít mindenfelé maga körül. Ezek a rezgések minden olyan lényben hang- és színérzéseket keltenek, amelyek képesek azokat megfelelően feldolgozni, amint pedig a gondolatforma kifelé halad, vagy lefelé süllyed, – bármelyik kifejezést használjuk szívesebben, hogy az átmenetet kifejezzük, – az alsó pszichikai régiók sűrűbb anyagába, ezek a rezgések, mint egy éneklő-szín, minden irányt erőteljesen áthatnak, és a gondolatformához, – amelyből kiindultak – hívják az adott színhez tartozó elementálokat.

Az összes elementál, – éppúgy, mint minden egyéb dolog a világegyetemben, – a hét elsődleges sugár, a fény hét eredeti fiának egyikéhez, vagy másikához tartozik. A fehér fény előtör a Harmadik Logoszból, a megnyilvánult Isteni Elméből a hét sugár formájában, „a trónus előtt lévő hét Szellem” formájában, a sugarak mindegyikének pedig megvan a maga hét alsugara és így tovább egymást követő kisebb részegységekben. Ezért a végtelen különbségek közepette, amikből a világegyetem felépül, különböző kisebb részegységekbe tartozó elementálok vannak, ezek egy színnyelven kommunikálnak, amely azon a színen alapul, amelyhez tartoznak. Ezért őrizték mindig olyan óvato-

san a hangok, színek és számok igazi tudományát, – a számokon alapul mind a hang, mind a szín, – mert az akarat ezeken keresztül szól az elementálokhoz, a tudás pedig hatalmat ad az uralkodáshoz.

K. H. Mester nagyon érthetően szól erről a szín-nyelvről. Azt mondja: „Hogy is értethetnétek meg magatokat, hogy parancsolhatnátok ezeknek a fél-intelligens erőknek, amelyek velünk nem kimondott szavakkal, hanem hangokkal és színekkel érintkeznek, a kettőjük rezgése közötti összefüggés megteremtésével? Mert a hang, a fény és a szín a legfontosabb tényezők az intelligenciák ilyen fajtájának kialakításában, Ezek olyan lények, amelyek létéről fogalmatok sincs, hinnetek sem szabad bennük, – ateisták és keresztények, materialisták és spiritiszták, mind felhozzák saját érveiket egy ilyen hit ellen, – a tudomány pedig valamennyinél erősebben ellenzi az ilyen lealázó babonában való hitet.”¹

A múltat tanulmányozók emlékezhetnek itt-ott előforduló, egy szín-nyelvre vonatkozó homályos utalásokra; emlékezhetnek arra a tényre, hogy az ősi Egyiptomban a szent kéziratokat különböző színekkel írták, és hogy a másolásban elkövetett hibákat halállal büntették. De nem akarom ezt az érdekesítő dolgot mellékvágányra terelni. Minket csak az a tény érdekel, hogy az elementálok színekkel szólíthatók meg, és hogy a szín-szavak olyan érthetőek számukra, mint a kimondott szavak az emberek számára.

Az éneklő-szín árnyalata a gondolatformát létrehozó indíték természetétől függ. Ha az indíték tiszta, szerető, jótékony természetű, a létrehozott szín olyan elementált hív a gondolatformához, amely felveszi azokat a jellegzetességeket, amelyeket az indíték rányom a formára, és az így meghatározott módon cselekszik. Ez az elementál belép a gondolatformába, hogy mint annak a lelke viselkedjen, és így egy független lény jön létre az asztrálsíkon, egy jótékony természetű lény. Másrészt, ha az indíték természetében tisztátlan, bosszúvágyó, gonosz, a létrehozott szín olyan elementált vonz majd a gondolatformához, amely ugyanúgy felveszi az indíték által a formára nyomott jellegzetességeket, és az így meghatározott módon cselekszik. Ebben az esetben is belép az elementál a gondolatformába, hogy mint annak a lelke viselkedjen, és így egy független lény jön létre az asztrálvilágban, egy kártékony természetű lény. Például, egy haragos gondolat vörös villanást okoz, mert a gondolatforma úgy rezeg, hogy vöröset hoz létre; ez a vörös felvillanás hívójel az elementálok számára, azok pedig a hívó felé száguldanak, és egyikük belép a gondolatformába, ami azt romboló, bomlasztó fajtájú önálló tevékenységre képesíti.

Az emberek folyamatosan beszélnek ezen a szín-nyelven egészen öntudatlanul, és így maguk köré hívják az elementálok rajait, amelyek megtelepednek a létrehozott különböző gondolatformákban. Így van az, hogy az ember a közvetlen környezetét saját világával népesíti be, telíti képzelete, vágyai, ösztönzései és szenvedélyei szüleményeivel. Önmagunk által teremtett angyalok és démonok tolongnak körülöttünk minden oldalról, mások javának és kárának okozói, és saját javunk és kárunk hozói, – bizony, ez egy karmikus sereg.

A tisztánlátók látják a színek állandóan változó villanásait a mindenkit körülvevő aurában: így fordít le az asztrálvilág minden gondolatot, minden érzést az asztrális látás számára láthatóan. A közönséges tisztánlátónál valamivel jobban fejlett személy látja a gondolatformákat is, és látja a színvillanások keltette hatásokat az elementálok tömegeire.

---

¹ A.P. Sinnett: Occult World (Okkult világ) 100. old.

A GONDOLATFORMÁK TEVÉKENYSÉGE

E meglelkesített gondolatformák élettartama elsősorban kezdeti erősségüktől függ, az energiától, amellyel emberi létrehozójuk telítette őket, másodsorban pedig a létrehozásuk után a létrehozó vagy mások által ismételt gondolat útján nekik juttatott tápanyagtól. Életüket ilyen ismétléssel folyamatosan meg lehet újítani, az olyan gondolat pedig, amelyen töprengenek, amely ismételt meditáció tárgya, nagyon tartós formát nyer a pszichikai síkon. Mivel a hasonló természetű gondolatformák vonzzák és kölcsönösen erősítik egymást, ezért ebben az asztrális világban eleven, nagy intenzitású és energiájú formát hoznak létre.

A gondolatformák létrehozójukkal egy –jobb kifejezés híján így kell neveznünk, – magnetikus kötelékkel vannak összekapcsolva. Azok visszahatnak rá, és az általuk keltett hatás újratermeli önmagát. A fent említett esetben pedig, ahol egy gondolatforma ismétlés által erősödik, nagyon határozott gondolatszokás jöhet létre, egy minta formálódhat, amelybe könnyedén áramlanak a gondolatok, – segítők, ha nagyon magasztos természetűek, mint egy nemes eszmény, de legtöbbször hátráltatók, a mentális növekedés akadályozói.

Álljunk meg egy pillanatra a szokás ilyen kialakulásánál, minthogy kicsiben nagyon hatékonyan mutatja be a karma működését.

Tegyük fel, hogy kapunk egy olyan kész elmét, ami mögött nincs múltbeli tevékenység, – ez természetesen lehetetlen, de a feltételezés adja meg a szükséges különleges kiindulási pontot. Elképzelhetjük, hogy egy ilyen elme tökéletes szabadsággal és spontán módon működik, és hoz létre gondolatformát. Ezt sokszor megismétli, amíg egy gondolat-szokás, egy határozott szokás alakul ki. Így az elme öntudatlanul is ebbe a gondolatba csúszik, erői ebbe fognak áramlani az akarat minden tudatos szelektáló tevékenysége nélkül.

Tegyük fel továbbá, hogy az elme kezdi helyteleníteni ezt a gondolat-szokást, és nyugnek érzi fejlődésében. Eredetileg az elme spontán tevékenysége következtében, kész vezetéket létrehozva megkönnyítette a mentális energiák áramlását, ez viszont most korláttá vált. Ha ettől meg akar szabadulni, azt csakis az elme újabb önkéntes, a meglévő bilincsek lerázására és végleges széttörésére irányuló tevékenységével érheti el.

Előttünk áll egy kis ideális karmikus ciklus, amin gyorsan fussunk át: a szabad elme létrehoz egy szokást, majd ezen korlátok között kényszerül működni, viszont a korláton belül megtartja szabadságát, és belülről dolgozhat ellene, amíg végül elhasználja. Természetesen eleinte sosem vagyunk szabadok, mert ezekkel a bilincsekkel megterhelve jövünk a világra, amelyeket saját magunk készítettünk a múltban; de a folyamat, minden egyes bilincs esetében a fenti kört írja le, – az elme készíti, viseli, és használat közben lereszeli.

A gondolatformákat létrehozójuk konkrét személyek felé is irányíthatja, akiket segíthet vagy bánthat velük, az őket lelkesítő elementálok természetének megfelelően. Nem pusztá költői képzelet, hogy jókívánságok, imádságok és szerető gondolatok értékesek azok számára, akiknek küldik őket; ezek egy védősereget hoznak létre, ami körülveszi a szeretett személyt, és sok rossz befolyást, és veszedelmet hárítanak el.

Az ember nemcsak létrehozza és szétküldi saját gondolatformáit, hanem mágnesként magához is vonzza mások gondolatformáit a körülötte lévő asztrálsíkról, azokat, amik a saját meglelkesített gondolatformái típusához tartoznak. Így kívülről hatalmas energiátöbbleteket vonzhat magához, és teljesen rajta múlik, hogy ezek az erők, amelyeket a külső világból saját magába épített, jó vagy rossz természetűek-e. Ha az ember gondolatai tiszták és nemesek, jótékony elementálok seregeit vonzza magához, és lehet, hogy néha csodálkozik, honnan kapta a megvalósításhoz szükséges erőt, amely úgy tűnik, – és jól tűnik – neki, lényegesen meghaladja saját erejét. Ugyanígy egy romlott és alantas gondolkodású ember kártékony elementálok seregeit vonzza magához, és ezzel a gonosz energiátöbblettel olyan bűnöket követ el, amelyek megdöbbennek, ha visszanéz rájuk. Biztosan valami ördög kísértett meg, fog panaszkodni; és valóban ezek a démoni erők, amelyeket saját gonoszságával hívott magához, adtak hozzá kívülről erőt.

A gondolatformákat lelkesítő elementálok, legyenek azok jók vagy rosszak, összekapcsolódnak az ember vágytestében lévő elementálokkal, valamint az ember saját gondolatformáit lelkesítő elementálokkal, és így kezdenek benne dolgozni, noha kívülről érkeznek. De ehhez magukhoz hasonló elementálokat kell találniuk, amikhez hozzákapcsolódhatnak, különben nem tudnak erőt kifejteni. Az ellentétes gondolatformák elementáljai taszítják egymást, és a jó ember saját légkörével, aurájával visszaszorít mindent, ami romlott és kegyetlen. Védőfalként veszi körül, és tartja távol tőle a gonoszt.

Az elementálok tevékenységének van egy másik fajtája, ami messzeható következményekkel jár, ezért nem hagyhatjuk ki a karmát létrehozó erők előzetes áttekintéséből. Az imént említettekhez hasonlóan erre is vonatkozik az a megállapítás, hogy ezek a gondolatformák benépesítik a környezetet, ami dinamikus erősségével arányban visszahat bármely, vele kapcsolatba kerülő érzékeny vagy ideges természetű szervezetre. Bizonyos mértékig majdnem mindenkire hatnia kell, bár minél érzékenyebb a szervezet, annál nagyobb a hatás. Az elementálok hajlamosak arra, hogy a hozzájuk hasonlókhöz vonzódjanak, azonos jellegű egységekbe csoportosuljanak, mivel bizonyos értelemben társas lények. Amikor pedig az ember kibocsát egy gondolatformát, az nem csak vele kapcsolódik össze magnetikus kötéllal, hanem a hasonló fajtájú gondolatformák felé is vonzódik, és ezek az asztrálsíkon összegyűlve jó, vagy rossz erőt formálva, esetleg egyfajta kollektív lényt hoznak létre.

A hasonló gondolatformák megfelelő jellemzőinek ilyen felhalmozódása gyakran erősen befolyásolja a családi, helyi és nemzeti véleményeket. Egyfajta asztrális légkört teremtenek, amin keresztül minden látszik, ami mindent átszínez, amire a tekintet irányul, és visszahatnak az adott csoportba tartozó emberek vágytesteire, válaszreakciókat indítva el bennük. Az ilyen családi, helyi vagy nemzeti karmikus környezet nagymértékben módosítja az egyén tevékenységét, és óriási mértékben korlátozza esetleges tehetségeinek kifejezési képességét. Tegyük fel, hogy bemutatunk neki egy eszmét, amit ő csak ezen a légkörön át lát, amelynek át kell azt színeznie, és komolyan eltorzít-hatja. Itt tehát messze ható karmikus korlátokról van szó, amelyekkel később még számolnunk kell.

Az így csoportosult elementálok befolyása nem korlátozódik csupán arra, amit az emberekre vágytesteiken keresztül gyakorolnak. Ha ezt a kollektív lényt, ahogy elneveztem, romboló típusú gondolatformák alkotják, az azokat lelkesítő elementálok romboló erőként működnek, és gyakran nagy pusztítást végeznek az anyagi síkon. Mint a romboló energiák örvényei, termékeny forrásai a „szerencsétlenségeknek”, a természeti megrázkódtatásoknak, viharoknak, ciklonoknak, hurrikánoknak, földrengéseknek, árvizeknek. Ezek a karmikus következmények is további figyelmes vizsgálatot igényelnek.

A KARMA KÉPZŐDÉSE ÁLTALÁBAN

Miután megértettük az ember és az elementál-birodalom közötti viszonyt és az elme formaképző energiáit, – valóban teremtő energiáit, amivel életre hívják az előbb leírt élő formákat – abban a helyzetben vagyunk, hogy legalább részben megértsünk valamit a karma keletkezéséről és működéséről egy életszakasz alatt. Inkább „életszakasz”-t mondom, mint „élet”-et, mert az élet túl keveset jelent, ha a mindennapi, egy testetöltést jelentő értelmében használjuk, viszont túl sokat, ha az egész életet értjük alatta, ami sok testben töltött szakaszból és sok azon kívüli szakaszból áll. Életszakasz alatt az emberi létezés egy kis ciklusát értem, annak fizikai, asztrális és devacháni tapasztalataival, beleértve visszatérését a fizikai küszöbéhez, – azt a négy megkülönböztethető szakaszt, amelyeken a lélek keresztülhalad, hogy beteljesítse ciklusát. Ezekben a szakaszokon újra és újra áthalad az Örök Vándor, miközben jelenlegi emberiségünkön keresztül utazik, és bár a tapasztalatok minden ilyen ciklusban mind mennyiségileg, mind minőségileg nagyon változnak, a ciklus az átlagember számára ebből a négy szakaszból áll, semmi másból.

Fontos megérteni, hogy a fizikai testen kívüli lét sokkal hosszabb, mint az abban való lét, a karmikus törvény működése pedig csak hiányosan érthető, hacsak nem tanulmányozzuk a lélek működését annak test nélküli állapotában. Emlékezzünk az egyik Mester szavaira, aki rámutatott, hogy a testen kívüli élet az igazi élet.

„A vedantisták, akik elismerik a tudatos lét kétféleségét, a földit és a szellemit, csak az utóbbit említik, mint vitathatatlan valóságot. Ami a földi életet illeti, tekintve annak változékonyságát és rövidségét, az nem egyéb, mint az érzékeink káprázata. Életünket a szellemi szférákban kell valóságosnak tekintenünk, mert ez az, ahol a mi végtelen, sosem változó, halhatatlan Énünk, a Sutratma él... Ez az, amiért a földöntúli életet nevezzük az egyedüli valóságnak, a földit pedig, – beleértve magát a személyiséget – csak képzeletbelinek.”²

A földi élet alatt a lélek tevékenysége a legközvetlenebbül a már leírt gondolatformák létrehozásában nyilvánul meg. De hogy legalább megközelítő pontossággal követhessük a karma működését, tovább kell elemeznünk a „gondolatforma” kifejezést, és ki kell egészítenünk néhány megállapítással, amiket szükségszerűen elhagytunk az első általános megfogalmazásánál. A lélek, ha mint elme működik, egy mentális képet teremt, az elsődleges gondolatformát; vegyük a mentális kép kifejezést, amin kizárólag az elme közvetlen teremtményét értjük, és ezentúl korlátozzuk a kifejezést annak kezdeti állapotára, amit nagy általánosságban gondolatformaként emlegetnek. Ez a mentális kép teremtőjéhez kapcsolva marad, tudata tartalmának egy részeként: ez egy élő, rezgő, finom anyagú forma, a már elgondolt, de még ki nem mondott, a megfogalmazott, de még testté nem vált Ige.

Összpontosítsa az olvasó figyelmét néhány pillanatra erre a mentális képre, hogy mindentől elkülönített világos fogalmat alkosson róla, eltekintve minden következménytől, amit a sajátján kívüli többi síkon létrehoz. Amint már mondtuk, megjeleníti emberi teremtője tudattartalmának egy részét, elidegeníthetetlen természetének részét, elválaszthatatlan lesz az embertől, aki magával viszi földi életén át, magával viszi a halál küszöbén át, magával viszi a halálon túli régiókba. Miközben pedig az ember felfelé vezető útján áthalad ezeken a régiókon, és ő maga túl finommá lesz ahhoz, hogy ez a mentális kép megmaradhasson, maga mögött hagyja a beleépített sűrűbb anyagot, magával víve a mentális mintát, a lényeges formát. A sűrűbb rétegekbe való visszatérések az adott sík anyaga ismét beépül a mentális mintába, és a megfelelő sűrűbb forma újraképződik. Ez a mentális kép szunnyadó állapotban maradhat hosszú időszakokon át, de felébreszthető és feléleszthető; teremtőjének, saját utódainak (lásd később), utódai típusához tartozó lényeknek minden újabb impulzusa növeli életerejét, és módosítja formáját.

Mint látni fogjuk, meghatározott törvények szerint fejlődik, és ezek a felhalmozódott mentális képek alkotják a jellemet. A külső visszatükrözi a belsőt, és ahogy a sejtek a test szöveteivé kapcsolódnak össze, a folyamat során pedig gyakran módosulnak, úgy kapcsolódnak össze ezek a mentális képek az elme jellegzetességeivé, és gyakran jelentős változásokon mennek keresztül. Ezeket a változásokat a karma működésének tanulmányozása fogja részletesen megvilágítani. Sokféle anyag szövődhet ezekbe a mentális képekbe a lélek teremtőerejénél fogva. A vágy (káma) működésre serkentheti, a szenvedély vagy erős vágy ösztönzésének megfelelő alakba formálhatja a képet. Önmagát ösztönözheti egy nemes eszmény felé, és annak megfelelő képet formálhat meg. Vezetetik tisztán intellektuális eszmék, és aszerint alakítja a képet. De legyen az magasztos vagy alantas, intellektuális vagy szenvedélyes, isteni vagy állati, szolgálatkész vagy kártevő, az emberben mindig van egy mentális kép, amely a teremtő lélek terméke, és annak lététől függ az egyéni karma. E nélkül a mentális kép nélkül nem lehet egyéni karma, ami életszakaszt életszakaszhoz kapcsol; a manaszi oldalnak léteznie kell, hogy az állandó alkotórészt biztosítsa, amin az egyéni karma alapulhat. A manasz hiánya az ásványi, a növényi és az állati birodalmakban azzal a következménnyel jár, hogy nem képződik a haláltól az újrászületésig terjedő egyéni karma.

Vizsgáljuk meg most az elsődleges gondolatformát a másodlagos gondolatformával szemben, a tiszta és egyszerű gondolatformát a lelkesített gondolatformával szemben, a mentális képet az asztro-mentális képpel szemben, vagyis a gondolatformát az alsóbb asztrális síkon. Hogyan jön ez létre, és mi is ez? Hogy a korábban említett jelképet használjuk, akkor jön létre, amikor a kigondolt Ige kimondott Igévé válik; a lélek kileheli a gondolatot, a hang pedig formát hoz létre az asztrális anyagban. Ahogyan az Egyetemes Értelem gondolatai kilehelve megnyilvánult világegyetemmé válnak, úgy válnak az emberi értelem mentális képei kilehelve teremtőjük megnyilvánult világává.

² Lucifer, 1892. október, „Life and Death” c. cikk.

Az Egyetemes Értelme környezetét a térben saját világával népesíti be. A mentális kép rezgései hasonló rezgéseket idéznek elő a sűrűbb asztrális anyagban, és ezek hozzák a másodlagos gondolatformát, amit asztro-mentális képnek neveztem. A mentális kép, – amint már megbeszéltük, – teremtőjének tudatában marad, de rezgései e tudatból kilépve lemásolják a formáját az alsóbb asztrális sűrűbb anyagában.

Ez az a forma, amely az elementáli energia egy egységét beburkolja, elkülönítve azt arra az időre, amíg a forma léte tart, minthogy a formában meglévő manaszi alkotóelem az egyéniség egy könnyű érintését adja át ennek a formának, ami azt meglelkesíti. (Milyen csodások és tanulságosak az összefüggések a természetben!) Ez az az aktív lény, amelyet a Mester leírása említ, és ez az az asztro-mentális kép, amely az asztrális síkon kóborol, fenntartva az említett magnetikus köteléket létrehozójával, visszahatva szülőjére, a mentális képre, és másokra is hatva. Egy asztro-mentális kép élettartama lehet hosszú vagy rövid, a körülményeknek megfelelően, és megsemmisülése nem érinti szülője megmaradását. Az utóbbihoz eljutó bármely friss impulzus azt eredményezi, hogy asztrális hasonmását újraalkotja, pontosan úgy, ahogy egy szó minden megisméltése egy új formát hoz létre.

A mentális kép rezgései nemcsak lefelé az alsóbb asztrális felé terjednek, hanem felfelé, a felette lévő szellemi síkra is.³ Ahogyan a rezgések az alsóbb síkon sűrűbb formát eredményeznek, úgy hoznak létre egy sokkal finomabb formát, – merjem-e ezt formának nevezni, hiszen számunkra ez nem forma – a magasabb szinten, az akasha-ban, magában a Logoszból kiárasztott világanyagban. Az akasha minden forma tárháza, kincstára, amelybe az Egyetemes Értelme végtelen gazdagságából az összes gondolat gazdag gyűjteménye ömlik, amelyek majd az adott világegyetemben testet öltenek. Ide lép be a világegyetemből minden rezgés is, valamennyi intelligencia gondolatainak, minden kámai lény összes vágyának, az összes forma minden véghezvitt valamennyi cselekményének rezgése.

Mindezeknek megvan a maguk hatása, minden megtörténtnek a számunkra alakatlan, de a magas szellemi intelligenciák számára alaki képe, és ezek az akashai képek, – ahogy ezentúl fogjuk nevezni ezeket, – amik mindörökké fennmaradnak, ezek a valódi karmikus feljegyzések, a Lipikák könyve,⁴ amelyben bárki olvashat, aki „Dangma nyitott szemével”⁵ rendelkezik. Ez azoknak az akashai képeknek a visszatükröződése, ami a gyakorlott figyelem tevékenységével az asztrál anyag háttérére vetíthető úgy, ahogy a diavetítővel vászonra lehet kivetíteni egy képet, – így a múlt egy jelenete élő valóságban, az elmúlt esemény minden részletében pontosan újra felidézhető. Mert az akashai feljegyzésekbe ez egyszer s mindenkorra bevésődött, és a képzett látó e feljegyzések bármely oldalának tünékeny élő jelenetét tetszés szerint felelevenítheti és lejátszathatja az asztrális síkon, sőt még bennük is élhet.

Ha az olvasó követte ezt a tökéletlen leírást, képes lesz magának a karmáról, annak oki aspektusáról halvány fogalmat alkotni. A lélek által létrehozott és attól elválaszthatatlan mentális kép berajzolódik az akashába. Azután az általa létrehozott asztro-mentális kép, a tevékeny lelkesített lény, amely az asztrális síkon barangol, és számtalan hatást hoz létre, amik mind pontosan kirajzolódnak vele kapcsolatban, és így visszavezethetők hozzá és rajta keresztül szülőjéhez. Minden ilyen fonál, – amit mintha az asztro-mentális kép saját anyagából fonna meg, ahogy a pók szövö a hálóját – felismerhető saját színárnyalatáról. Noha sok ilyen fonál szövődhet bele egy hatásba, minden egyes fonál megkülönböztethető és visszavezethető eredeti létrehozójáig, a lélekig, amely a mentális képet létrehozta.

Így képzelhetjük el esetlen, földhözkött értelmünk rendkívül szegényes nyelvén kifejezve, milyen módon látják meg a Karma nagy Urai, a karmikus Törvény kezelői egy szempillantás alatt az egyéni felelősséget; a lélek teljes felelősségét az általa alkotott mentális képért, és részleges felelősségét annak szerteágazó hatásaiért, nagyobbat vagy kisebbet, mivel minden hatás okába más karmikus fonalak is beleszövődnek. Így megérthetjük azt is, miért játszik a karma működésében uralkodó részt az indíték, és miért aránylag alárendelt a tettek teremtőjéhez; miért működik a karma minden

³ A „lefelé” és „felfelé” szavak rendkívül félrevezetőek, a síkok természetesen áthatják egymást.

⁴ H.P. Blavatsky: Secret Doctrine (Titkos tanítás), I. 157-159. old.

⁵ Uo. Dzyan könyve I. stanza.

egyek síkon az illető összetevőknek megfelelően, de mégis összekapcsolja a síkokat fonalának folytonosságával.

Amikor a bölcsesség-vallás világosságot adó fogalmai fénysugarukat a világra árasztják, eloszlata annak sötéttségét és felfedve az abszolút Igazságot, amely minden látszólagos fonákság, egyenlőtlenség és az élet véletlenei mögött működik, nem csoda, ha szívünk csordultig megtelik kimondhatatlan hálával a Nagyok iránt. Legyenek áldottak! Ők azok, akik az igazság fáklyájával bevilágítanak a sűrű homályba, és megszabadítanak minket attól a nyomástól, ami az összeroskadásig megérőltetett bennünket, a gyógyíthatatlannak látszó bajok szemlélésének a kínjától, az Igazság reménytelenségétől és a Szeretet kétségbeesésétől:

Nem vagy megkötözve! A dolgok Lelke szelíd,
 A Létezés szíve a mennyei nyugalom;
 Ami a bánatnál erősebb, az az akarat: ez az, amit
 A Jóság megalkot, ösvényt a jobb, a legjobb felé.

* * * * *

Ilyen a Törvény, ami az igazságosság felé visz,
 Aminek végül semmi nem tud ellenállni, vagy szembe fordulni;
 Annak szíve a Szeretet, beteljesülése pedig
 A Béke, a tökéletes szelídség és engedelmesség.

Talán nagyobb fényt gyűjtünk, ha táblázatba foglaljuk a lélek működésének háromféle eredményét, amelyek a karmát, mint okot alkotják, inkább általánosságban, mint részleteiben. Így egy élet-tartam alatt a következőkkel rendelkezünk:

	Sík	Anyag	Eredmények
Az ember teremt	Szellemi	Akasha	Akashai képek, amik a karmikus feljegyzéseket hozzák létre.
	Pszichikus	Magasabb asztrális	Mentális képek, amik teremtőjük tudatában maradnak.
		Alsóbb asztrális	Asztro-mentális képek, amik a pszichikai sík aktív lényei.

Ezek eredményei főleg a következő életszakaszokban lesznek meghatározott törvények alapján kialakított hajlamok, képességek, tevékenységek, lehetőségek, környezet, stb..

A KARMA KÉPZŐDÉSE RÉSZLETEIBEN

Az ember lelkét, az egót, a karma létrehozóját a tanulónak egy növekvő lényként, egy élő egységként kell felismernie, aki – mialatt korszakokon áthúzódó fejlődésének ösvényét járja – bölcsességben és mentális képességben növekszik. Ugyancsak állandóan szem előtt kell tartania a tanulónak a felső és alsó manasz alapvető azonosságát. A kényelmesebb kezelhetőség érdekében különbséget teszünk közöttük, de a különbség a működéssel járó tevékenység különbsége és nem a természeté.

A felső manasz az a manasz, ami a szellemi síkon működik, saját múltja teljes tudatának birtokában. Az alsó manasz a pszichikai vagy asztrális síkon működő, az asztrálszanyag fátylába burkolt, a káma által irányított manasz, aminek minden tevékenysége vágytermészetével keveredik és szineződik. Nagyrészt elvakítja az őt fátyolba burkoló asztrálszanyag, és csak a teljes manaszi tudat egy részének van birtokában, ez a rész tartalmazza, – az esetek döntő többségében, – a jelenlegi testetöltés legszembevetőbb tapasztalatainak a korlátozott gyűjteményét.

Az élet gyakorlati megközelítésében a legtöbb ember az alsó manaszt tekinti az „én”-nek, és ez az, amit mi személyes énnak nevezünk. A lelkiismeret hangja, bizonytalanul és zavarosan természetfelettinak, mintegy az Isten hangjának tekintve, a többség számára a felső manasz egyedüli megnyilvánulása a pszichikai síkon. Ezt viszonylag helyesen tekintik mértékadónak, ámbár természetét illetően tévedhetnek. A tanulmányozónak viszont meg kell értenie, hogy az alsó manasz egy a felsővel, ahogyan a sugár egy a napjával; a nap-manasz örökké süt a szellemi sík mennyországában, a sugár-manasz pedig behatol a pszichikai síkra, viszont ha kettőnek tekintjük azon kívül is, hogy működésük alapján szokásosan megkülönböztetjük azokat, reménytelen zűrzavar keletkezik.

Az ego tehát egy növekvő lény, egy gyarapodó tömeg. A leküldött sugár olyan, mint egy vízben úzó kéz, hogy megragadjon egy tárgyat, majd kihúzza azt, markában tartva a tárgyat. Az ego növekedése a kinyújtott keze által összegyűjtött tárgyak értékétől függ, és összes elvégzett munkájának jelentőségét a sugár visszavonásakor azok a tapasztalatok korlátozzák és szabják meg, amelyeket a sugár a pszichikai síkon való működése során gyűjtött össze. Ez olyan, mintha a munkás kimenne a földre keményen dolgozni esőben, napsütésben, hidegben és melegben, este pedig hazatérne; de a munkás egyúttal a tulajdonos is, és munkájának minden eredménye saját magtárait tölti meg, és saját tartalékait gazdagítja.

Mindegyik személyes-én az állandó vagy egyéni-én közvetlenül ható része, képviselője az alsóbb világban, és szükségképpen többé vagy kevésbé fejlett, annak a szintnek arányában, amire az ego, mint összesség, vagy mint egyéniség eljutott. Ha ezt az olvasó világosan megérti, akkor eltűnik a személyes-énben felmerülő igazságtalanság érzése, hogy karmikus hagyatékának örököse, – amit gyakran nehézségnek érez a teozófia fiatal tanulója, – mert belátja, hogy az ego, aki veti a karmát, aratja a karmát. A munkás, aki vetette a magot, takarítja be a termést, bár a ruha, amit vetés közben viselt, elkophatott a vetés és aratás közti időben. Az ego asztrális öltözéke szintén darabokra hullott a vetés és aratás közti időben, és ő új öltözékben arat, de „ő” az, aki vetett, és aki arat, és ha csak kevés magot vetett, vagy rosszul választott vetőmagot, ő lesz az, aki gyenge termést fog betakarítani, amikor aratni indul.

Az ego növekedésének kezdeti szakaszában fejlődése rendkívül lassú lesz, mert ide-oda vezetik vágyai, és követi az anyagi világ csábításait. Az általa létrehozott mentális képek többnyire szenvedélyes típusúak és ezért az asztro-mentális képek inkább hevesek és rövidéletűek, semmint erősek és messze ágazók lesznek. Amilyen arányban jutnak be a manaszi elemek a mentális kép összetételébe, olyan arányban válik tartóssá az asztro-mentális. Az állandó, kitartó gondolat világosan meghatározott mentális képeket, és azoknak megfelelő erős és maradandó asztro-mentális képeket hoz létre, az életet pedig egy határozott cél vezeti, egy világosan felismert elképzelés, amit az értelem állandóan felidéz, és aminél állandóan elidőzik: ez a mentális kép döntő befolyással van a mentális életre, és a lélek energiáit nagyrészt ez irányítja.

Vizsgáljuk meg most a karma létrejöttét a mentális képen keresztül. Az ember élete során számtalan mentális képet hoz létre, némelyek erősek, világosak, állandó megerősítést kapnak ismétlődő mentális impulzusoktól, mások gyengék, homályosak, éppen csak létrehozza az értelem azokat, azután el is felejt. Halálakor a lelket ezeknek a mentális képeknek tömegei veszik körül, és ezek mind tulajdonságaikban, mind erősségükben és meghatározottságukban különböznek. Némelyek szellemi törekvésűek, szolgálatra vágyók, tudást keresők, magukat a magasabb életnek szentelők, némelyek tisztán intellektuálisak, a gondolat tiszta gyöngyszemei, elmélyült tanulmányok eredményeinek tárházai, némelyek érzelmiek és szenvedélyesek, szeretetet, együttérzést, gyengédséget, odaadást, dühöt, ambíciót, büszkeséget, kapzsiságot lehelők, némelyek testi gerjedelmektől, zabolátlan vágyaktól fűtöttek, és a falánkság, részegség, érzékiség gondolatait jelenítik meg.

Minden léleknek megvan a maga öntudata, ami tömve van ezekkel a mentális képekkel, mentális életének eredményeivel, nincs az a gondolat, még ha röpke is, ami ne jelenne itt meg. Az asztramentális kép sok esetben rég megsemmisülhetett, lehet, hogy csak néhány órányi fennmaradáshoz elegendő ereje volt, a mentális kép viszont megmarad a lélek tulajdonában, egy sem vész el. Mindezeket a mentális képeket a lélek magával viszi, amikor halálakor átlép az asztrávilágba.

A káma-loka, vagy a vágyak otthona, sok, – nevezzük így – rétegre oszlik, a lélek pedig közvetlenül a halála után teljes vágytestével, vagy a káma-rupával terhelt. A káma-manasz által létrehozott valamennyi mentális kép, ami durva és állati természetű, az asztrávilág legalsóbb szintjén hatékony. Egy gyengén fejlett lélek elidőzik ezeknél a mentális képeknél, eljártssa azokat, így készíti elő magát arra, hogy azokat fizikailag újból megismételje a következő életében. Egy olyan ember, aki az érzéki gondolatoknál időzött, és ilyen mentális képeket alkotott, nemcsak az érzéki kielégülésekkel kapcsolatos földi helyszínekhez vonzódik, hanem elméjében állandóan cselekményekként ismételteti azokat, így természetébe mind erősebb és erősebb impulzusokat épít bele hasonló vétkek jövődöbeli elkövetéséhez. Ugyanígy van ez más, a vágytermészet által biztosított anyagból alkotott mentális képekkel, amelyek a káma-loka más szintjeihez tartoznak. Amint a lélek az alsóbb szintekről a felsőbbekre emelkedik, az alsóbb szintek anyagából épült mentális képek elveszítik ezeket az alkotóelemeket, így szunnyadókká, – vagy ahogyan H. P. Blavatsky nevezte el: „anyag megvonásokká”, – válva a tudatban képesek létezni, de az anyagi megnyilvánuláson kívül. A kámarupai öltözék megtisztul durvább alkotóelemeitől, amint az alsó ego felfelé vagy befelé húzódik a devacháni régió felé, minden egyes levetett „burok” széthull, amint eljön az ideje, amíg az utolsót is leveti, a sugár pedig minden asztrális buroktól megszabadulva teljesen visszavonul. Az ego földi életébe való visszatérésekor ezeket a szunnyadó képeket kivetíti és azok magukhoz vonzzák a megfelelő kámai anyagot, ami képessé teszi azokat az asztrávilágban való megnyilvánulásra, és ezek válnak új inkarnációja vágytestének erős vágyaivá, szenvedélyeivé és alacsonyabb érzelmeivé.

Meg kell jegyeznünk, hogy a frissen érkezett lelket körülvevő mentális képek némelyike sok kellemetlenség forrása a halál utáni élet kezdeti fázisában; mentális képekként megjelenő babonás hiedelmek olyan borzalmas képekkel gyötrik a lelket, amiknek nincs helyük valódi környezetében⁶. A szenvedélyekből és az erős vágyakból létrejött mentális képek az előbb leírt folyamaton mennek keresztül, hogy az Ego a földi életbe való visszatértekor újra megnyilvánítsa azokat, és amint az Asztrális világ írója mondja: „A Lipikák, a világegyetem nagy karmikus istenségei, minden egyes személyiség tetteit mérlegelik, midőn princípiumainak véglegesen szétválása megtörténik a kámalokában, és megadják a karmájának pontosan megfelelő éteri testmásmintáját az ember legközelebbi megszületéséhez.”⁷

Az alsóbb alkotóelemektől egy időre megszabaduló lélek átlép a devachánba, ahol olyan hosszú időt tölt, ami arányos azon mentális képei gazdagságával vagy szegénységével, amelyek elég tiszták ahhoz, hogy be lehessen vinni azokat ebbe a régióba. Itt mindenki megtalálja minden egyes magasabb erőfeszítését, még ha csak rövidek, futólagosak voltak is, és itt dolgozik rajtuk, ebből az anyagból képességeket építve magának eljövendő életei számára.

⁶ C.W. Leadbeater: The Astral Plane (Az asztrális világ) 45-46 old.

⁷ Im. 86. old.

A devacháni élet az asszimiláció élete: a földön összegyűjtött tapasztalatokat bele kell dolgozni a lélek szövetébe, és ez az, amitől az ego növekszik. Fejlődése a földi élet alatt létrehozott mentális képek számától és változatosságától függ, ezeket pedig a nekik megfelelő és tartósabb típusokká alakítja át. Összegyűjtve az azonos típusú mentális képeket, kivonja belőlük a lényegüket; meditációval egy mentális szervet hoz létre, és ebbe önti a kivont lényegét, mint képességet.

Például: egy ember sok mentális képet alakított ki tudásvágyból és finom, magasztos gondolatmenetek megértésére való törekvésből. Amikor leveti testét, mentális képességei csak átlagosak. Devacháni tartózkodása során mindezek a mentális képeken dolgozik, képességgé fejleszti azokat, és így lelke az előbbinél magasabb rendű mentális szervezettel tér vissza a földre, mint amilyen azelőtt volt neki, megnövekedett értelmi képességekkel, olyan feladatok elvégzésére képesen, amelyekre azelőtt teljesen alkalmatlan volt.

Ez a mentális képek átalakítása, amely során azok megszűnnek mentális képekként létezni; ha későbbi életekben a lélek látni szeretné azokat úgy, ahogy voltak, a karmikus feljegyzésekben kell azokat keresnie, ahol mindörökké megmaradnak akashai képekként. Ezen átalakítás folyamán megszűnnek mentális képek lenni, amiket a lélek teremtett és amiken dolgozott, és a lélek képességeivé válnak, valódi természetének részeivé. Ha tehát az ember a jelenlegieknél magasabb mentális képességek elérésére vágyik, azzal biztosíthatja fejlődésüket, ha tudatosan meg akarja szerezni azokat, állandóan szem előtt tartva megszerzésüket, mert az egyik élet vágya és törekvése a következő élet képességévé, valami megvalósításának akarata pedig a véghezvitel képességévé válik. De nem szabad elfelejtenünk, hogy az így épülő képességet szigorúan korlátozza az építésznek átadott anyag; nem lehet semmiből valamit teremteni, és ha a lélek a földön nem fordítja erejét arra, hogy a vágy és törekvés magjait elvesse, a léleknek a devachánban csak silány aratása lesz.

Azok a mentális képek, amiket állandóan ismételnék, de nem nagyra vágyó természetűek, nem vágnak többet elérni, mint amennyi a lélek gyenge erejéből telik, gondolkodási szokássá válnak, csatornákká, amelyekbe a mentális erő könnyen és azonnal beáramlik. Ezért fontos, hogy ne hagyjuk az elmét céltalanul kóborolni jelentéktelen dolgok között, fölöslegesen teremteni jelentéktelen mentális képeket, és megengedni, hogy ezek az elmében tartózkodjanak. Ezek megmaradnak, és a mentális erő eljövendő kiáradásainak csatornáivá válnak, amik így oda vezetnek, hogy alsóbb szinteken kanyarogjanak, belefolyva a beidegződés, mint a legkisebb ellenállás medreibe.

Egy bizonyos tett végrehajtására irányuló akarat vagy vágy, ha nem azért hiúsul meg, mert hiányzik a képesség, hanem azért, mert hiányzik a lehetőség, vagy a környezet akadályozza meg a végrehajtást, mentális képeket eredményez, amelyek, – ha a tett magasrendű és tiszta, – megtörténnek gondolatban a devacháni síkon, és tettekként csapódnak le a földre való visszatéréskor. Ha a mentális képet jótettek elkövetésére irányuló vágy hozta létre, az ezeknek a tetteknek mentális megvalósítását eredményezi a devachánban. Ez a megvalósítás, a képnek magának a visszatükröződése, mint egy tett megerősített mentális képe az egóban marad, ami fizikai cselekedetként jelenik meg a fizikai síkon abban a pillanatban, amikor a kedvező lehetőség érintése kiváltja a gondolat tetté kristályosodását. A fizikai cselekedet kikerülhetetlen, ha a mentális kép tetté vált a devacháni síkon.

Ugyanez a törvény érvényes az alacsonyabb vágyakból képződött mentális képekre, bár ezek sosem lépnek be a devachánba, de az imént leírt folyamatnak vannak alávetve, hogy újraképződjenek a földre való visszatéréskor. Ismételt kapzsi vágyak például, amikből mentális képek képződnek, a lopás tetteként fognak kikristályosodni, amikor a körülmények kedvezőek lesznek. Az okozó karma teljes, a fizikai cselekedet pedig annak elkerülhetetlen következményévé válik, amikor eléri azt a szintet, amin a mentális kép egy újabb megismétlése annak tetté válását jelenti.

Nem szabad elfelejteni, hogy egy cselekedet megismétlése a tettet automatikussá teszi, és ez a törvény a fizikaitól eltérő síkokon működik; ha tehát egy cselekedet a pszichikai síkon ismétlődik állandóan, az automatikussá válik, és ha lehetőség nyílik rá, gépiesen leutánzódik a fizikain. Milyen gyakran mondják egy bűntény után: „Megtörtént, mielőtt meggondolhattam volna”, vagy „Ha egy pillanatig gondolkodtam volna, sosem tettem volna.” A beszélő viszonylag igazat mond mentségében, hogy nem egy előre megfontolt gondolat mozgatta, a megelőző gondolatokat pedig, az okok sorozatát, ami az elkerülhetetlen tettig vezetett, természetesen nem ismeri. Így szilárdul meg a telí-

tett oldat, ha csak még eggyel több kristályt dobunk is bele; a pusztá érintéstől az egész szilárd állapotba kerül. Amikor a mentális képek felhalmozódása eléri a telítettségi pontot, csupán egynek a hozzáadása is cselekedetté sűríti azt. Még egyszer: a cselekedet elkerülhetetlen, mert a választás szabadsága kimerült azzal, hogy az ember újra és újra a mentális kép létrehozását választotta, a fizikai pedig kénytelen engedelmeskedni a mentális impulzusnak. Az egyik élet cselekvési vágya egy másik élet cselekvési kényszerévé válik, és úgy tűnik, mintha a vágy kérésként hatna a természetre, amire az a megvalósításhoz biztosított lehetőséggel válaszol.

Az emlékezet által felhalmozott mentális képeket, amiket a lélek földi élete során, mint tapasztalatokat átélt, a külvilágban elvégzett cselekedetei pontos feljegyzéseit, a léleknek szintén fel kell dolgoznia. Tanulmányozásuk, és a rajtuk való meditálás során a lélek megtanulja meglátni egymáshoz való viszonyukat és értéküket, mint az Egyetemes Elme működésének a megnyilvánult természet nyelvére történő lefordítását; egyszóval türelmesen gondolkodva ezeken minden tanulságot levon belőlük, amire azok csak megtaníthatják. Az öröm és fájdalom leckéit, a fájdalmat okozó örömet és az örömet okozó fájdalmát, a megszeghetetlen törvények létezését, amikhez meg kell tanulnia alkalmazkodnia. A siker és a kudarc leckéjét, a beteljesedését és kiábrándulását, az alaptalannak bizonyuló félelemét, a meghiúsult reményekét, a megpróbáltatás alatt összeroppanó erőét, a tudatlanságnak bizonyuló képzelt tudását, a nyilvánvaló kudarcot győzelemmé változtató türelmes kitartását, és a látszólagos győzelmet kudarcá változtató hanyagságát. Mindezeket elmélkedik a lélek, és saját alkímiájával a tapasztalatok mindezen keverékét a bölcsesség aranyává változtatja, hogy bölcsőbb lélekként térhessen vissza a földre, és a régi tapasztalatok eredményeinek birtokában nézzen szembe az új élet eseményeivel. Megismétlem: a mentális képek átalakulnak, és tovább már nem léteznek mentális képekként. Régi formájukban csak a karmikus feljegyzésekben találhatók meg.

A tapasztalatok mentális képeiből, és főleg azokból, amik arra tanítanak, hogy mennyi szenvedést eredményez a Törvény nem ismerése, születik meg és fejlődik a lelkiismeret. A lelket egymást követő földi életeiben állandóan az a vágy vezérli, hogy meggondolatlanul hajszoljon valamely vonzó dolgot, annak kergetése közben a törvénybe ütközik, és összetörve, vérezve elbukik. Sok ilyen tapasztalat tanítja meg arra, hogy az örömök hajszolása a Törvény ellenére csak a fájdalom forrása. Amikor valamelyik új földi életben a vágytest szívesen vinné a lelket valamely rossz élvezetbe, az elmúlt tapasztalatok emlékezete lelkiismeretként előtolakodik, hangosan tiltakozik, és megzabolazza az érzékek rohanó lovait, amik meggondolatlanul vetnék magukat a vágy tárgyaira. A fejlődés jelenlegi szintjén az összes lélek, kivéve a legelmaradottabbakat, már elegendő tapasztalaton van túl ahhoz, hogy nagyjából felismerje a „helyes” és a „helytelen” körvonalait, vagyis az Isteni Természettel való harmóniát vagy disszonanciát, széleskörű, hosszú tapasztalatai pedig lehetővé teszik a léleknek, hogy az erkölcs fő kérdéseiről világosan és határozottan foglaljon állást. De sok magasabb szintű és kifinomultabb kérdésben, amik a jelenlegi fejlődési szinthez tartoznak, nem pedig a már mögöttünk lévőhöz, a tapasztalat még annyira korlátozott és elégtelen, hogy még nem vált lelkiismeretté, a lélek pedig tévedhet döntésében, bár törekszik arra, hogy tisztán lásson, és helyesen cselekedjen. Itt engedelmeskedni akarása összhangba hozza az Isteni Természettel a magasabb síkokon, és azt a hibáját, hogy nem látja, hogyan engedelmeskedjen az alsóbb síkon, a jövő számára orvosolni fogja a fájdalmat, amit akkor érez, amikor vét a törvény ellen. A szenvedés megtanítja arra, amit azelőtt nem tudott, és fájdalmas tapasztalata lelkiismeretté válik, hogy a jövőben megvédje hasonló szenvedéstől, hogy megadja neki a természetben lévő Isten, az élet törvényével való öntudatos összhang, a fejlődés munkájával való öntudatos együttműködés teljes ismeretének örömet.

Idáig látjuk, hogy a karmikus törvény meghatározott alapelvei, – amelyek a mentális képeken, mint okokon keresztül működnek – a következők:

a törekvések és vágyak	képességekké,
a megismételt gondolatok	hajlamokká,
a megvalósítás akarata	cselekvésekké,
a tapasztalatok	bölcsességgé,

a fájdalmas tapasztalatok
válnak.

lelkiismeretté

A karmikus törvénynek az asztro-mentális képeken keresztül történő működését jobban megvilágítja a következő, „A karma megvalósulása” című fejezet.

A KARMA MEGVALÓSULÁSA

Amint a lélek leélte devacháni életét, és feldolgozott mindent, amit az élete utolsó földi szakaszában gyűjtött anyagból tudott, újra a föld felé vonzzák a vágyak kötelékei, amelyek az anyagi létezéshez kötik. Életciklusának utolsó szakasza áll előtte, az, amelyben új ruhát ölt magára egy újabb földi élet tapasztalataira, az, amely a születés kapujával zárul.

A lélek átlépve a devachán küszöbét belép abba, amit a reinkarnáció síkjának neveznek, magával hozva devacháni munkájának kis vagy nagy eredményét. Ha egy fiatal lélekről van szó, csak keveset nyert; a lélek fejlődésének korai szintjei annyira lassúak, hogy a legtöbb tanuló alig veszi észre. A lélek csecsemőkorában életnap életnapot követ fárasztó egymásutánban, minden földi élet csak kevés magot vet el, minden devachán csak kevés gyümölcsöt érlel meg. Amint a képességek fejlődnek, a növekedés is egyre jobban gyorsul, a lélek pedig, amely nagy anyagkészlettel lép a devachánba, jelentősen megnövekedett, –az imént bemutatott általános törvények szerint létrejött – képességekkel lép ki belőle. Kilép a devachánból, a léleknek csak a fennmaradó és a manvantara ideje alatt növekvő testét magára öltve, körülvéve az aurával, amely mint egyénhez hozzá tartozik, és amely többé-kevésbé dicső, sokszínű, fénylő, határozott és kiterjedt, a lélek által elért fejlődés szintjével arányosan. Megedződött a mennyei tűzben, és mint szóma király jön elő.⁸

A föld felé vezető útján az asztrális síkra lépve újra egy vágytestet ölt magára, múltbeli karmája működésének első eredményeként. A mentális képek, amelyek a múltban keletkeztek a vágytermészet által biztosított anyagból, és amelyek korábban szunnyadókká, vagy H. P. Blavatsky szóhasználatával élve „anyag megvonások”-ká váltak a tudatban, amik képesek létezni, de az anyagi megnyilvánuláson kívül. Most pedig a lélek kivetíti ezeket, amelyek azonnal magukhoz vonzzák az asztrális sík anyagából a természetüknek megfelelő kámai alkotóelemeket, és „(az ego) vágytestének erős vágyaivá, szenvedélyeivé és alsóbb érzelmeivé válnak az új inkarnációjában”⁹. Amikor ez a folyamat, – ami néha nagyon rövid, néha meg nagy késedelmet okoz, – befejeződik, az ego készen áll karmikus ruházatában, amit önmagának készített, hogy „magára öltse”, hogy a karma nagy Urai képviselőinek kezéből megkapja az éteri testmást,¹⁰ amit neki készítettek az általa biztosított alkotóelemeknek megfelelően. Ezután alakul ki a fizikai teste, a lakhely, amelyben eljövendő fizikai életét kell eltöltenie. Az egyéni és a személyes ego tehát mintegy közvetlenül önépített, amire gondolt, azzá lett. Képességei, „természetes tehetségei”, mindezek hozzá tartoznak gondolkodásának közvetlen eredményeként. Az ember igazából önteremtett lény, a szó legszorosabb értelmében felelős mindazért, ami.

Az ember viszont kap egy fizikai- és étertestet, amelyek nagymértékben meghatározzák képességei megnyilvánulását; bizonyos környezetben fog élni, és ennek megfelelőek lesznek külső körülményei. Egy ösvényen fog lépkedni, amelyet az önmaga által elindított okok jelölnek ki, mások, mint azok, amik okozatokként jelennek meg képességeiben; örömteljes és keserves események várnak rá az általa létrehozott erők eredményeként. Úgy tűnik, itt többre van szükség, mint egyéni és személyes természetére: hogyan kapja meg az erőinek megfelelő háttérrel? Hogyan kerülnek elő és hogyan kerülnek alkalmazásra a meghatározó eszközök és a visszaható körülmények?

Olyan területhez közeledünk, amelyről csak keveset mondhatunk, minthogy ez olyan hatalmas szellemi intelligenciák régiója, akik természete messze felülmúlja nagyon is korlátolt képességeinket, akiknek létéről tudomásunk lehet ugyan, és akiknek tevékenységét nyomon követhetjük, de

⁸ Misztikus, jelentőséggel teli név azon tanuló számára, aki megérti, milyen szerepet játszott a szóma egyes ősi misztériumokban.

⁹ Uo. 35. old.

¹⁰ Korábban Linga Sharirának nevezték, de az elnevezés ellen sok kifogás merült fel.

akikhez képest mi leginkább olyanok vagyunk, mint a legkevésbé értelmes, alacsonyrendű állat hozzánk képest, annyiban, hogy az tud létünkről, de fogalma sem lehet tudatunk kiterjedéséről és működéséről. Ezekről a Nagyokról, mint Lipikákról, és mint a Négy Maharadszáról beszélünk. Hogy milyen keveset tudhatunk a Lipikákról, azt a következőkből láthatjuk:

„A Lipikák, akik a IV. stanza 6. magyarázatában vannak leírva, a világegyetem szellemei... (Ők) a kozmogenezis legokkultabb részéhez tartoznak, amit itt nem tudunk leírni. Hogy az adeptusok, – még a legmagasabbak is – ismerik-e ezt az angyali rendet hármaskörük fokozataik teljességében, vagy csak az alsó fokozatuk kapcsolódik világunk feljegyzéséhez, olyasmi, amiről az író felkészültség híján nem beszélhet, de inkább az utóbbi feltevésre hajlik. Legmagasabb rendjükről csak egy dolgot tanítanak: a Lipikák kapcsolatosak a karmával, minthogy annak közvetlen feljegyzői.”¹¹

Ők a 'Második Hét', és ők tartják nyilván az asztrális feljegyzéseket, amik a korábban említett akashai képeket tartalmazzák. Ők kapcsolatosak „minden ember sorsával és minden gyermek születésével.”¹²

Ők adják 'az éteri testmás modelljét', amely az anyagi test olyan mintájául szolgál, ami majd alkalmas lesz a benne lakó ego által kifejlesztett mentális és érzelmi képességek kifejezésére, ebben fog lakni, és ezt Ők a 'Négynek', – a Maharadszáknak – adják át, akik „az emberiség védelmezői, és a karma földi képviselői is.”¹³

Róluk írja H. P. Blavatsky a továbbiakban, idézve Dzyan könyvének az 5. stanzáját: „Négy 'szárnyas kerék minden sarkon... a Négy Szent és seregeik számára'. Ez a 'Négy Maharadsza', vagy a Dhyan Chohanok Nagy Királyai, a Dévák, akik a négy világtáj mindegyike felett uralkodnak.... Ezek a lények szintén kapcsolatban vannak a karmával, minthogy ez utóbbinak fizikai és anyagi képviselőkre van szüksége, hogy utasításait véghezvigyék.”¹⁴

A Maharadszák megkapva a formát, – nevezzük így még egyszer: az „anyag megvonás”-t – a Lipikáktól, kiválasztják az éteri testmás összeállításához azokat az elemeket, amik megfelelők a tulajdonságokhoz, amelyek rajta keresztül fognak kifejeződni. Így ez az éteri testmás az ego ráigazított karmikus eszközévé válik, egyaránt megadva neki az általa kifejlesztett képessége kifejezéséhez szükséges alapot is, és múltbeli kudarcai és elszalasztott lehetőségei által megszabott korlátokat is. Ezt a mintát a Maharadszák abba az országba, fajba, családba, társadalmi környezetbe irányítják, amely a legalkalmasabb területet nyújtja az adott élet tartama számára kimért karma működéséhez, – ahhoz, amit a hinduk Prarabdha-nak, vagy kezdeti karmának neveznek, tehát amit a kezdeti életszakaszban kell ledolgozni. Semmilyen életben nem lehet a múlt teljes felhalmozott karmáját ledolgozni, – nem lehet olyan eszközt létrehozni, nem lehet olyan környezetet találni, ami alkalmas volna az ego összes, lassan kifejlesztett képessége megnyilvánítására, sem az összes ahhoz szükséges körülmény létrehozására, hogy minden, a múltban elvetett dolog természetét learassa, hogy minden kötelezettségének eleget tehessen, ami az inkarnálódó lélek hosszú fejlődése során a vele kapcsolatba kerülő többi egoval szemben keletkezett.

Tehát mindahhoz, ami a teljes karmából egy élet tartamába beilleszthető, megkapja a megfelelő éteri testmást, aminek mintáját egy megfelelő helyre irányítják. Ezt oda helyezik, ahol az ego néhány olyan egóval kerülhet kapcsolatba, akikkel a múltban találkozott, akik már jelen vannak, vagy az élettartama alatt majd később inkarnálódnak. Kiválasztanak egy olyan országot, ahol bizonyos képességeihez illő vallási, politikai és szociális feltételek találhatók, és ami teret biztosít néhány általa létrehozott következményből eredő esemény lejátszódására. Egy fajt választanak, – ez természetesen a fajokba való inkarnálódás szélesebb körű törvényeinek területe, amit itt nem részletezhetünk, – amelynek jellegzetességei hasonlítanak bizonyos gyakorlásra érett képességeihez, és amelynek típusa illik a megszülető lélekhez. Találnak egy családot, amelyben a fizikai öröklődés során olyanfajta fizikai anyag fejlődött ki, ami, – beépülve az éteri testmásba – alkalmazkodik lelki alkathoz; olyan családot, amelynek általános vagy egyedi fizikai szervezete megfelelő teret biztosít az

¹¹ H.P.Blavatsky: Titkos Tanítás, I. 153.

¹² Im. I. 131.

¹³ Im. I. 151.

¹⁴ Im. I. 147.

Ego értelmi és érzelmi természete számára. A lélekben rejlő sokféle képesség és a világon létező sokféle fizikai típus közül össze lehet válogatni olyanokat, amelyek illenek egymáshoz, a várakozó Ego számára alkalmas öltözéket lehet építeni, egy eszközt és egy területet, amelyben karmája egy része eredményesen ledolgozható.

Nehézkes értelmünk számára felfoghatatlan, hogy milyen lehet az a tudás és képesség, ami az ilyen összehangolásokhoz szükséges, mégis homályosan láthatjuk, hogy az összehangolás véghezvihető, és hogy tökéletes igazságot lehet szolgáltatni. Az ember sorsának hálója számunkra valóban megszámlálhatatlan százból állhat, amiket esetleg a számunkra elképzelhetetlenül összetett mintává kell szőni. Eltűnhet egy szál, pedig csak a másik oldalon fut tovább, hogy nemsokára ismét a felszínre kerüljön; hirtelen feltűnhet egy szál, pedig csak felbukkant a felső oldalon, egy hosszabb túloldali haladás után. Minthogy a hálónak csupán töredékét látjuk, rövidlátásunk miatt a minta lehet, hogy tisztán nem kivehető.

Ahogy a bölcs Iamblichus írta: „Ami nekünk az igazság pontos meghatározásának látszik, nem látszik annak az Isteneknek is. Mert mi azt nézzük, ami nagyon is rövid, figyelmünket a jelenlévő dolgokra irányítjuk és erre a pillanatnyi életre, és annak létezési módjára. De a felettünk álló Hatalmak ismerik a lélek teljes életét, és minden korábbi életét.”¹⁵

Ez biztosítja azt, hogy a tökéletes Igazság, ami a világon uralkodik, támogatást lel a fejlődő lélek növekvő tudásától. Mert amint halad előre, elkezd észlelni a felsőbb síkokon, és átvinni tudását felébredt tudatába. Állandóan növekvő bizonyossággal és ezért állandóan növekvő örömmel ismeri fel, hogy a Jó Törvény csalhatatlan pontossággal működik, hogy képviselői sosem tévedő éleslátással és kimeríthetetlen erővel alkalmazzák mindenütt, és ezért minden nagyon jól van a világgal és küszködő lelkeivel. 'Minden rendben van' – cseng át a sötétségen az örökös Lelkek kiáltása, akik az Isteni Bölcsesség lámpájával bevilágítják zavaros emberi útjainkat.

A törvény működésének néhány alapelvét láthatjuk, és ezeknek ismerete segítségünkre lesz az okok felkutatásában, a következmények megértésében.

Azt már láttuk, hogy a gondolat építi a jellemet; következőnek lássuk, hogy a tettek teremtik meg a környezetet.

Itt egy általános, széles hatókörű elvvel van dolgunk, és jó lesz, ha egy kicsit részletezzük. Tetteivel hat az ember a szomszédaira a fizikai síkon, boldogságot áraszt maga körül, vagy bánatot okoz, és ezzel növeli vagy csökkenti az emberiség jólétét. A boldogságnak ez a növelése vagy csökkentése nagyon különböző indítékoknak tulajdonítható, – jóknak, rosszaknak vagy vegyeseknek. Egy ember tehet olyasmint, ami széleskörű örömet okoz, tiszta jóakarattal, abból a vágyból, hogy felebarátain segítsen. Tegyük fel, hogy ilyen indokból parkot ajándékozik a városnak, lakosai szabad használatára. Másvalaki csupán feltűnési vágyból tehet valami hasonlót, hogy magára vonja azoknak a figyelmét, akik társadalmi kitüntetésben részesíthetik (mondjuk, vételárként adhatta egy címért). Egy harmadik vegyes indokokból adhatta, részben önzőkből, részben önzetlenekből. Az indokok különbözően hatnak majd a három ember jellemére következő inkarnációikban, eredményezheti javulásukat, lealacsonyodásukat, vagy kis eredményeket. De a tett eredménye, nagyszámú ember boldogítása nem függ az adományozó szándékától. Az emberek egyformán élvezik a parkot, bármi is ösztönözhette az ajándékozását, és ez az ajándékozó tetteiből következő élvezet karmikus követelést teremt számára a természettel szemben, egy neki szóló tartozását, amit pontosan vissza fog kapni. Kap majd egy anyagilag kényelmes vagy fényűző környezetet, minthogy messzemenő anyagi élvezetet nyújtott, és az anyagi jómódjából hozott áldozat meghozza a neki járó jutalmat, cselekedetének karmikus gyümölcsét. Ez az ő joga; de hogy hogyan használja fel helyzetét, a boldogságot, amit gazdagsága és környezete révén nyer, az főleg jellemétől függ, és itt is megismétlem: az igazságos jutalmat kapja, minthogy minden vetésnek megvan a maga aratása.

A lehetőségek szélső határáig nyújtott szolgálat az egyik életben, a szolgálat lehetőségének meg növekedését fogja eredményezni egy másikban. Így egy olyan ember, aki nagyon szűk keretek kö-

---

¹⁵ On the Mysteries, IV. 4., T.S.P. kiadás Thomas Taylor fordítása, 209-210. old.

zött segített mindazoknak, akik útjába akadtak, jövő életében olyan körülmények közé fog születni, ahol sok és széleskörű alkalma lesz hathatós segítségre.

Az elmulasztott lehetőségek viszont az eszköz korlátozásaivá és a környezetében történő szerencsétlenségekké átalakulva térnek vissza. Például: az éteri testmás agya hibásan jön létre, maga után vonva a fizikai agy hibás voltát. Az ego tervezni fog, de azt találja, hogy hiányzik belőle a megvalósítás képessége, vagy felfog egy eszmét, de képtelen lesz azt világosan kifejezni az agyban. Az elvesztegetett lehetőségek megghiúsult vágyakká alakulnak, kifejeződésre képtelen kívánságokká, erős segíteni vágyásra, amit a megvalósításhoz szükséges erő hiánya gátol meg, vagy a tökéletlen képesség, vagy az alkalom hiánya miatt.

Gyakran ugyanez az elv működik közre, ha egy nagyon szeretett gyermeket vagy imádott ifjút elszakítanak a gyengéd gondoskodástól. Ha az ego szívtelenül vagy hanyagon bánik valakivel, akinek szeretetteljes kötelezettséggel és oltalmazással, vagy bármilyen szolgálattal tartozik, nagy valószínűséggel újra szoros viszonyban születik meg az elhanyagolttal, esetleg gyöngéd szálakkal hozzáfűzve, csak azért, hogy az ölelő karokból a korai halál ragadja el. A megvetett szegény rokon nagyra becsült utódként bukkanhat fel újra, egyetlen fiúként, és ha a szülők ott maradnak a kihalt házban, csodálkoznak a gondviselés egyenlőtlenségén, ami az egyetlentől fosztja meg őket, aki minden reményük volt, viszont érintetlenül hagyja a szomszéd sok gyermekét. Mégis, a karma útjai egyenlők, bár a múltat csak azok láthatják, akiknek szeme már megnyílt.

A születési hibák egy hibás éteri testmás következményei, és életfogytiglani büntetések a törvény elleni komoly lázadásokért, vagy mások bántalmazásáért. Minden ilyen eset a Karma Urai működéséből következik, és azoknak a fogyatékoságoknak a testi megnyilvánulásai, amiket az ego hibái, kicsapongásai és hiányosságai tettek szükségessé az általuk formált éteri testmás-mintában. Éppen így a Törvény általuk felügyelt pártatlan kormányzatától kapja meg az ember a szerzett hajlamot arra, hogy egy családi betegséget megkapjon, az éteri testmás megfelelő kialakítása és annak egy olyan családhoz való irányítása következtében, amelyben egy adott betegség öröklődik, és amely a betegség kifejlődéséhez szükséges csíráknak a megfelelő talajt szolgáltatja.

A művészi képességek kifejlődését, – hogy egy másfajta tulajdonságot említsünk, – a Karma Urai úgy működtetik, hogy az éteri testmást olyan mintával látják el, ami alapján nagyon finom fizikai idegrendszer épülhet fel, és gyakran olyan családba vezetik, amelynek tagjaiban az ego által kifejlesztett különleges képesség, – néha sok emberöltőn keresztül, – megnyilvánult. Egy olyan képesség kifejezéséhez, mint például amilyen a zenéé, különleges fizikai test szükséges, a fizikai fül és a tapintás érzékenysége, és az ilyen érzékenységet megfelelő fizikai öröklődéssel lehet leginkább elérni.

Az emberi közösségnek tett szolgálat, pl. egy nagyszerű könyvvel, vagy előadással, felemelő gondolatok terjesztése írásban vagy szóban, szintén követelést támaszt a törvénnyel szemben, amelyet annak hatalmas képviselői lelkiismeretesen visszafizetnek. Az ilyen másoknak adott segítség az azt nyújtóra visszazálló segítség formájában tér vissza mentális és spirituális támogatásként, ez jog szerint megilleti őt.

Így megérthetjük a karma működésének általános alapelveit, a Karma Urainak és magának az egónak megfelelő szerepét az egyén sorsában. Az ego szolgáltat minden anyagot, az anyagot pedig a Karma Urai, vagy az ego saját természetüknek megfelelően használják fel: az utóbbi építi a jellemet, fokozatosan kifejleszti önmagát, az előbbiek építik a mintát, ami megszabja a határokat, kiválasztják a környezetet, és általában egymáshoz illesztenek és kiegyenlítenek, hogy a Jó Törvény csalhatatlanul megnyilvánulhasson az emberek egymásnak ellentmondó akarata ellenére is.

SZEMBENÉZÉS A KARMIKUS KÖVETKEZMÉNYEKKEL

Néha, amikor először ismerik meg a karma létezését, az emberek azt érzik, hogy ha minden a törvény működésének következménye, akkor ők csak a sors tehetetlen rabjai. Mielőtt tekintetbe vennénk, hogyan lehet a törvényt a sors irányítására felhasználni, vizsgáljunk meg néhány pillanatra egy tipikus esetet, és lássuk, hogy a szükségszerűség és szabad akarat, – hogy elfogadott kifejezésekkel éljek, – mindketten működnek, és ezt összhangban teszik.

Egy ember megérkezik a világra bizonyos veleszületett, mondjuk átlagos mentális képességekkel, szenvedélyes természettel, ami meghatározott jellegzetességeket mutat, némelyek jók, némelyek rosszak; elég jól megformált és egészséges éteri testmással és fizikai testtel, de nem különösen nagyszerű jellemmel. Ezek az ő pontosan kijelölt korlátjai, és amikor eléri a felnőtt kort, szembetalálja magát ezzel a mentális, szenvedélyes, asztrális, fizikai 'raktárkészlettel', és neki ebből a lehető legjobbat kell kihoznia. Van sok olyan mentális magaslat, amit határozottan képtelen megmászni, mentális eszmék, amik megértését képességei nem engedik meg. Vannak olyan kísértések, amiknek szenvedélyes természete behódol, habár küzd ellenük, vannak a testi erőnek és ügyességnek olyan csúcsteljesítményei, amiket nem képes elérni. Az igazat megvallva azt látja, hogy nem tud úgy gondolkodni, mint ahogy egy zseni gondolkodik, és olyan szép sem lehet, mint egy Apolló. Egy korlátokkal körbevett körön belül van, amiből nem tud kilépni, bármennyire is vágyik a szabadságra. Sőt, mi több, sokfajta nehézséget sem kerülhet el, ezek lecsapnak rá, ő pedig csak cipelheti fájdalmait; nem menekülhet el előlük. Ez az igazság.

Az embert korlátozzák elmúlt gondolatai, elvesztegetett lehetőségei, hibás választásai, esztelen kedvtelése, megkötik elfelejtett vágyai, leláncolják korábbi napok hibái. És ő, a Valódi Ember még sincs megkötözve. Ő, aki létrehozta múltját, ami most bebörtönzi jelenét, dolgozhat börtönében, és a szabadság jövőjét teremtheti meg. Sőt, világosítsuk fel, hogy ő maga szabad, hogy bilincsei lefognak hullani tagjairól, és tudása mértékének megfelelő lesz béklyóinak csalóka volta.

De az átlagember számára, akihez a tudás szikraként és nem lángként érkezik, az első lépés a szabadság felé saját – önmaga által létrehozott – korlátjainak elfogadása és kitágításuk megkezdése lesz. Igaz, hogy még nem tud úgy gondolkodni, mint egy zseni, de gondolkozhat legjobb képessége szerint, és válhat idővel zsenivé, kifejleszthet képességeket a jövőre, és fog is. Igaz, hogy szenvedélyes könnyelműségeitől nem szabadulhat meg egy pillanat alatt, de küzdhet ellenük, és ha alulmarad, folytathatja a küzdelmet, és biztos, hogy csakhamar ő győz. Igaz, vannak asztrális és fizikai gyengeségei és csúnyaságai, de amint gondolatai erőssé, tisztává és széppé, tettei pedig jótévévé nőnek, tökéletesebb formákat biztosít saját magának az eljövendő napokban. Ő mindig önmaga, a szabad lélek, börtöne közepén, és ledöntheti a falakat, amiket önmaga épített. Nincs börtönőre önmagán kívül: akarhatja szabadságát, és azt akarva el is fogja érni.

Bánat éri, elveszti egy barátját, elkövet egy súlyos hibát. Legyen így; vétkezett gondolkodóként a múltban, bűnhődik cselekvőként a jelenben. De barátját nem veszítette el, erősen fogva tartja a szeretettel, a jövőben pedig ismét rátalál. Közben vannak körülötte mások, akiknek megteheti azokat a szolgálatokat, amikkel a kedvest elhálmozta volna, és nem hanyagolja el többé kötelességeit, nehogy elvesse jövőendő életek hasonló veszteségének magvait. Elkövetett egy nyilvánvaló hibát, most pedig megbűnhődik érte, de ő gondolta ki azt a múltban, különben az most nem működhetne. Türelmesen fogja elviselni a büntetést, amit gondolatával érdemelt ki, a jelenben pedig úgy fog gondolkodni, hogy holnapjai szégyenmentesek legyenek. Abba, ami sötétség volt, eljött egy fénysugár, és a fény ezt dalolja neki:

Ti, akik szenvedtek, tudjátok meg:

Önmagatok által szenvedtek.

Senki más nem kényszerít.

A törvény, ami béklyónak látszott, szárnyakká változik és általa olyan régiókba emelkedhet, amikről anélkül nem is álmodhatott.

A JÖVŐ ÉPÍTÉSE

A lelkek tömegei lassan sodródnak tova az idő lassú áráján. Ahogy a Föld forog, magával viszi őket; amint bolygó bolygót követ, ők is tovább mennek. De a bölcsesség-vallást újra és újra meghirdetik a világnak, hogy mindazok, akik úgy döntenek, abbahagyhassák a sodródást, és megtanulhassák maguk mögött hagyni a világok lassú fejlődését.

Amikor a tanuló megért valamit a törvény értelméből, tökéletes bizonyosságából, csalhatatlan pontosságából, elkezdni önmagát saját kezébe venni, és saját fejlődését aktívan irányítani. Megvizsgálja jellemét, és nekilát azt irányítani, szándékosan mentális és erkölcsi tulajdonságokat kifejleszteni, képességeket bővíteni, gyengeségeket erősíteni, hiányokat pótolni, kóros kinövéseket eltávolítani. Minthogy tudja, hogy azzá lesz, amin medítál, tudatosan és rendszeresen medítál egy nemes eszményen, mert megérti, miért kérte Szt. Pál, a nagy keresztény beavatott tanítványait, hogy az igaz, becsületes, igazságos, tiszta, szeretetreméltó és jó dolgokra gondoljanak. Naponta fog meditálni eszményképéről, naponta igyekszik azt átélni, kitartóan és nyugodtan fogja ezt tenni, sietség és pihenés nélkül, mert tudja, hogy szilárd alapra épít, az örök törvény sziklájára. A törvényre hagyatkozik, a törvényben talál menedéket. Az ilyen ember számára nincs kudarc, nincs olyan hatalom a mennyben vagy a földön, amely útját állhatná. Földi élete alatt összegyűjti tapasztalatait, felhasználva mindent, ami útjába akad, a devacháni ideje alatt pedig asszimilálja azokat, és megtervezi jövőendő építkezéseit.

Ez az értéke az élet igazi magyarázatának, még akkor is, ha a magyarázat mások tanúságán alapul is, nem pedig egyéni tudáson. Ha az ember elfogadja, és részben megérti a karma működését, azonnal elkezdheti az ilyen jellem-építést, minden egyes építőkövet tudatos figyelemmel lerakva, mert tudja, hogy az örökkévalóságnak épít. Nincs többé hirtelen felemelkedés és visszaesés, munkálkodás az egyik terven ma, egy másikon holnap, harmadnap viszont egyikén sem. Van viszont a jellem számára egy jól átgondolt tervezet, majd a tervnek megfelelő építkezés, mert a lélek ugyanúgy válik tervezővé, mint építővé, és nem pazarol többé időt meddő kezdeményezésekre. Ezért olyan gyorsak a fejlődés későbbi szakaszai, ezért olyan meglepő, szinte hihetetlen a haladás, amelyet az erős lélek felnőtt korában tesz.

A KARMA ALAKÍTÁSA

Az az ember, aki tudatosan nekilát a jövőépítésnek, tudása növekedésével rá fog jönni, hogy többet is tehet, mint saját jellemének formálása, ily módon építve jövőendő sorsát. Kezdi megérteni, hogy nagyon is valóságos értelemben a dolgok középpontjában van, élő, tevékeny, önmagát irányító lény, és hogy éppúgy hathat a körülményekre, mint saját magára. Régóta szoktatja magát a nagy erkölcsi törvények követéséhez, amiket a korszakról korszakra megszülető Isteni Tanítók fektettek le az emberiség vezetésére, és most megérti azt a tényt, hogy ezek a törvények a természet alapvető elvein alapulnak, az erkölcs pedig az életvitelre alkalmazott tudomány.

Látja, hogy mindennapi életében úgy közömbösítheti a rossz eredményeket, amelyek valamely rossz cselekedetből következnek, hogy egy megfelelő jó erőt indít el ugyanazon irányban. Egy ember gonosz gondolatot küld feléje, ő pedig fogadhatja azt ugyanolyan fajtájú gondolattal, és akkor a két gondolatforma, összefutva, mint két vízcsepp, egymást támogatva megerősödik. De az, aki felé a gonosz gondolat száll, a karma ismerője, és a rosszindulatú formát az együttérzés erejével fogadja és megsemmisíti. A széttört formát nem lelkesítheti többé elementális élet; az élet újra visszaolvad önmagába, a forma széteszlik, a rossz irányba ható erejét így megsemmisíti az együttérzés, és „a gyűlölet megszűnik a szeretet által”.

A hamisság megtévesztő formái az asztrális világba áramlanak, a tudás embere pedig az igazság formáit küldi ellenük. A tisztaság letöri az aljasságot, a jótékonyság az önző kapzsiságot. Ahogy nő a tudás, úgy válik ez a tevékenység határozottá és céltudatosná, a gondolatot határozott szándék

vezeti, erős akarat repíti. Így semmisül meg a rossz karma a kezdet kezdetén, és semmi sem marad, ami karmikus kapcsolatot teremtene a bántalmazás nyilának kilövője és a között, aki azt megbocsátásával felégette.

Az Isteni Tanítók arról beszéltek, hogy az embereknek megvan a felhatalmazásuk a feladatra, hogy a rosszat legyőzzék a jóval. Ők a tanításaikat a törvény ismeretére alapozták, követőik pedig, akik engedelmeskednek anélkül, hogy teljesen átlátnák a tanítás tudományos alapját, csökkentik a súlyos karmát, ami akkor jönne létre, ha gyűlöletre gyűlölettel válaszolnának. De a tudás emberei tudatosan rombolják szét a gonosz formákat, megértve a tényt, amin a Mesterek tanítása mindig is alapult, és terméketlenné téve a gonosz csíráját, megelőzik a fájdalom egy jövőbeli aratását.

Egy olyan szinten, – ami viszonylag előrehaladott a lassan sodródó átlag-emberiségéhez képest – az ember nemcsak építi jellemét, és dolgozik eltökélt szándékkal az útjába kerülő gondolatformákon, hanem kezdi látni a múltat is, így pontosabban értékeli a jelent, nyomon követheti a karmikus okokat azok hatásáig. Képesé válik a jövőt úgy módosítani, hogy tudatosan működésbe hoz erőket a már mozgásban lévő erők ellensúlyozására. A tudás lehetővé teszi számára, hogy a törvényt ugyanazzal a biztossággal használja, mint amilyennel a tudósok használják azt a természet minden területén.

Álljunk meg egy pillanatra és nézzük meg a mozgás törvényeit. Egy test mozgásba lendült és meghatározott irányban halad. Ha egy másik erő hatását irányítjuk feléje, amely más irányban hat rá, mint az eredeti, őt mozgásba hozó erő, a test más irányban fog haladni, – a két impulzus eredőjének a vonalán. Semmilyen energia nem vész el, de az eredeti impulzust adó erő egy részét leköti a részben ellenható új erő, az eredményül kapott irány pedig, – amely mentén a test haladni fog, – nem lesz azonos sem az első erőével, sem a másodikéval, hanem a kettő eredőjével. Egy fizikus pontosan ki tudja számítani, milyen szögben lökjön meg egy mozgó testet, hogy azt a kívánt irányba terelje, és bár magát a testet közvetlenül már nem érheti el, utána küldhet egy kiszámított sebességű erőt, hogy az egy meghatározott szögben ütközzön a testtel, így eltérítse azt eredeti irányából és új irányba kényszerítse.

Ebben nincs semmi törvényellenes, semmi összeütközés a törvénnyel, csak a törvény alkalmazása a tudás segítségével, a természet erőinek kényszerítése, hogy végrehajtsák az emberi akarat tervét. Ha alkalmazzuk ezt az alapelvet a karma alakítására, rögtön meglátjuk, – eltekintve attól a tényről, hogy a törvény megszeghetetlen, – hogy nincs szó a karmával való összeütközésről, amikor működését a tudás segítségével módosítjuk. Karmikus erőt használunk a karmikus következmények befolyásolására, és a természetet neki engedelmeskedve győzzük le.

Tételezzük fel, hogy az előrehaladott tanuló, –végignézve a múlton – azt látja, hogy a múlt karma vonalai egy nem kívánatos cselekedet pontja felé futnak össze. Az azonos irányba tartó energiák közé új erőt vihet be, így módosíthatja az eseményt, aminek az összes, az esemény létrehozásában és megérlelésében szerepet játszó erő eredőjének kell lennie. Ilyen tevékenységhez tudásra van szüksége, nemcsak a múlt meglátásának képességére és azt a jelennel összekötő szálak követésére, hanem annak a hatásnak pontos kiszámítására is, hogy az általa elindított erő hogyan módosítja az eredőt, és hogy milyen következmények származnak ebből az eredőből, ha azt, mint okot tekintjük. Ily módon csökkentheti vagy megsemmisítheti egy múltban elkövetett rossz cselekedete következményeit a jó erőkkal, amiket a karmikus áramlatba bevisz.

Nem teheti meg nem törtéنتté a múltat, azt nem semmisítheti meg, de amíg annak hatásai még a jövőben vannak, módosíthatja vagy megfordíthatja azokat úgy, hogy új erőket indít el, mint új okok teremtőit, amik részt vesznek a hatások létrehozásában. Mindebben csak a törvényt alkalmazza, és a tudós biztosságával dolgozik, aki az egyik erőt a másikkal ellensúlyozza, és ha képtelen is egy energiaegységet megsemmisíteni, mégis úgy mozgathat egy testet, ahogy akarja, a szögek és mozgások kiszámításával. Hasonlóképpen lehet a karmát gyorsítani vagy késleltetni, és az így újra módosul a környezet tevékenysége által, amiben működik.

Vegyük most ugyanezt a témát egy kissé másképp, mert ez az elmélet fontos és gyümölcsöző. Amint a tudás növekedik, egyre könnyebben és könnyebben lehet a múlt karmájától megszabadulni. Amilyen mértékben a beteljesülése felé haladó valamennyi ok a felszabadulása felé közeledő lélek

látókörébe kerül, amint az visszanéz elmúlt életeire, amint visszapillant évszázadok távlatára, amelyek során lassan kapaszkodott felfelé, olyan mértékben képes a lélek meglátni, hogyan jöttek létre kötelékei, milyen okokat hozott mozgásba. Képes meglátni, hogy ezekből az okokból mennyit dolgozott le és mennyi merült ki, hánynak van még hátra a ledolgozása. Nemcsak hátra, hanem előre is tud nézni, és meglátni azokat a hatásokat, amiket ezek az okok eredményeznek, úgyhogy előre tekintve láthatók a majdan létrejövő hatások, hátra tekintve pedig szintén láthatók az okok, amik ezeket a hatásokat majd létrehozzák. Nem nehéz feltételezni, – amint azt a megszokott fizikai természetben is látjuk, – hogy bizonyos törvények ismerete lehetővé teszi számunkra egy eredmény megjóslását, és az eredményt létrehozó törvény felismerését, ugyanúgy ezt az ismeretet átvihetjük egy magasabb síkra, és elképzelhetjük a fejlett lélek olyan állapotát, amiben képes meglátni a múltjában elindított karmikus okokat és a karmikus hatásokat is, amelyek között kell majd a jövőben munkálkodnia.

Az okok ilyen megismerése és hatásaik meglátása esetén lehetővé válik új okok bevezetése ezeknek a hatásoknak semlegesítése céljából. A törvény alkalmazásával, teljesen megbízva annak változatlan voltában, és az elindítandó erők gondos kiszámításával olyanokká tehetjük a hatásokat a jövőben, amilyenekké akarjuk. Ez csupán számítás kérdése. Tegyük fel, hogy a gyűlölet rezgéseit indítottuk el a múltban, szándékosan nekiláthatunk kioltani e rezgéseket, és megelőzni kihatásaikat a jelenben és a jövőben azáltal, hogy a szeretet rezgéseit indítjuk ellenük. Ahogyan vehetünk egy hanghullámot, majd egy másodikat is, és a kettőt valamivel egymás után indítjuk úgy, hogy az egyik sűrűbb részének rezgése megfeleljen a második ritkább része rezgésének, a hangból interferenciával csendet csinálhatunk. Ugyanígy lehetséges a magasabb régiókban a szeretet és gyűlölet rezgéseit tudással alkalmazva és akarattal irányítva véget vetni a karmikus okoknak, és így elérni az egyensúlyt, ami a felszabadulás egy másik neve. Ez a tudás az óriási többség számára elérhetetlen. Amit a többség tehet, ha a lélek tudományának alkalmazását választja, az, hogy elfogadja az ezen a területen jártasak tanúságát, elfogadja a világ nagy vallási tanítóinak erkölcsi előírásait, és engedelmeskedve ezeknek az előírásoknak, – amikre intuíciója reagál, noha lehet, hogy nem is érti működésük módszerét, – ezzel ugyanazt a hatást érheti el, ami biztos és határozott tudással elérhető. Így egy tanító iránt érzett odaadás és engedelmisség ugyanúgy a felszabadulás felé vezethet, mint egyébként a tudás is.

Ezeket az alapelveket minden irányban alkalmazva a tanuló kezdi felismerni, hogyan gátolja az embert a tudatlanság, és mekkora szerepet játszik a tudás az emberi fejlődésben. Az emberek sodródznak, mert nem tudnak, tehetetlenek, mert vakok. Annak az embernek, aki gyorsabban szeretné befejezni útját, mint az emberek átlag tömege, aki a lomha tömeget hátra akarná hagyni, mint versenyló az igavonó lovat, bölcsességre és szeretetre, tudásra és odaadásra van szüksége. Nem szükséges, hogy lassan koptassa el a régmúltban kovácsolt láncszemeket; gyorsan átfűrészelteti azokat, és éppoly hatékonyan megszabadulhat tőlük, mintha lassan elrozsdásodnának, hogy felszabadítsák őt.

A KARMA MEGSZÜNTETÉSE

A karma állandóan visszahoz bennünket az újraszületésbe, hozzákötöz bennünket a születés és halál kerekéhez. A jó karma ugyanolyan kéréletlenül húz vissza minket, mint a rossz, és a jó tulajdonságainkból formált lánc éppoly erősen és szorosan köt minket, mint a hibáinkból kovácsolt. Hogyan vessünk hát véget a kötelékek szövésének, hiszen az embernek gondolkodnia és éreznie kell, amíg él, a gondolatok és érzések pedig állandóan karmát teremtenek? A felelet erre a Bhagavad Gita nagyszerű leckéje, a harcossal hercegnek tanított lecke. Ezt a leckét nem a remete, és nem is a tanuló kapta, hanem a győzelemért küzdő harcossal, az országa szolgálatával teljesen elfoglalt herceg.

Nem a cselekvésben, hanem a vágyban, nem a tettben, hanem a gyümölcshöz való ragaszkodásban rejlik a cselekedet megkötő ereje. Egy tettet azzal a vággyal követünk el, hogy gyümölcsét élvezzük, ráállunk egy útirányra azzal a vággyal, hogy eredményeihez hozzájussunk. A lélek elvár valamit, a természetnek pedig válaszolnia kell erre; kért, a természetnek pedig meg kell adnia. Min-

den okhoz hozzákötődik annak okozata, minden tettehez annak gyümölcse, és a vágy az a zsinór, ami a kettőt összeköti, a fonál, ami közöttük van. Ha ezt fel lehetne égetni, a kapcsolat megszűnne, és ha a szív összes bilincse összetörik, a lélek szabaddá válik. A karma tehát nem köti meg többé; az ok és okozat kereke ugyan tovább foroghat, de a lélek felszabadult életté vált.

„Ezért állandóan cselekedd azt, ami kötelesség, ragaszkodás nélkül. Aki ragaszkodás nélkül cselekszik, az valóban a Legfelsőbbet éri el.”¹⁶

Ahhoz, hogy ezt a karma-jógát, – a cselekvés jogáját, ahogy nevezik, – végezzük, minden tettünket pusztán kötelességből kell végeznünk, mindent a törvénnyel összhangban cselekedve. Az ember így, a létezés minden síkján, ahol a törvényhez alkalmazkodni igyekezve működik, arra törekszik, hogy olyan erővé váljék, amely az isteni akarattal a fejlődésért dolgozik, és tevékenységét minden szakában tökéletes engedelmességgel veti alá. Ily módon minden cselekedete áldozati természetű, azokat a törvény kereke forgásának ajánlja fel, nem pedig a gyümölcsökért, amiket az eredményezhet. A cselekedetet kötelességként végzi, a gyümölcsét pedig örömmel adja át az emberek megsegítésére. Semmi köze nincs hozzá, az a törvényhez tartozik, annak szétosztását a törvényre hagyja. Erről a következőt olvashatjuk:

„Akinek művét nem a vágy formálja, akinek tetteit a bölcsesség tüze emésztí föl, azt a tudók 'bölcs'-nek nevezik.

Aki nem ragaszkodik tetteinek gyümölcsehez, mindig elégedett, menedéket sehol sem keres, az nem tesz semmit, még ha cselekszik is.

Aki nem vágyik semmire, elméjén és énjén uralkodik, mentes minden sóvárgástól és csak testével cselekszik, az bünt nem követ el.

Aki megelégszik azzal, ami számára önként kínálkozik és az ellentétpároktól megszabadult, aki nem irigy, aki sikerben és kudarcban egyensúlyban marad, azt, bár cselekszik, tettei nem kötik.

Akiből kihalt a dolgok iránti vonzódás, harmonikus, gondolatai a bölcsességben megállapodtak, tettei áldozatok, annak minden tette elenyészik.”¹⁷

Test és elme teljes aktivitásukkal dolgoznak: a test végez minden testi cselekedetet, az elme minden mentálisat, de az Én nyugodt marad, háborítatlan, nem használja örökkévaló lényegét az idő láncainak kovácsolására. A helyes cselekedetet sosem hanyagolja el, hanem mindig megbízhatóan viszi véghez a rendelkezésre álló erők korlátján belül, a lemondás a gyümölcshöz való ragaszkodásról nem jelent semmiféle henyélést vagy gondatlanságot a cselekvésben:

„A tudatlanok a tettekhez való ragaszkodásból cselekszenek, óh Bhárata, de a bölcs a világ javáért dolgozzék, ragaszkodás nélkül.

A bölcs nem zavarja meg a tetteken még csüngő tudatlanok fejét, hanem Énvelem összhangban működve, tegyen vonzóvá minden cselekvést.”¹⁸

Az az ember, aki eléri a 'tétlenség a tevékenységben' állapotát, megtanulta a karma megszüntetésének titkát: a tudással megsemmisíti a cselekvést, amit a múltban hozott létre, a jelen tevékenységét pedig önfeláldozással égeti fel. Ekkor eléri azt az állapotot, – amiről az 'isteni János' beszél a Jelenések Könyvében, – amiben az ember nem hagyja el többé a templomot. Mert a lélek sok-sok alkalommal kimegy a templomból az élet rónáira, de eljön az idő, amikor 'Isten templomának egyik oszlopává' válik. Ez a templom a felszabadult lelkek világa, és csak azoké, akik semmihez sem kötik hozzá magukat, mert mindenhez hozzákapsolhatják magukat az Egy Élet nevében.

A vágy ezen bilincseit, a személyiség vágyának, sőt, az egyéniség vágyának bilincseit is tehát össze kell törni. Láthatjuk, hogyan kezdődik el a szétzúzás – és itt szokott egy olyan hiba előfordulni, amit sok fiatal tanuló hajlamos elkövetni, olyan természetes és könnyű hiba, hogy állandóan előjön.

Nem azzal semmisítjük meg a szív bilincseit, hogy megpróbáljuk a szívet megölni. Nem azzal szakítjuk el a vágy béklyóit, hogy kövé változunk, vagy érzéketlen vasdarabbá. A tanítvány, felszabadulásához közeledve még érzékenyebbé válik, nem pedig kevésbé érzékennyé, még gyengédebb-

¹⁶ Bhagavad Gita, III. 19.

¹⁷ Im. IV. 19-23.

¹⁸ Im. III. 25,26.

bé, nem pedig keményebbé válik. Mert a tökéletes 'tanítvány, aki olyan, mint a Mester', az, aki a külvilág minden érintésére válaszol, akire minden hat és mindenre reagál, aki mindent érez, és mindenre válaszol, aki épp mivel semmit sem kíván önmagának, képes mindenkinek mindent odaadni. Egy ilyen embert nem tarthat fogva a karma, nem készít köteléket, amely a lelket leköti. Amint a tanítvány egyre inkább az isteni élet vezetőkévé válik a világ felé, semmit sem kér, csak annyit, hogy csatorna legyen, mind szélesebb medrű, amelyben a nagy élet folyhat. Egyetlen kívánsága, hogy nagyobb tartállyá váljék, minél kevesebb akadállyal önmagában, ami az élet kiáradását akadályozná. Semmi másért nem dolgozva, csak hogy szolgálhasson, ez a tanítványság élete, amiben a megkötő bilincsek összetörnek.

Van viszont egy kötelék, amely sosem szakad el, a valódi egység köteléke, ami nem béklyó, mert nem tekinthető különállónak, az, ami egyé teszi az Egyet a Mindennel, a tanítványt a Mesterrel, a Mestert a tanítvánnyal – az isteni élet, amely állandón előre és felfelé húz bennünket, de nem köt a születés és halál kerekéhez. A vágy húz vissza bennünket a földhöz, először az, amit itt élünk, majd egyre magasabb vágyak a szellemi tudásra, szellemi növekedésre, szellemi odaadásra, amelyek teljesülésének még megvan a földi összetevője. Amikor minden befejeződik, mi az, ami a Mestert még az emberek világához köti? Semmi, amit a világ nyújthatna nekik. Nincs a földön az a tudás, amit ne tudnának; nincs az a hatalom a földön, amivel ne rendelkeznének; nincs további tapasztalat, ami életüket gazdagíthatná; nem létezik semmi, amit a világ adhatna nekik, ami visszahúzhatná őket a születésbe. És mégis jönnek, mert egy belülről és nem kívülről jövő isteni kényszer küldi őket a földre, – amit különben lehet, hogy örökre elhagyhatnának, – hogy segítsenek testvéreiknek dolgozni évszázadokon, évezredekken keresztül, azért az örömeért és szolgálásért, amely szeretetüket és békéjüket kimondhatatlanná teszi. Semmi olyan nincs, amit a föld adhat nekik, kivéve azt az örömet, hogy lássák, mint növekszik a többi lélek hozzájuk hasonlóvá, elkezdve osztozni velük a tudatos isteni életben.

CSOPORTKARMA

A lelkek csoportokba gyülekezése, ezekből családokat, kasztokat, nemzeteket, fajokat létrehozva újabb zavaró elemet hoz be a karmikus következményekbe, és itt találjuk azt, amit „véletlennek” szoktak nevezni, és annak a szabályozásnak, amit a Karma Urai folyamatosan végeznek. Úgy tűnik, hogy miközben semmi sem történhet az emberrel egyénként, ami nincs benne a karmájában, előnye származhat mondjuk egy nemzeti vagy természeti katasztrófából, ami lehetővé teheti, hogy ledolgozhasson egy adag rossz karmát, ami különben nem esett volna bele ebbe az életébe, amin épp keresztülhalad. Úgy tűnik, – csupán bizonytalanul beszélhetek erről, minthogy nincs határozott tudásom róla – mintha hirtelen halál nem sújthatna le az ember testére, hacsak nem tartozik a törvénynek ilyen halállal. Nem számít, hogy milyen katasztrófális szerencsétlenség forgatagába került, ahogyan mondani szokták, csodálatosan megmenekült a haláltól és pusztulástól, ami szomszédait elsöpörte, és sértetlenül került elő a viharból vagy tűzvészből. Viszont ha tartozott egy élettel, nemzeti vagy családi karmája pedig ilyen szerencsétlenség színhelyére vezette, akkor – habár ilyen hirtelen halál nincs beleszőve éteri testmésébe erre az adott életre – megmentésére nem történhet semmilyen aktív beavatkozás. Különleges bánásmódban lesz aztán része, hogy ne szenvedjen indokolatlanul a földi létből való hirtelen kiragadástól, viszont lehetővé válik számára tartozása visszafizetése egy ilyen lehetőség adódásakor. Ezt a törvény szélesebb területre kiterjedő hatása, az őt is magába foglaló csoportkarma hozza a közelébe.

Hasonlóképpen jótétemények érhetik a törvény ilyen közvetett működése következtében, ha egy olyan nemzethez tartozik, ami valamilyen jó nemzeti karma gyümölcsét élvezzi, és így kaphat meg valami tartozást, amivel a természet adója neki, aminek törlesztése nem lett volna jelenlegi sorsának része, ha csak egyéni karmája lenne figyelembe véve.

Az ember beleszületését egy bizonyos nemzetbe a fejlődés általános alapelvei és pillanatnyi tulajdonságai befolyásolják. A lélek lassú fejlődése közben nemcsak egy bolygó hét gyökérfaján kell keresztülmennie (az emberiség normális fejlődéséről beszélünk), hanem az alfajokon keresztül is. Ez

a kényszerűség bizonyos feltételeket szab, amelyekhez az egyéni karmának is alkalmazkodnia kell, és ahhoz az alfajhoz tartozó nemzetet kell találni, amelyen keresztül kell haladnia a léleknek, ami biztosítja azt a terepet, ahol a szükséges különlegesebb feltételek rendelkezésre állnak. Ahol az inkarnációk hosszú sorozatait figyelték meg, azt találták, hogy egyes egyének nagyon szabályosan haladnak alfajtól alfajig, miközben mások kiszámíthatatlanabbak, talán többször is inkarnálódnak egy alfajban. Az alfaj korlátjain belül az embert egyéni sajátságai egyik vagy másik nemzet felé húzzák, és megfigyelhetjük, hogy uralkodó nemzeti jellemvonások újból és újból megjelennek a történelem színpadán 1500 évnyi szabályos időközönként. Így a rómaiak tömegei angolokként reinkarnálódnak, a merész, gyarmatosító, hódító, birodalmi hajlamok jellegzetességekként jelennek meg újra. Azt az embert, akiben erősen szembeszökőek az ilyen nemzeti tulajdonságok, és aki újraszületésének ideje elérkezett, karmája az angol nemzetbe fogja beosztani, és így osztozni fog a jó vagy rossz nemzeti sorsban, már amennyire ez az egyén sorsát érintheti.

A családi kapcsolat természetesen személyesebb jellegű, mint a nemzeti, és azok, akik között szoros ragaszkodás kötelékei szövődnek egy életen belül, hajlamosak arra, hogy újra egyazon család tagjaiként jöjjenek össze. Néha ezek a kötelékek nagyon kitartóan, életről életre felélednek, és két egyén sorsa rendkívül közvetlenül szövődik egymásba a sorozatos inkarnációkban. Néha a devachán különböző hosszának következtében, amelyet a földi életek során együtt eltöltött intellektuális és szellemi tevékenység különbözősége tesz szükségessé, egy család tagjai szétszóródhatnak, és lehet, hogy nem találkoznak, csak több inkarnáció után. Általában azt mondhatjuk, hogy minél erősebb a kapocs az élet magasabb régióiban, annál nagyobb a valószínűsége az egy családi csoportba való újraszületésnek. Megismétlem: az egyén karmájára hatással vannak családtagjai egybefonódó karmái, és ő ezek miatt részesülhet boldogságban vagy szenvedésben olymódon, ami nem tartozik saját élete karmájához, és úgy mondhatjuk, hogy elmaradt karmikus adósságokat kaphat meg vagy fizethet meg. Ami a személyiséget illeti, úgy tűnik, bizonyos kiegyensúlyozást vagy kompenzációt visz magával a kama-lokába, és devachánba, azért, hogy még a mulandó személyiség is tökéletes igazságban részesüljön.

A csoportkarma részletes kidolgozása messze túlvinne minket egy ilyen alapfokú mű keretein, mint ez és messze túlhaladja a szerző tudását. Most csak ezeket a töredékes útmutatásokat nyújthatjuk a tanulónak. A pontos megértéshez egyedi esetek hosszú tanulmányozására lenne szükség, hosszú évekre visszakövetve. Az elméleti töprengés hiábavaló ezeken a dolgokon; a pontos megfigyelés az, amire szükség van.

Egyébként van a csoportkarmának még egy szempontja, amelyről még lehet néhány alkalmas szót mondani: az ember gondolatainak és tetteinek, valamint a külső természet jellegének viszonyáról. Erről a homályos tárgyról Blavatsky a következőket mondja:

„Platón követve Arisztotelész megmagyarázta, hogy a στοιχεῖα (alapelemek) kifejezés alatt a kozmikus világunk négy nagy égtája fölé ellenőrzés céljából helyezett testetlen princípiumokat értették csupán. Így a pogányok nem kevésbé, mint a keresztények imádják és bálványozzák az alapelemeket és a (képzelt) világtájukat, de az „Istenek” azok, akik külön-külön ezek fölött uralkodnak. Az egyház számára kétfajta sziderikus lény létezik, az angyalok és az ördögök. A kabbalista és okkultista számára csak egy osztály létezik, és sem az okkultista, sem a kabbalista nem tesz különbséget a 'Fény papjai' és a 'Sötétség papjai' vagy a Kozmokrátorok között, akiket a római egyház a 'Fény papjaiként' képzel el, és fedez fel, mihelyt bármelyiküknek más az elnevezése, mint amit ő ad nekik. Nem a pap vagy maharadza az, aki büntet vagy jutalmaz, 'Isten' parancsával vagy rendeletével, vagy anélkül, hanem az ember maga, – tettei, vagy karmája az, ami egyénileg, vagy csoportonként, (mint néha egész nemzetek esetében) magához vonz mindenféle rosszat és szerencsétlenséget. Mi hozzuk létre az okokat, és ezek ébresztik fel a sziderikus világban a megfelelő erőket, amik magnetikusan és ellenállhatatlanul vonzódnak és visszahatnak azokra, akik ezeket az okokat létrehozták, akár tényleges gonosztevők az illetők, akár egyszerűen 'gondolkodók', akik gonoszságon törnek a fejüket. Mert a gondolat anyag, – tanítja a modern tudomány – és 'a létező anyag minden részecskéje minden megtörténtnek feljegyzője kell legyen', amint Jevons és Babbage

mondják A tudomány alapelvei c. művükben az avatatlanoknak. A modern tudomány nap-nap után közelebb kerül az okkultizmus örvényéhez: kétségkívül nem tudatosan, viszont nagyon érezhetően.

'A gondolat anyag', természetesen nem Moleschott, a német materialista értelmezésében, aki afelől biztosít minket, hogy 'a gondolat az anyag mozgása', – egy majdnem páratlanul képtelen állítás. A mentális és testi állapotokat teljesen szembeállítja. De ez nem befolyásolja azt a helyzetet, hogy minden gondolat, a fizikai kísérőjelenségein felül (agyváltozás) objektív, – bár számunkra érzékfeletti objektív – képet mutat az asztrális világban."¹⁹

Úgy tűnik, hogy amikor az emberek nagyszámú rosszindulatú, romboló természetű gondolatformát hoznak létre, és amikor ezek nagy tömegekbe gyűlnek össze az asztrális síkon, energiájuk lecsapódhat, és le is csapódik az anyagi síkon, háborúkat, forradalmakat, társadalmi zavargásokat és mindenféle felfordulást felszítva, ami csoportkarmaként hull vissza felidézőire, és széleskörű rombolást okoz. Így hát az ember csoportosan is ura a saját sorsának és teremtő tevékenységével formálja saját világát.

A bűnözés és betegség járványainak, szerencsétlenségek sorozatainak hasonló a magyarázata. A düh gondolatformái segítenek a gyilkosságok elkövetésénél. Ezeket az elementálokat a bűnözés táplálja, és a bűn eredményei, – az áldozatot szeretők gyűlölete és bosszúvágyó gondolatai, kegyetlen harag a bűnözőre, annak zavaros dühöngése, ha erőszakosan kiküldik a világba, – még tovább erősítik seregüket sok gonosz formával. Ezek ismét az asztrális síkról ösztönzik a rossz embert újabb büntetetre, az új impulzusok így járnak körbe, és adott az erőszakos cselekedetek járványa. Betegségek terjednek, a terjedésüket követő félelem-gondolatok pedig közvetlenül erősítik a betegség hatalmát. Magnetikus zavarok támadnak és szaporodnak és visszahatnak a hatókörükben lévő emberek magnetikus szféráira. Minden irányban, végtelen formában pusztítanak az ember rossz gondolatai, amint ő, akinek a világegyetem isteni társépítőjének kellene lennie, teremtő erőit pusztításra használja.

BEFEJEZÉS

Ilyen a karma nagy törvényének, és működésének összefoglalása, aminek ismeretében az ember meggyorsíthatja fejlődését, aminek alkalmazásával megszabadulhat kötelekeitől, és még jóval mielőtt faja végigjárta volna útját, a világ segítőinek és megváltóinak egyikévé válhat. E törvény igazságába vetett mély és erős meggyőződés megingathatatlan nyugalmat és tökéletes rettenthetetlenséget ad az életnek: semmi sem érhet minket, amit nem mi okoztunk, semmi sem bánthat, amit meg nem érdemelnénk. És minthogy mindent, amit vetettünk, meg kell érlelnünk az aratásra és a megfelelő évszakban le kell aratnunk, hasztalan siránkozni az aratás felett, ha az fájdalmas. Elvégezhetjük most éppúgy, mint bármikor a jövőben, minthogy kikerülhetetlen, és ha egyszer végeztünk vele, nem térhet vissza, hogy újra bántson minket. Ezért örömteli szívvel nézhetünk szembe a fájdalmas karmával, mint olyasmivel, amin szívesen megyünk keresztül és végzünk vele. Jobb, ha mögöttünk, mint ha előttünk van, és minden megfizetett adósság után kevesebb törlesztéssel marad. Bár csak tudna erről a világ, és érezné azt az erőt, ami a törvényre támaszkodásból fakad. Sajnos a nyugati világ legtöbb embere számára ez csak agyrém, sőt még a teozófusok között is a karmában való hit inkább intellektuális igenlés, mint élő és gyümölcsöző meggyőződés, amelynek fényében élnek az életet. Egy hit erősségét, – mondja Bain professzor, – a viselkedésre kifejtett hatásáról mérjük, és a karmában való hitnek az életet tisztává, erőssé, nyugodttá és boldoggá kellene tennie. Csak saját cselekedeteink akadályozhatják minket; csak saját akaratunk gátolhat minket. Amint az emberek felismerik ezt az igazságot, út a felszabadulásuk órája. A természet nem teheti rabszolgává azt a lelket, aki bölcsességgel nyert hatalmat, és mindkettőt szeretetben használja.

---

¹⁹ H.P. Blavatsky: Titkos Tanítás, I. 148, 149.

ANNIE BESANT:

REINKARNÁCIÓ – AZ
ÚJRASZÜLETÉS TÖRVÉNYE

Fordította: Korábbi fordítások felhasználásával: Szabari János

2002

MAGYAR TEOZÓFIAI TÁRSULAT

BEVEZETÉS

Bármily nehéz egy új igazságnak érvényesülni a hadakozó vélemények között, ami a mi modern civilizációnk jellegzetessége, még sokkal nehezebb egy olyan igazságnak érvényesülnie, amely csupán a közelmúlt és a jelen számára új. Ha szemünk végigtekinthetne fajunk szellemi fejlődésének történetén sok-sok évezreden keresztül, egy világszerte uralkodó eszme pár rövid évszázadig tartó hiánya néhány nemzetnél nem tenne ránk mélyebb benyomást. De ha ez a hiány – mindössze kis repedés egy ősidőkbe nyúló múlton – magába foglalja Európa szellemi fejlődését, és az európaiak tanulmányainak irányát, akkor az időbeni viszonylagosságához és érvei súlyának relativitásához képest aránytalanul nagyobb a fontossága. Habár nagy és értékes az, amivel az európaiak hozzájárultak az emberiség mentális kincsesházához, mi európaiak nagyon hajlunk arra, hogy túlbecsüljük ezt, és elfelejtsük, hogy Európa nagyon rövid időre kiterjedő szellemi teljesítménye józan belátás szerint nem múlhatja felül az Európán kívüli fajok sok ezer év alatt leszüretelt szellemi termését. A látszólag elkápráztató közeli múltunk, mint amikor egy szemünk elé tartott lemez elzárja előlünk a Napot, elrejtí mentális tekintetünk előtt a világ egész múltját, ez pedig nagy veszélyt jelent, amely ellen meg kell védenünk magunkat.

Sem az egyénekénél, sem a nemzeteknél nem azonos a szellemi önteltség a szellemi nagysággal. Az az érzés, amely az angolt arra készíti, hogy minden sötétbőrű fajt alacsonyabb rendűnek tekintsen és egyöntetűen a 'nigger' gyűjtőfogalommal illessen, akiktől semmi sem tanulható, kicsinyes és szűklátókörű. A bölcs szívesen figyel azokra, akiknek gondolkodási szokásai a lehető legeltérőbbek az övétől, tudva, hogy így esetleg megpillanthatja az igazság egy új oldalát, ahelyett, hogy ismét csupán egy már ismert oldal pusztá visszatükröződését lássa. Az emberiség faji szokásai, hagyományai, környezete olyanok, mint a színes üveg, amelyen keresztül az igazság napját nézik; minden egyes üveg megfesti saját színével a napsugarat és a fehér sugarat pirosan, kéken és sárgán közvetíti, ahogyan akarjuk. Minthogy nem szabadulhatunk meg saját üvegünktől, és nem foghatjuk fel a tiszta, színmentes sugárzást, bölcsen tesszük, ha összegyűjtjük a színes sugarakat és így állítjuk elő a fehéret.

Az újraszületés olyan igazság, amely fajunk sok-sok millió tagjának elméjét uralta és a nagy többség gondolkodását formálta megszámlálhatatlan évszázad óta. A sötét korszak alatt eltűnt az európai gondolkodásból, és így megszűnt befolyásolni szellemi és erkölcsi fejlődésünket – mellékesen megjegyezve nagyon is e fejlődés kárára. Az utolsó évszázadban időről időre átvillant néhány nagyobb nyugati gondolkodó elméjén, mint az élet legrejtélyesebb problémáinak lehetséges magyarázata. Az utóbbi években, amióta az ezoterikus tanítás alapvető részévé nyilvánították, állandóan vita tárgya, és folyamatosan teret nyer az élet és fejlődés misztériumainak meggondoltabb tanulmányozói körében.

Természetesen nem fér kétség ahhoz, hogy az újraszületés tana a Kelet nagy történelmi vallásaiban alapvető tantételként szerepelt. Mind Indiában, mind Egyiptomban, az etika alapeleme az újraszületés. A zsidóknál általános volt a farizeusok²⁰ közt, és a népszerű hit kiolvasható az Új Testa-

---

²⁰ Josephus, Antiq. XVIII. I.§ 3. azt mondja, hogy az erényesnek „meg lesz a lehetősége, hogy újra szülessen és újra éljen.”

mentum jó néhány sorából, mint amikor Keresztelő Szt. Jánost Éliás újraszületésének tekintik, vagy amikor a tanítványok kérdezik, hogy a vakon született szülei vétkeiért szenved-e, vagy valamely előbbi saját vétkéért. A Zohar szintén úgy beszél a lelkekről, mint olyanokról, mint amelyek alá vannak vetve a lélekvándorlásnak. „Minden lélek alá van vetve a körforgásnak (metempsychosis, a'leen b'gillgoolah), de az emberek nem ismerik a Szentséges útjait: áldott legyen! Nem ismerik azt a módot, amely szerint megítéltettek minden időben, és mielőtt ebbe a világba jöttek és amikor ezt elhagyták.”²¹ A Kether-Malkuth viszony nyilvánvalóan ugyanezt az eszmét tükrözi, mint amelyet Josephus vall, amikor azt mondta, hogy: „Ha ő (a lélek) tiszta, akkor kegyben részesül és örvendezni fog a végső napon; de ha bemocskoltatott, akkor egy ideig fájdalomban és kétségbeesésben fog vándorolni.”²² Ugyanígy látjuk, hogy az egyház kiváló atyái is tanították ezt a tant és Ruffinus²³ megállapítja, hogy a benne való hit általános volt az ősegyház atyái között. Szükségtelen megemlíteni, hogy a gnosztikus filozófusok és a neo-platonisták tanuk szerves részének tartották.

Ha a nyugati félgömbre tekintünk, a reinkarnációval, mint szilárd és meggyökeresedett hittel találkozunk Észak- és Dél-Amerika törzsei között. A mayák, akiknek nyelve és szimbológiája rendkívül érdekesen kapcsolódik az ősi egyiptomihoz, a mai napig megtartották ezt a hagyományos tant, ahogy azt a Plongeon házaspár kutatásai megállapították. Ezeket még ki lehetne egészíteni sok más törzs nevével, egykor híres nemzetek maradványaival, akik hanyatlásukban is megtartották az ősi hitet, amely valamikor összekapcsolta őket a régebbi világ leghatalmasabb népeivel.

Aligha várhatjuk el, hogy ilyen óriási múltú és ilyen fényes szellemi eredetű tanítás eltűnjön az emberiség elméjéből; így aztán azt látjuk, hogy az az elhomályosulás, amin néhány évszázaddal ezelőtt keresztülment, nagyon részleges volt csak, és az emberi fajnak csupán kis töredékét érintette. Az Európát elárasztó tudatlanság magával sodorta az újraszületésbe vetett hitet, és elsöpört minden filozófiát, minden metafizikát és minden tudományt. A középkori Európa nem nyújthatott megfelelő táptalajt, amiből az ember természetére és rendeltetésére vonatkozó bármilyen széles látókörű tanítás kivirágozhatott volna. De Keleten, ahol kifinomult civilizáció élvezte létét, amíg Európa barbárságban volt elmerülve, Keleten, ahol filozófusok és költők éltek, míg Nyugat javában analfabéta volt; Keleten ez a nagy tan elvitathatatlanul uralkodott, akár a bramanák finom metafizikájában, akár abban a nemes erkölcsiségben, amelynek hazája Buddha és az Ő Jó Törvényének árnyékában található.

Bár előfordul, hogy a természet valamely tényét a világ egy részében egy ideig nem ismerik fel, de a tény maga nem semmisíthető meg, és rövid eltűnése után ismét az emberek látókörébe kerül. Ezt az időnkénti felbukkanást megfigyelhetjük az újraszületés tanának európai történetében, és ez követhető a kereszténység alapításától napjainkig, amikor már egyre növekvő mértékben fogadják el.

„Amikor a kereszténység első ízben söpört végig Európán, vezetőinek belső gondolatvilága mélyen át volt hatva ezzel az igazsággal. Az egyház eredménytelenül próbálta kiirtani, és különböző

---

²¹ Zohar, II. 99. fólia. Myer: Qabalah, 198. old.

²² I.m. 198. old.

²³ E.D. Walker: Reinkarnáció: az elfelejtett igazság tana, 'Levél Anastasiusnak'.

szektákban még Erigena és Bonaventura, az egyház középkori ügyvédei idején túl is virágzott. Minden nagy intuícióval megáldott lélek, mint Paracelsus, Böhme és Swedenborg, követői voltak. Az olyan itáliai szellemi nagyságok, mint Giordano Bruno és Campanella is vallották. A német filozófia legjavát is ez gazdagítja. Schopenhauer, Lessing, Hegel, Leibnitz, Herder és az ifjabb Fichte komolyan hirdetik. Kant és Schelling antropológiai rendszereiben utalások találhatók rá. Az ifjabb Helmont a 'De Revolutione Animarum'-ban kétszáz problémával kapcsolatban felhoz minden ér-
vet, amely az emberi lélek testekbe való visszatérésének bizonyítására felsorolható, a zsidó eszméknek megfelelően. Az angol gondolkodók közül a cambridgei platonisták érveltek mellette nagy felkészültséggel és áthatóan, legkimagaslóbban Henry More; Cudworth-nél és Hume-nál pedig mint a halhatatlanság legésszerűbb teóriája szerepel. Glanvil 'Lux Orientalis'-ában alaposan körbejárja a kérdést. Fourier és Leroux elméjét rabul ejtette. André Pezzani 'A lelkek életének sokszorosága' című művében a római katolikus vezeklés eszméje alapján dolgozza ki ezt a rendszert."²⁴

Schopenhauer olvasói jól ismerik az újraszületés tanának megjelenését filozófiájában. Minthogy a nagy német filozófus tanulmányozta az Upanishadokat, így a keleti gondolatok átitták gondolatvilágát, ezért furcsa is lett volna, ha rendszerében nem talált volna helyet a hindu bölcsélet ezen sarokköve. Nem is Schopenhauer az egyedüli filozófus, aki a művelt és misztikus németek közül elfogadja az újraszületést, mint a természet egy szükséges tényezőjét. Fichte, Herder és Lessing véleménye bizonyára jelent valamit a művelt világban és ezek az emberek az újraszületésben látják máshogyan megoldhatatlan problémák megoldását. Igaz ugyan, hogy a művelt világ nem zsarnoki állam, és senki sem erőszakolhatja társára saját véleményét személyi tekintély alapján; mindazonáltal nem annyira a vélemények tömege, mint inkább a minősége nyom itt a latban. És noha kisebbségben vannak, a Nyugat tekintélyesebb és tájékozottabb szellemóriásainak megfontoltan kifejtett véleménye tiszteletteljes meghallgatást követel azoktól, akiknek elméjét a hagyomány nem kötötte annyira gúzsba, hogy ne tudnák méltányolni egy nem divatos igazság bizonyítására felhozott érvek értékét.

Érdekes megjegyezni, hogy az újraszületés pusztá eszméjét Nyugaton – legalábbis a képzett emberek – nem tekintik többé képtelenségnek. Fokozatosan tölti be egy lehetséges elmélet helyét azon érdemei és képességei alapján, hogy rejtélyes és látszólag össze nem függő jelenségeket megmagyaráz.

Ami engem illet, akinek ez bizonyított tény, én azon vagyok, hogy e műben inkább valószínű feltevésként tüntessem fel, amely minden más elméletnél több fényt vet az emberi szervezet, jellem, evolúció és rendeltetés homályos problémáira. Az egyik Mester szerint az újraszületés és karma tanai azok, amelyekre a Nyugatnak a legnagyobb szüksége van; így tehát nem lehet rossz, ha a Mesterek egy követője vázlatot készít az átlag olvasó számára az ezoterikus filozófia e központi tanításáról.

AZ ÚJRASZÜLETÉS JELENTÉSE

Kezdjük annak világos megértésével, hogy mit is értünk újraszületésen. Ami a szó eredetét illeti, ezen a fizikai vagy testi burokbba való valamennyi ismétlődő belépés értendő. Kétségtől valószínűleg állandó létére utal, ami sorozatosan valami viszonylag mulandóba költözik és ott lakik. De a szó nem magyaráz meg nekünk semmit ezeknek a viszonylag maradandó és mulandó valamiknek a természetéről, kivéve, hogy a mulandó lakóhelyek 'húsból' vannak. Létezik egy másik szó, amelyet gyakran használnak az újraszületés szinonimájaképpen, a lélekvándorlás (metempsichózis) szó, amely a folyamat másik oldalára utal; itt mellőzik a lakóhelyet, a hangsúly a psziché – a viszonylag állandó – átmenetelén van. Összetéve a kettőt, mint az egész elgondolás leíró elemeit, előttünk van egy psziché vagy 'lélek' belépése egymást követő húsból való 'testekbe'; és bár a 'lé-

²⁴ Im. 65, 66. old.

lek' szó nagyon is kifogásolható lazasága és teológiai mellézköngéi miatt, mégis a legtöbb ember fejében pillanatnyilag egy, a fizikai keretet túlélő létformát jelent, amellyel a földi élet alatt kapcsolatban volt.

Ilyen általános értelemben, eltekintve minden különleges exoterikus vagy ezoterikus tanítástól, az újraszületés és lélekvándorlás elnevezések olyan lételméletre utalnak, amely szerint a látható anyag egy formájában egy finomabb lényeg (princípium) lakik, ami túléli a fizikai burkot és annak halálakor azonnal, vagy egy idő múlva továbbmegy, hogy valamely más burokból lakjék. Sosem hangzott el talán ez a tan, legmagasztosabb formájában világosabban vagy szebben, mint abban a híres bátorításban, amit a Bhagavad Gitá-ban Krishna intéz Arjunához:

„Az örök, elpusztíthatatlan, mérhetetlen, testet öltött Egynek ezek a testeik azonban végesek... Aki a test lakóját gyilkosnak nézi, vagy aki azt hiszi, hogy az meggyilkolható, tudatlan mindkettő. Nem öl az, és meg sem ölhető. Nem születik és nem hal meg; ha már volt, többé meg nem szünhetik, kezdet nélküli és végtelen, ősi és örökkévaló, s ha testét meg is ölik, ő meg nem ölhető. Aki tudja, hogy ő elpusztíthatatlan, örök, kezdet nélküli és elfogyhatatlan, hogyan lenne gyilkos az ilyen ember, Pártha, vagy miképpen lehetne gyilkosság oka? Amint az ember eldobja elavult ruháit és új öltözéket vesz, úgy hagyja el elavult testeit lakójuk és új testeket ölt magára. Fegyver nem sebz, tűz nem ég, víz nem oldja, szél föl nem szárítja. Megsebezhetetlen, elhamvaszthatatlan, nedvesség és szél nem árt neki. Örökkévalónak, mindent áthatónak, állandónak, mozdulatlanak, ősinek, megnyilvánulatlanak, elképzelhetetlennek, változatlanak mondják. Mivel tudod, hogy ilyen, nem szabad bánkódnod.”²⁵

Az ezoterikus filozófiában tehát az újraszületés elmélete egy élő és egyéniesült lényeg (princípium) létét tanítja, amely az ember testében lakik, élteti azt és a test halálakor, hosszabb vagy rövidebb idő elteltével egy másik testbe költözik. Így a sorozatos testi életek úgy kapcsolódnak egymáshoz, mint egy fonálra fűzött gyöngyszemek; a fonál az élő princípium, a rajta lévő gyöngyszemek pedig a különvált emberi életek.

MI AZ, AMI ÚJRASZÜLETIK?

Miután megértettük, hogy az újraszületés eszméje annyit jelent, hogy valami élő az emberi testek sorozatában tartózkodik, természetesen a kérdés: Mi ez az élő valami, ez a fennmaradó és újraszülető lényeg (princípium)? Minthogy az egész tanítás megértése azon múlik, tökéletesen megértjük-e a választ erre a kérdésre, nem kárba vesztett idő, ha elidőzünk azoknál a körülményeknél, amelyek ennek az élő lényegnek az emberi formába történő első beleszületését körülvevették és ahhoz elvezettek. Hogy ezt a beleszületést teljesen érthetővé tegyük, nyomon kell követnünk az ember fejlődésének lépéseit.

Azok, akik más teozófiai könyveket olvastak, emlékeznek arra, hogy azok a monádok, vagy atma-buddhit úgy írják le, mint ami minden fejlődés forrása, minden dolog gyökerében lévő hajtóerő.

Azok, akik a szaknyelvi megnevezést nem ismerik, ezt az eszmét, amelyet a teozófusnak az elnevezés közvetít, úgy foghatják fel, ha az egyetemes életre gondolnak, minden létező gyökerére, amely saját megnyilvánulásaként fokozatosan kifejleszti a világunkat alkotó különböző formákat. E helyen nem tudunk visszatekinteni földünk fejlődésének korábbi korszakaira.

Itt meg kell elégednünk annyival, hogy a jelenlegi állapot kezdetén vesszük fel a fonalat, amikor annak csírája, aminek emberré kellett válnia, korábbi fejlődésének eredményeként megjelent föld-

---

²⁵ Bhagavad Gita II. 18-25.

gömbünkön. H.P. Blavatsky a Titkos Tanítás második kötetében részletesen ismerteti a fejlődést, és ezt a munkát kell ajánlanom a komoly és alapos tanulmányozónak.

Elégedjük meg itt annyival, hogy az a fizikai forma, aminek emberré kellett válnia, lassan és nagyon fokozatosan fejlődött, két gyökérfaj végigment saját teljes fejlődésén és a harmadik gyökérfaj is megtette útjának felét, mire az emberiség jelenlegi fizikai vagy állati természetének kialakulása befejeződött. Ez a természet, amelyet helyesen nevezünk állatnak, mert magába foglalja mindazt, ami az emberben az állattal közös – a sűrű fizikai test, annak éterikus hasonmása, vitalitása, szenvedélyei, étvágai és vágyai – ezt a természetet évmilliókon át építették földi és egyéb kozmikus erők. Beárnyékolta, beburkolta és áthatotta azt az Egyetemes Élet, 'a fejlődés mögött rejlő erő', az az élet, amelyet az emberek minden korban isteninek neveztek.

Egy, a Titkos Tanításban idézett okkult szövegmagyarázat a fejlődés e szintjéről beszélve megemlíti a szaknyelven 'asztrális hasonmásoknak' nevezett formákat, amelyek az emberek fizikai testeivé fejlődtek, és a következőképpen írja le azt a helyzetet, ameddig eljutottunk:

„A rupa (forma) azoknak a monádoknak lett az eszköze (hatodik és hetedik princípiumok), amelyek befejezték átköltözéseik ciklusát a három előző kalpában (kör-ben). Ekkor azok (az asztrális hasonmások) váltak a kör első emberi gyökérfajának embereivé. Nem voltak viszont befejezettek, és öntudatlanok voltak.”²⁶

Mondhatnánk, hogy itt a fejlődő életmegnyilvánulás két pólusa volt meg: Az alsóbb síkon az állati, minden rejtett képességével, viszont szükségszerűen értelem nélkül, tudat nélkül a földön céltalanul bolyongott, önkéntelenül, a benne rejlő hajtóerő által mozgatva, ami őt állandóan előre ösztökölte. Ez az isteni erő a tiszta égi természete miatt önmagában túl magasrendű volt ahhoz, hogy az alsóbb síkokon tudatossá válhasson és így képtelen volt arra, hogy áthidalja a szakadékot, amely közte és az állati elme között tátongott, amelyet bár éltetett, de megvilágítani nem tudott. Ilyen volt az a szervezet, amelynek emberré, egy csodálatos rejtett képességekkel megáldott teremtménnyé, egy felhúrozott, zenére kész hangszerré kellett válnia. Hol volt az energia, amelynek a rejtett képességeket a felszínre kellett volna hoznia, hol volt az érintés, amelynek fel kellett volna ébresztenie a dallamot és azt a lelkeket felpezsdítően a mindenségbe szétszórnia?

Amikor ütött az óra, megérkezett a válasz a mentális vagy manaszikus síkról. Mialatt az imént leírt kettős fejlődés, a monádikus és a fizikai lezajlott a földgolyónkon, a fejlődésnek egy harmadik vonala – amelynek saját célját az emberben kellett megtalálnia – teljesedett ki egy magasabb világban. Ez a vonal az intellektuális fejlődés volt, és a fejlődés az Értelem Fiait (manaszaputrák) érintette, akik ön-tudatos, intelligens lények, amint erre a nevük is utal. Róluk több különböző néven beszélnek: a Fény Urai, Dhyan Chohanok, Kumarák, Szoláris Pitrik, a Bölcsesség Sárkányai, stb. Ezek allegorikus és költői nevek, amelyek vonzókká és közeliékké válnak a tanuló számára olvasmányai során, amelyek azonban sok bajt és zűrzavart okoznak a kezdőnek, aki nem tud rájönni, hogy a lények egy osztályával, vagy egy tucattal van-e dolga. Tény az, hogy az elnevezés több fokozatot foglal magába. De van valami, amit a kezdőnek meg kell értenie: a fejlődés egy bizonyos fokán az emberbe beléptek és testet öltöttek bizonyos ön-tudatos intelligens lények, akik mögött hosszú intellektuális fejlődés állt, akik a fizikai emberben kész és további fejlődésük számára alkalmas eszközre találtak.

Az Értelem Fiainak eljövételét költőien adják vissza Dzyan Könyvének stanzái:

„A Bölcsesség Fiai, az Éjszaka Fiai, lejöttek, újrászületésre készen ... A harmadik gyökérfaj kézszen volt. 'Ezekben fogunk lakozni' – mondták a Láng Urai. ... A harmadik gyökérfaj lett a Bölcsesség Urainak vahan-ja (eszköze).”²⁷

²⁶ H.P. Blavatsky: Secret Doctrine (Titkos tanítás) I. kötet, 206. old.

²⁷ Uo. II. kötet, 20, 21. old.

A Bölcsesség ezen Urai születtek meg tanítókként és váltak az újraszülető emberi egók atyjaivá, míg az alacsonyabb fokon álló Szoláris Pitrik a vezető fajok újraszülető egói lettek. Ők az elme, vagy inkább elmék az emberekben, a manasz, vagy ötödik princípium, amelyet néha emberi, vagy racionális lélekként írnak le. Én szívesebben beszélek az újraszülető egóról mint *gondolkodó*-ról, inkább mint emberben lévő *elmé*-ről; mert a *gondolkodó* elnevezés egyéni lényre utal, míg az *elme* szó elmosódó általánosságot éreztet.

Érdekes és jelentőségteljes, hogy a *man* szó, amely oly sok nyelvben megtalálható, ehhez a manaszhoz vezethető vissza, annak gyökeréhez, a *man*-hoz, ami annyit jelent, hogy gondolkodni. Skeat²⁸ felsorolja e szót angolul, svédül, dánul, németül, izlandiul, gótul, latinul (*mas mans* helyett) és a szanszkrit *man* gyökérből vezeti le, és ezért az embert 'gondolkodó állatnak' határozza meg. Így valahányszor *man*-t mondunk, gondolkodót mondunk és visszakerülünk abba korba, amikor a gondolkodók 'lejöttek', vagyis testet öltöttek a befogadásukra épített fizikai eszközben, amikor az értelmetlen állat gondolkodó lényvé vált, a manasz révén, amely elfoglalta és beléköltözött. Ez akkor történt, amikor az ember (*man*) beöltözött 'bőrruhájába' a fizikai anyagba süllyedése után azért, hogy a tudás fájáról ehessen és így 'Istenné' válhasson.

Ez az ember (*man*) kapocs az isteni és az állati között, amiket alapvetően összekapcsolódóknak, a szoros összeköttetéstől mégis távol állóknak láttunk. Egyik kezét felfelé, az isteni monád felé nyújtja, a Szellem felé, akinek ő kiáradása, felfelé törekedve, hogy hasonulhasson a magasztos természethez, hogy értelme szellemiséggé, tudása bölcsességgé válhasson. Másik kezét az állatra helyezi, amely az alsóbb síkok legyőzése során hordozni fogja őt, amely állatot meg kell nevelnie és uralma alá hajtania saját céljai számára, és a magasabb élet megnyilvánítására alkalmas, tökéletes eszközzé tennie. Hosszú az előtte álló feladat, nem kisebb, mint hogy felemelje az állatot az istenihez, az anyagot szellemmé finomítsa, hogy a felfelé vezető íven vezesse azt az életet, amely a lefelé menőn áthaladt, és amelynek most felfelé kell kapaszkodnia, magával hordozva igazi hazájából való hosszú száműzetésének minden gyümölcsét. Végül egyesítenie kell az 'Egy' elkülönült részeit, a szellemet öntudatossá kell tennie minden síkon, hogy az anyag az ő tökéletes megnyilvánulásává váljon. Ilyen magasztos a feladata, amelynek beteljesítéséhez az újraszületést kapja eszközül.

Ez az ember (*man*) tehát a mi valódi emberi énünk és tévedünk, ha testünket nevezzük 'én'-nek és túlságosan kihangsúlyozzuk ideiglenes 'bőrruhánkat'. Ez éppen olyan, mintha az ember a ruháját tekintené önmagának, önmagát pedig csupán mint ruháinak függelékét. Mint ahogyan a ruháink a mi kedvünkért léteznek és nem mi azok kedvéért, és azok csupán az éghajlat, kényelem és szokás által szükségessé vált dolgok, épp úgy testeinkre is a minket körülvevő környezet miatt van szükségünk, szolgálatunkra léteznek, nem leigázásunkra. Vannak olyan indiaiak, akik sosem beszélnek testi szükségletekről úgy, mint sajátjukról. Ők azt mondják: 'A testem éhes.', 'A testem fáradt.' – nem pedig: 'Éhes vagyok.' vagy 'Fáradt vagyok'. Ámbár ez a mondat szokatlanul hangozhat nekünk, közelebb van az igazsághoz, mint mikor mi a testünkkel azonosítjuk magunkat. Ha megvolna az a szokásunk, hogy gondolatban ne a lakóhelyünkkel azonosítsuk magunkat, amelyben élünk, hanem az emberi énnel, amely ebben lakozik, az élet tágabb és derűsebb dologgá válna. Úgy kellene leráznunk bajainkat magunkról, mint a port a ruházatunkról, és rá kellene ébrednünk arra, hogy a velünk történő dolgok mértéke nem a fájdalom vagy az öröm, amelyek testünket érik, hanem a haladás vagy késleltetés, amelyet a bennünk lévő ember számára jelentenek. Minthogy minden dolog tapasztalatot eredményez és mindegyikből megtanulható valami lecke, ki kellene húznunk a bajok méregfogát azzal, hogy megkeressük bennük a bölcsességet, amely úgy van ott elrejtve, mint a szirmok a rügyben. Az újraszületés fényében megváltozik az élet arculata, mert a bennünk lévő örök ember iskolájává válik, aki a fejlődését keresi benne: az emberé, aki volt, van és lesz, aki számára sosem üt az óra.

A kezdő ragadja meg hát keményen azt az eszmét, hogy az ember a *gondolkodó*, az egyéniség, az újraszülető egó, és hogy ez az egó egyesülni törekszik az isteni monáddal, mialatt neveli és tisztítja az állati ént, amelyhez a földi élet alatt hozzákapcsolódott. Ezzel az isteni monáddal, az Egye-

²⁸ L. az angol etimológiai szótár „Man” címszavát.

temes Élet attól el nem választható szikrájával egyesülve a *gondolkodó* spirituális egó-vá, isteni emberré válik. A *gondolkodó*-t néha a monád eszközeként, éterikus burokként is emlegetik, – mint ahogy az is – akin keresztül a monád minden síkon tevékenykedhet. Ezért találjuk meg gyakran teozófus írónál azt a mondást, hogy az emberben lévő triád vagy háromság az, ami újraszületik. Ez a kifejezés, bár nem pontos, de elfogadható, ha a tanuló nem felejt el, hogy a monád egyetemes, nem valaminek a része. Csupán tudatlanságunk vezet miket félre, hogy különválasszuk magunkat testvéreinktől, és különbséget lássunk az egyikben és a másikban lévő fény között.²⁹ Minthogy a monád egyetemes és nem különbözik az eltérő személyekben vagy egyéneken, szigorúan véve csak a *gondolkodóról* mondhatjuk azt, hogy újraszületik, és ez a *gondolkodó*, mint egyéniség az, akivel a továbbiakban foglalkozunk.

Ebben a *gondolkodóban* található meg valamennyi képesség, amit elmének nevezünk. Benne van az emlékezőtehetség, az intuíció, az akarat. Ez gyűjti össze földi életeinek valamennyi emlékét, az életekét, amelyeken áthalad, és elraktározza a tudás e felhalmozott kincseit, hogy saját isteni alkímiajával átalakítsa azokat önmagában a tapasztalatnak és tudásnak azzá a lényegévé, amit bölcsességnek nevezünk. Még földi életünk rövid tartama alatt is megkülönböztetjük a szerzett tudást a bölcsességtől, amelyet fokozatosan – sajnos túl ritkán – leszűrünk ebből a tudásból. A bölcsesség egy élettapasztalat gyümölcse, az idős ember mindent magában foglaló tulajdona. Egy teljesebb és gazdagabb értelemben a bölcsesség sok testetöltés gyümölcse, amelyekben tudást gyűjtöttünk, tapasztalatokat halmoztunk fel, amelyekben a türelem tökéletes munkát végzett, úgy, hogy végül is az isteni ember az évszázados fejlődés dicső eredménye lett. A *gondolkodóban* van meg tehát minden múltbeli tapasztalatunk raktára, a sok újraszületés során elvetett mag korábbi életekben való learatásának eredménye, az az örökség, amelyhez mindenki biztosan hozzáférhet, amint megtanult az érzékek büvköre, a földi élet megpróbáltatásai és viharai fölé emelkedni, arra a magasabb síkra, amin igazi énünk lakozik.

MI AZ, AMI NEM SZÜLETIK ÚJRA?

Az előbbi fejezetben láttuk, hogy az ember külső formája, fizikai természete lassan, két és fél gyökérfaj időtartama alatt épült fel, amíg kész lett az Értelem Fiainak befogadására. Ezt a természetet neveztük el állatnak és ez négy megkülönböztető részből vagy 'princípiumból' áll: I. a test; II. az éterikus hasonmás; III. a vitalitás; IV. a szenvedély-természet – a szenvedélyek, erős vágyak és kívánságok. Ez a szó legszorosabb értelmében az állati ember, aki rokonaitól, az egyszerű állatoktól a *gondolkodó* által reá gyakorolt befolyás révén különbözik, aki azért jött, hogy nevelje és megnevelje. Vegyük el a *gondolkodót*, mint a született értelmi fogyatékos esetében, és előttünk áll az állat, noha a formája emberi.

Már most az állati embert meglelkesítő és vele összekapcsolt *gondolkodó* az alacsonyabb természetnek olyan képességeket kölcsönöz, amelyeket az állati ember megnyilvánítani képes, és ezeket az emberi agyban és azon keresztül működő képességeket nevezzük mi agy-elmének, vagy alsóbb elmének. Nyugaton a hétköznapi beszédben az agy-elve fejlődését tekintik annak, ami az emberi és állati lény közötti különbséget eredményezi. Azt, amit a teozófus csupán alsóbb, vagy agy-elmének tekint, az átlag nyugati ember magának az elmének véli, és ebből sok zavar származik, ha teozófusok és nem teozófusok jönnek össze.

Mi azt mondjuk, hogy a *gondolkodó*, aki az állat-embert elérni és befolyásolni törekszik, levétít egy sugarat, amely az agyvelőt éri és benne hat, és hogy az agyon keresztül annyit nyilvánít meg a mentális erőkből, amennyit az az agy formájánál és egyéb fizikai sajátosságánál fogva tolmácsolni képes. Ez a sugár rezgésbe hozza az agyi idegsejtek molekuláit, mint ahogy a fénysugár megrezgetti a retina-idegsejtek molekuláit, és így felébreszti a tudatot a fizikai síkon. Mérlegelés, ítélet, emlékezet, akarat, fogalom-alkotás – ahogy ezeket a képességeket ismerjük, amelyek az agy teljes ak-

---

²⁹ Annie Besant: *The Seven Principles of Man* (Az ember hét alkotórésze [princípiuma].) 68. old. A három magasabb alkotórész (princípium) közötti viszonyt világosan elmagyarázza ez a kis könyv.

tivításakor nyilvánulnak meg – ezek mind a gondolkodó által kiküldött sugár következményei, és ezeket azok az anyagi feltételek módosítják, amiken keresztül működniük kell. Ezekbe a feltételekbe beleértjük az egészséges idegsejteket, az illető idegsejt-csoportok jól kiegyensúlyozott fejlődését, a sejtek által asszimilálható, tápanyagokat tartalmazó teljes vérellátást, ami könnyen adja le a szállított oxigént. Ha ezek a feltételek, vagy bármelyik közülük hiányzik, az agy nem tud működni, ilyen agyban a gondolkodás folyamata nem tud tovább lejátszódni, mint ahogy a törött fűtatójú orgona sem tud dallamokat játszani. Nem az agy hozza létre a gondolatot, mint ahogy az orgona sem hoz létre dallamot; mindkét esetben van egy játékos, aki a hangszeren, az eszközön játszik. De a játészó önkifejezései lehetőségeinek, akár zenével, akár gondolattal fejezi ki magát, határt szab az eszköz képessége.

Feltétlenül szükséges, hogy a tanuló világosan megértse ezt a különbséget, ami a gondolkodó és az állati ember között van, akinek agyát a gondolkodó használja, mert a kettő bármilyen összezavarása érthetlenné fogja tenni az újraszületés tanát. Mert amíg a gondolkodó újraszületik, *az állati ember nem.*

Van itt egy komoly probléma, ami nagyon sok más nehézséghez vezet. Megszületik az állati ember, a valódi ember pedig hozzá van kapcsolva; a valódi ember az állati ember agyán keresztül működik, újraszületésről újraszületésre, miközben ugyanaz marad. Sorozatosan élteti, mondjuk Sashital Dev, Caius Glabrio, Johanna Wirther, William Johnson állati embereket, és mindegyikben tapasztalatokat szerez, mindegyiken keresztül tudást halmoz fel, mindegyikből begyűjti azt az anyagot, amelyet az szolgált és saját örök lényébe szövi. Az állati ember valódi önvalójával egyesülve nyeri el halhatatlanságát. Nem Sashital Dev inkarnálódik Caius Glabrioként, azután pedig mint Johanna Wilther, hogy végül a 19-ik századbeli Anglia William Johnson-jaként viruljon ki, hanem az egyetlen örök Értelem Fia, aki ezek mindegyikében sorban lakik, összegyűjtve mindegyikből az új tapasztalatokat, friss tudást. Csupán ez az újraszülető ego képes az újraszületéseinek sorozatára visszatekinteni, emlékezve minden földi életre, minden egyes zarándokút történetére, bölcsőtől a koporsóig, az egész drámára jelenetről jelenetre, évszázadokról évszázadra. Képzelt szereplőinket tekintve, William Johnson a 19-ik században nem tud visszanezni, sem visszaemlékezni újraszületéseire, mert ő korábban soha meg nem született, szemei soha nem pillantották meg egy korábbi nap fényét. De William Johnson veleszületett jelleme az a jellem, amellyel a világra jött, az a jellem, amelyet Wirther Johanna kovácsolt Németországban, Caius Glabrio Rómában, Sashital Dev Hindusztánban és földi elődjei közül sokan, sok országban és sok civilizációban. Mindennapi életével új vonásokat tesz hozzá korszakok óta tartó munkájához, úgy, hogy kezeivel a korábbiaktól különbözőt – hitványabbat vagy nemesebbet – fog örökösének, utódjának kezeibe helyezni az élet színpadán, aki így valójában – de nem a külvilág értelmezésében – saját maga lesz.

Így a kérdés, amely oly természetesen merül fel, és amelyet oly gyakran kérdeznak: 'Miért nem emlékszem én elmúlt életeimre?' valóban az újraszületés elméletének félreértésén alapul. Az 'Én', az igazi 'Én' emlékszik, de az állati ember, amely még nincs teljesen összehangolva igazi Énjével, nem emlékezhet vissza egy olyan múltra, amiben neki személyesen semmi része nem volt. Az agy emlékezete csupán azon események feljegyzéseit tartalmazhatja, amelyekben érintett volt. A jelenlegi William Johnson agya nem a Johanna Wirtheré, sem Cains Glabrioé, sem pedig Sashital Devé. William Johnson a vele kapcsolatos korábbi életekből csak úgy kaphat emlékképeket, ha az agya képes válaszreagérésekkel felelni azokra a finom rezgésekre, amelyeket az ő múlandó, személyes énje és az örökkévaló Énje közötti hidat alkotó sugár kibocsát. Ahhoz, hogy ezt megtehesse, szorosan eggyé kell válnia ezzel az igazi Énnel, és abban a tudatban kell élnie, hogy ő nem William Johnson, hanem az Értelem Fia, William Johnson pedig csak átmeneti lakóhely, amelyben saját elhatározásából él. Ahelyett, hogy az agyi tudatosságban élne, a magasabb tudatosságban kell élnie. Ahelyett, hogy valódi Énjére, mint valami kívülállóra, az átmeneti William Johnsonra pedig, mint 'Én'-re tekintene, a gondolkodóval kell magát azonosítania. William Johnsonra olyan kívülálló szervként kell tekintenie, akit a fizikai síkon végzett munkához hasznos, maximális hatékonyságúra kell kifejleszteni és nevelni, a hatékonyságba beleértve William Johnson agyának igazi gazdája iránti gyors fogékonyságát is.

Amint a hús embere nagy nehezen és fokozatosan megnyílik a magasabb síkokról származó befolyások irányába, és a valódi Én egyre nagyobb mértékben képes befolyásolni testi lakóhelyét, múltbeli testetöltések felvillanásai suhannak át az alsóbb tudaton, ezek pedig egyre kevésbé lesznek majd villanások, inkább állandó látomások, míg végül a múltat 'enyém'-ként ismerjük fel az emlékezés folytonosságánál fogva, ami az egyéniség érzetét kelti. Akkor a jelenlegi testetöltést csupán az Én utolsó ruhájaként ismerjük fel, amelybe az öltözött, és azt semmiképpen sem azonosítjuk az Énnel, éppoly kevésbé, mint ahogy nem azonosítjuk magunkat a ruhával, amelyet felvesszünk. Az ember nem tekinti ruháját önmaga egy részének, mert tudatosan képes azt levetni, és önmagától különállónak tekinteni. Amikor a valódi Ember testével ezen a síkon tudatosan megteszi ezt, nyilvánvalóan tökéletessé válik.

Tehát a ruha – 'a bőrből való ruha', az éterikus más, a vitalitás, a szenvedélytermészet – nem születik újra, hanem elemei széteszlanak és visszatérnek oda, ahová az alsóbb világokban tartoznak. Mindaz, ami William Johnsonban a legjobb volt, az egó-val boldog pihenésbe merül, míg az az impulzus, amely földi életében éltette, kimerül, és visszahullik a földre.

AZ ÚJRASZÜLETÉS FOLYAMATA

Miután világos képet nyertünk az újrászülető egőről vagy gondolkodóról, és a közte és a mulandó állati-ember közötti különbségről, a tanulóknak most az újrászületés folyamatát kell megértenie.

Ezt a folyamatot úgy foghatjuk fel a legtisztábban, ha átgondoljuk azt a síkot, amelyhez a gondolkodó tartozik és azt az erőt, amellyel dolgozik. A gondolkodó az, akit az ember ötödik princípiumának nevezünk. A mikrokozmoszban, az emberben lévő ötödik princípium megfelel a makrokozmosz, az emberen kívül lévő világegyetem ötödik síkjának. Ezek a síkok az ezoterikus filozófia szerint az Elsődleges Lényeg (szubsztancia) különböző megnyilvánulásai, a tudat pedig mindegyik síkon az adott sík feltételrendszerén keresztül végzi tevékenységét, bármik is legyenek azok. A 'Lényeg (szubsztancia)' szóval fejezzük ki a Létezés legkorábbi objektív formájában, az EGY szakaszosan ismétlődő aspektusának elsődleges megnyilvánulását, a leendő kozmosz első fátylát minden megnyilvánuló dolog homályos kezdetén. Ebben a szubsztanciában benne van mindennek a lehetősége, a legéteribb szellemnek ugyanúgy, mint a legsűrűbb anyagnak. Crookes professzor a kémiában azt állította, hogy a könnyű hidrogén, vagy más néven elsődleges szubsztancia az, amiből az atomok épülnek fel, az atomokból a molekulák, a molekulákból pedig összetett szubsztanciák és így tovább az egyre bonyolultabb irányába. Az ezoterikus filozófia ugyanúgy definiál egy elsődleges közeget (szubsztanciát), amelyből a kozmosz kifejlődik, és amely a legritkább formájában szellem, energia, erő, legsűrűbb formájában pedig a legszilárdabb anyag. Minden világ valamennyi változó formája ebből a közegeből (szubsztanciából) van, sűrűbb vagy ritkább tömegekbe felhalmozódva, több vagy kevesebb energiával áthatva. Egy sík csupán a lét egy adott szintjét jelenti, amin ez a szellem-anyag arány változik bizonyos határok között, és bizonyos törvények szerint működik. Így a fizikai sík alatt a mi látható, hallható, tapintható, szagolható, ízlelhető világunk értendő, amelyen érzékszerveink segítségével kerülünk kapcsolatba a szellem-anyaggal – a tudomány energiának és anyagnak nevezi ezeket, mintha különválaszthatók lennének – legyen az szilárd, folyékony, vagy gáznemű, stb. Ugyanígy van a többi síkkal, valamennyit a szellem-anyag egyensúlyuk sajátosságainál fogva különböztethetjük meg. A tudat valamennyi síkon megnyilvánul, a sík szellem-anyagán keresztül működve. Ehhez a hevenyészett és tömörített megállapításhoz még hozzá kell fűznünk azt a további ténytet, hogy ezek a síkok – mint már megállapítottuk – nem olyanok, mint a hagymahéjak, egyik a másikon, hanem mint a testünkben lévő levegő és éter, áthatják egymást.

Az ezoterikus filozófia szerint hét ilyen princípium van, amik analóg kapcsolatban vannak a Világegyetem hét síkjával. Ezek közül a gondolkodó síkja az ötödik.³⁰

³⁰ A ford. megjegyzése: egy felsorolás megvilágítja ezt

1. Tiszta szellem

7. Atma

Ez az emberben lévő ötödik princípium felel meg a Világegyetem ötödik síkjának, a mahatnak, az Egyetemes Elmének, 'az isteni fogalomalkotásnak', amelyből a formateremtő, vezérlő, iránymutató energia közvetlenül származik, és ami a fizikai síkon általunk energiáknak nevezett minden energiaforma alapja. (Ezt a síkot gyakran a harmadiknak nevezzük, mert az atmából, mint elsőből kiindulva, a harmadik. Nem számít, hogy hányadiknak nevezzük, ha a tanuló megérti, mi a viszonya a többihez képest.) A formák egész világa – legyen az finom vagy sűrű – az Egyetemes Elme ezen energiája által és rajta keresztül fejlődik, összekapcsolva és szétválasztva az atomokat, formákba egyesítve, majd újra szétszórva azokat, felépítve és lerombolva, összeállítva és pusztítva, vonzva és taszítva. A filozófus szemében ez egyetlen energia, a tudós megfigyelése szerint sokfajta energia, valójában lényegét tekintve egy, megnyilvánulásait tekintve sok. Tehát az ötödik síkról ered minden forma teremtése, a teremtést olyan értelemben véve, hogy az meglévő anyagot formál meg, új formákat kialakítva. Az ezoterikus filozófiában ez a gondolatérő a forma egyetlen forrása. H. P. Blavatsky így beszél róla:

„A gondolat titokzatos ereje teszi lehetővé, hogy külső, érzékelhető, észrevehető jelenségeket hozzon létre az önmagában rejlő energia segítségével.”³¹

Az ember ötödik princípiuma pontosan úgy működik, mint a világegyetem ötödik síkja; a gondolkodóban rejlik a minden dolgot létrehozó energia, és a gondolatnak ebben a teremtő erejében fogjuk az újrászületés folyamatának titkát megtalálni.

Azok, akik szeretnék bebizonyítani önmaguknak, hogy a gondolat képeket, 'gondolatformákat' hoz létre, tehát hogy a szó legszorosabb értelmében 'a gondolat valami dolog', megtalálhatják azt, amit keresnek a mostanában annyira elterjedt úgynevezett hipnotikus kísérletek beszámolóiban. Egy fogalom gondolatformája rávetíthető egy üres papírlapra, és így láthatóvá válik a hipnotizált személy számára; vagy annyira objektívvé tehető, hogy a hipnotizált személy tényleges fizikai tárgyként fogja látni és érezni. Egy 'médiüm' pedig 'szellem'-nek fog látni egy jelenlévő személy elméjéből kipattanó, egy emberi lényre vonatkozó gondolatot, minthogy ez a gondolat visszatükröződik a személy aurájában, az őt körülvevő magnetikus környezetben. Vagy a tisztánlátó transzban, vagy éberén felismeri és leírja a valamely jelenlévő személy által tudatosan létrehozott formát, anélkül, hogy az illető beszélne, csupán az akarát hozva működésbe, hogy gondolatban világosan létrehozza a képet. Minden 'vizualizáló' személy bizonyos fokig tisztánlátó, és saját kísérlettel meggyőződhet az akaratnak a finom anyagot formáló erejéről.

A kevésbé finom asztrális anyag ugyanúgy formálható, mint ahogy az Eddy tanyán H.P. Blavatsky formálta a médiüm kivetített asztrális képét az általa ismert személyekhez hasonló képmásra, akiket a többi jelenlévő nem ismert. Nem tekinthetjük ezt furcsának, ha nem felejtjük el, hogy a gondolkodási szokások még azt a sűrű anyagot is átalakítják, amelyből fizikai testünk áll, míg az idősebb ember jellemző tulajdonságai bevésődnek az arcára, azok szépsége nem a forma és a szín, hanem a kifejezés – a belső én által kialakított álarc kifejezése. Minden szokásossá vált gondolat, bűn vagy erény rányomódik a fizikai vonásokra, és nincs szükségünk tisztánlátó szemre az aura megvizsgálásához, hogy meg tudjuk mondani, vajon a mentális beállítottság nagylelkű-e vagy kapzsi, nyíltszívű-e vagy gyanakvó, szerető-e vagy gyűlölködő. Ez annyira ismert tény, hogy nem is kapjuk fel tőle a fejünket, de mégis eléggé jelentős, mert ha a test sűrű anyagát így formálhatják a gondolat erői, mi a hihetetlen, vagy éppen furcsa abban az elképzelésben, hogy az anyag finomabb formái szintén ilyen plasztikusan és engedelmesen veszik fel azt az alakot, amellyé a halhatatlan művész, a gondolkodó ember ügyes keze formálja?

-
2. "Szellemi lélek"	6. Buddhi
3. Gondolkodó	5. Manasz
4. Érzelmi természet	4. Káma
5. Életerő	3. Prána
6. Étertest	2. Linga sharira
7. Fizikai test	1. Stuhla sharira

³¹ H.P. Blavatsky: Secret Doctrine (Titkos tanítás) I. kötet, 312. old.

Ebből a megközelítésből tehát a manasz belső természete egy formát létrehozó energia, és egy külső dolog megnyilvánulásakor a következő folyamat megy végbe: a manasz létrehoz egy gondolatot, és ez a gondolat formává válik a manaszi vagy értelmi világban. Innen átmegy a káma-manasziba, amelyben sűrűbbé válik; innen az asztrálisba, amelyben még sűrűbb, és látható a tisztánlátók számára. Ha képzett akarat irányítja tudatosan, akkor azonnal átjöhet a fizikai síkra, és itt beöltözhet fizikai anyagba, így tárgyiasulhat az átlag-szem számára, míg normál esetben az asztrálisíkon marad, mint egy öntőforma, amely majd be fog épülni a fizikai életbe, ha a körülmények abba az irányba sodorják. Az egyik Mester azt írta, hogy az adeptus képes „a látható világba kivetíteni, és ott materializálni olyan formákat, amelyeket képzelete a láthatatlan világban az élettelen kozmikus anyagból alakított ki. Az adeptus semmi újat nem teremt, csupán felhasználja és irányítja azt az anyagot, ami a természetben körülötte rendelkezésre áll, azt, ami az idők végtelenségén át minden formán keresztülment. Csupán ki kell választania azt, amire szüksége van, és visszahívnia az objektív létezésbe.”³²

Egy példa a fizikai világ jól ismert tényeiből talán segíti az olvasót annak a megértésében, hogyan válhat így a láthatatlan láthatóvá; egy formáról beszéltem, amely fokozatosan sűrűbbé válik, amint a manaszi világból a káma-manasziba megy át, abból az asztrálisba, az asztrálisból pedig a fizikaiba.

Gondoljunk a látszólag üres üvegtartályra, amely azonban telve van láthatatlan gázokkal, hidrogénnel és oxigénnel. Egy szikra egyesíti ezeket és 'víz' keletkezik, de gáznemű állapotban. A tartályt lehűtik és a gőzpára fokozatosan láthatóvá válik. Azután a gőz az üvegen vízcseppekként csapódik le, végül a víz megfagy és szilárd jégkristályok rétegévé válik. Így ha a manaszi szikra felvilan, a finom anyagot gondolatformává alakítja; ez káma-manaszi formává sűrűsödik (hasonlatunkban a gőzpára), ez az asztrálisba (hasonlatunkban a víz) és így a fizikaiba, amelyet a jég szemléltet.

Az ezoterikus filozófia tanulója fel fogja ismerni, hogy a természet fejlődésében minden rendezett sorrendben megy végbe, és hozzá fog szokni, hogy a fizikai sík anyagának különböző állapotában az anyagnak a 'láthatatlan' világok különböző síkjain lévő állapotai analógiáját lássa. De a nem-teozófusnak csak azért adjuk a szemléltető példát, hogy konkrét fizikai képet nyújtsunk a sűrűsödési folyamatról, bemutatva, miképpen sűrűsödhet a láthatatlan láthatóvá.

Az is igaz persze, hogy a ritkább anyagnak a sűrűbbe való tömörödése tapasztalatunk egyik leghétköznapi ténye. A növényzet azáltal nő, hogy a légkörből gázokat vesz fel, és anyagukat folyékonyra és szilárdra alakítja. Az életerő tevékenysége azáltal nyilvánul meg, hogy folyamatosan építi a látható formákat a láthatatlanból, és akár igaz az előbbi gondolatsor, akár nem, semmi lényegileg lehetetlen vagy még csak rendkívüli sincs benne. Igazsága nyilvánvaló, és itt azok tanúságtétele, akik látják a gondolatformákat a különböző síkokon, egyértelműen értékesebb, mint azoké, akik a gondolatformákat nem látják. Száz vak ember szavának, amely letagad egy látható tárgyat, kisebb súlya van, mint egyetlen ember szavának, aki lát, és aki tanúskodik arról, hogy látja azt. Ebben a tekintetben a teozófus meglehetősen várakozással, tudva, hogy a tényeket nem változtatja meg a tagadás, és hogy a világ fokozatosan el fog érkezni a gondolatformák létének felismeréséhez, mint ahogy a XIX. század vége felé – a gúnyolódás egy hasonló időszak után – elérkezett a Mesmer által állított tények létezésének felismeréséhez.

Úgy találtuk tehát, hogy az események a manaszi vagy káma-manaszi síkon kezdődnek, mint gondolatok, vagy szenvedély- illetve érzés-szándékok, azután asztrális formát vesznek fel, végül pedig tettek és események formájában jelennek meg a fizikai síkon úgy, hogy ez utóbbiak a korábban létező mentális okok okozatai. Az ezoterikus filozófia szerint a test is ilyen okozat, és az éteri hasonmás mintájára alakul ki. Ez a fogalom már eléggé ismerős olvasóimnak. Világosan meg kell érteni azt a gondolatot, hogy az éteri anyagból levő test mintegy öntőformaként szolgál, amibe a

³² A.P. Sinnett: *The Occult World* (Az okkult világ) 5. kiadás, 88. old.

sűrűbb anyag beleépíthető. Ahhoz, hogy az újraszületés folyamatát egyáltalában megértsék, pillanatnyilag el kell fogadni azt az elképzelést, hogy a fizikai test fizikai molekuláknak egy előzőleg már létező éteri formába történő beépítésnek az eredménye.

És most térjünk vissza a gondolkodóhoz, aki formákat teremt, aki minden bizonnyal az alsóbb manaszon, vagy a káma-manaszon keresztül működik az átlagembernél, minthogy még nem remélhetjük, hogy a tiszta manaszi tevékenységnek pillanatnyilag sok nyomát fedezhetjük fel. Mindennapi életünkben gondolkodunk, és így gondolatformákat teremtünk: „Az ember állandóan benépesíti környezetét a maga sajátos világával, telíti azt képzelete, vágyai, ösztönzései és szenvedélyei teremtményeivel”.³³

Ezek a gondolatformák aurájában, vagy magnetikus légkörében maradnak, és az idő múlásával növekvő számuk egyre halmozódó erővel hat rá vissza. A gondolatok és gondolat típusok ismételtése napról napra növeli erejüket a felgyülemlett energiával, míg végül a gondolatformák bizonyos fajtái annyira eluralkodnak az ember mentális életén, hogy inkább válaszol ösztönzésekre, mintsem új döntést hozna. Amit pedig szokásnak nevezünk, az az így felhalmozott erő külső tükröződéseként jött létre. Így épül a 'jellem', és ha közelebből ismerünk bárkit, akinek érett jelleme van, meglehetősen biztonsággal előre jelezhetjük tetteit bármely adott körülmények között.

A halál órájának elérkeztekor a finomabb testek megszabadulnak a fizikaitól, egyedül az étertest oszlik fel a fizikai formával. Az elmúlt élet eredménye, a gondolattest jelentős ideig megmarad, a tapasztalatok és a sok különálló gondolat feldolgozásának folyamatán megy keresztül, átadja az eredményeket a kauzális testnek, majd neki is a felbomlás a sorsa.

Amint az újraszületés ciklusa megközelíti a kauzális testet, vagyis az újraszülető egót, az megformál egy új mentális, majd egy új asztrális testet. Közben a Karma Urai biztosítanak egy öntőformát, ami alkalmas a ledolgozandó karma kifejezésére, ezt követően épül meg az éterikus hasonmás. Minthogy a fizikai agy a fizikai test többi részével együtt ebbe az éteri hasonmásba épül bele, a fizikai agy, felépítésénél fogva fizikai kifejeződése (bár nem tökéletesen) az újraszületendő emberi lény mentális szokásainak és képességeinek. A megfelelő fizikai eszköz pedig alkalmas képességei megedzésére, így lehetővé válik számára a fizikai síkon való megnyilvánulás.

Példaként nézzünk meg egy gyakorlati esetet a gonosz és az erényes fajtájú gondolatra, mondjuk egy önző és egy önzetlen jellemre. Az egyik személy állandóan az önzés, az önmagára vonatkozó vágyak, remények, tervek gondolatformáit hozza létre, és ezek körülötte csoportosulnak, újra vizsgálhatnak rá. Arra kezd hajlani, hogy lelkiismeret-furdalás nélkül szolgálja önmagát, anélkül, hogy mások igényeit figyelembe venné, csupán saját érdekeit tartva szem előtt. Meghal, és jelleme már önző fajtájúvá keményedett. Ez nem múlik el, és a megfelelő időpontban éteri formát vesz fel, ami a következő fizikai test mintájaként szolgál. Hasonló típusú családhoz vonzódik, olyan szülőkhöz, akik fizikailag képesek neki olyan anyagot biztosítani, ami hasonló sajátságokkal rendelkezik, a fizikai test ebbe az éteri mintába épül be, az agy pedig felveszi azt az alakot, amely fizikailag alkalmas a saját vágyak kielégítése durva hajlamainak megnyilvánítására, ugyanakkor a közösségi értékrend megnyilvánítására szolgáló fizikai alap hiányzik. Egy testet öltés állandó és lelkiismeretlen önzésének szélsőséges esete az oka a következő testet öltés 'bűnöző típusú agya' lére jöttének, és a gyermek a hitvány jellemnek ezzel az eszközeivel születik meg, amiből a halhatatlan gondolkodó alig lesz képes tiszta és gyengéd dallamnak egy hangjegyéhez is hozzájutni, bármennyire törekedjék is rá. Mindaz az élet, amely a manasz sugarán keresztül született bele ebbe a személyiségbe, elhomályosul, megtörik, és küszködni fog a káma ködében. Néha, bár minden körülmény gátló, a dicső fényes oldal megvilágítja és bizonyos fokig megváltoztatja fizikai eszközét, kinnal és erőfeszítéssel letiporja itt-ott az alacsonyabb természetet, s habár lassan, a haladás egy vagy két fájdalmas lépését sikerül megtennie. De az egész életen keresztül a múlt fog a jelenen uralkodni, és az elfelejtett időkben megtöltött poharat a vonagló ajkaknak az utolsó cseppig ki kell üríteniük.

A második feltételezett esetben egy ember állandóan az önzetlenség, a másokat megsegítő vágyak, a mások jólétére vonatkozó tervek, mások javát célzó komoly remények gondolatformáit hoz-

---

³³ A.P. Sinnett: The Occult World, 90. old., egy Mester szavai.

za létre. Ezek körülveszik őt és visszahatnak rá, és szokásává kezd válni az önzetlenség, megszokja, hogy mások jólétét a magáé elé helyezze és így, amikor meghal, jelleme lényegileg önzetlenné vált. Visszatérve a földi életbe az előző jellegzetességeit képviselő modellforma olyan családhoz vonzódik, amely képes tiszta minőségű anyaggal ellátni, ami hozzácsokolt ahhoz, hogy a felsőbb Én ösztönzéseire válaszoljon. Ezek, beépülve az éteri mintába, önfeláldozó hajlamok megnyilvánítására alkalmas fizikai agyat adnak, egyúttal pedig a durva ösztönök megnyilvánítására alkalmas fizikai alapok hiányzanak. Itt tehát egy testet öltés önfeláldozó szokásának különleges esetében megkapjuk a következő testet öltésben létrejövő jóakaró és emberbarát-fajtájú agy keletkezésének okát. A gyermek a fényes tulajdonságú eszközzel születik meg, amely a halhatatlan gondolkodó leggyengébb érintésére is megrezzen és árasztja magából a szeretet és szolgálat isteni dallamait. A világ pedig elámul egy emberi élet dicsőségén, az eredményeken, amelyek inkább a természet puszta kiadásának látszanak, mint korábbi tudatos erőfeszítés koronájának. Ezek a fenséges, áldást árasztó jellemek azonban hosszas, bátran megvívott harcok külső jelképei, a jelen előtt ismeretlen múlt harcainak eredményei, amelyeket viszont a belső 'győző' ismer, és amelyeket egy napon az általa éltetett személyiség is meg fog ismerni.

Így jön létre lépésről lépésre az ember fejlődése, a jellem egyik személyiségen keresztül formálódik a másik után, a nyereségek és veszteségek szilárdan rögzülnek az asztrális és mentális formában, és ezek irányítják a következő fizikai megnyilvánulásokat. Minden erény tehát egy előre megtett lépésnek, az alsó természet fölött aratott diadaloknak külső jele, jelképe, a veleszületett minőség, a mentális vagy erkölcsi jellegzetességek pedig, amelyekkel egy gyermek megszületik, elmúlt harcok, elmúlt győzelmek, vagy elmúlt kudarcok kétségtelen bizonyítéka. Eléggé visszataszító elmélet a mentálisan és erkölcsileg renyhék és gyávák számára, de a legnagyobb mértékben bátorító és lelkesítő tanítás azoknak, akik nem tartanak igényt semmiféle emberi vagy isteni jóindulatra, hanem megelégednek azzal, ha türelmesen és szorgalmasan megdolgoznak mindenért, amire igényt tartanak.

Nagyszerűen fejezte ki ezt az igazságot Edward Carpenter 'Idő és a Sátán titka' című művében 'A demokrácia felé' fejezetben:

„A teremtés művészetét, mint minden egyéb művészetet, meg kell tanulni;
Lassan, lassan, sok éven át építéd testedet.
És az erőt, amellyel most rendelkezel (olyan amilyen) tested felépítésénél, a múltban
szerezted, más testekben;
Úgy fogod majd használni a jövőben újra a most megszerzett erőt.
De a testet felépítő erő magában foglal minden erőt.”

* * * * *

„Őrizkedj attól, hogy ezt vagy azt önmagadért keresd. Én nem azt mondom, ne keress, de vigyázz, hogyan keresel.
Mert a hadjáratra induló katona nem azt nézi, hogy milyen új felszerelést vihetne még a hátán, hanem inkább azt, hogy mit hagyhatna még el;
Mert jól tudja, hogy minden további dolog, amit nem használhat és kezelhet szabadon, csupán akadály számára.
Így ha hírnevet, jólétet, örömet, vagy bármit keresel a magad számára, annak a dolognak képe, amit keresel, hozzád jön, és hozzád kapcsolódik – és neked magaddal kell azt cipelned.
És az így életre keltett bálványok és erők körülvesznek, és új testet alkotnak számodra – amely megköveteli fenntartását és kielégítését,
És ha most nem vagy képes félrelökni ezt a bálványt, nem leszel képes megszabadulni később attól a testtől; hanem kénytelen leszel magaddal cipelni.
Vigyázz, nehogy síroddá és börtönöddé váljék – az öröm szárnyaló háza és palotája helyett.”

* * * * *

„Nem látod hát, hogy a halál nélkül sosem győzhetnéd le a halált?

Mert az érzékek dolgainak rabja lévén, olyan testet öltöttél magadra, amelynek nem vagy ura, élő sírrá ítéltetted, ahol ez a test el nem pusztul. De most fájdalom és szenvedés által kikerülsz ebből a sírból; és a megszerzett tapasztalat révén új és jobb testet fogsz magadnak építeni;

És így tovább sokszor, míg csak szárnyakat nem társz ki, és nem összpontosítasz testben minden erőt, ördögít és angyalít.”

* * * * *

„És a felöltött testeim, amik meghódoltak előtte, olyanok voltak, mint a lángövek rajtam, de én félredobtam őket;

És a fájdalmak, amiket egy testben eltúrtem, erők voltak, amikkel bánni tudtam a következőben.”

Nagy igazságok, nagyszerűen elmondva. És egy napon az emberek Nyugaton is hinni fognak bennük, mint ahogy Keleten hisznek és mindig is hittek bennük.

A halhatatlan gondolkodó emberöltők ezrein át türelmesen fáradozik küldetésén, hogy felfelé vezesse az állati embert, amíg az alkalmassá válik arra, hogy az egyé váljon az Istenivel. Egy életből talán csak egy töredéket nyer munkájához, mégis a végleges modell az, hogy az emberben, aki- ben élete munkája testesül meg, valamivel kevesebb állati legyen, mint amikor az a földi életbe jött. Erre a valamicskét javított mintára formálódik a következő ember, és tőle halálakor ismét egy valamivel még kevésbé állati mintát nyerünk a következő fizikai test számára, és így tovább, újra és újra, emberöltőn és emberöltőn, évezreden és évezreden keresztül, sok visszaesésből állandóan talpra állva, sok nemesen jóvátett kudarccal, sok lassan gyógyuló sebbel, de egészében mégis fölfelé, de egészében mégis előre.

Az állati fogyófélben, az emberi növekvőben; ilyen az emberi fejlődés története, ilyen az ego lassan teljesített feladata, ahogyan önmagát az Isten-ember szintjére emeli. Ebben a folyamatban egy ponton a személyiségek kezdenek átlátszókká válni, a gondolkodótól érkező rezgésekre válaszolni, és homályosan kezdik érezni, hogy többek pusztán elkülönült életeknél, hogy kapcsolatban vannak valami maradandóval, halhatatlannal. Lehet, hogy még nem is ismerték fel teljesen céljukat, de már elkezdte őket áthatni és megremegtetni a fény érintése, mint ahogy a rügyek remeknek meg tavasszal burkukban, készülődve arra, hogy felpattantsák azokat és kibontakozzanak a napsütésben. Ennek a bennünk lévő örökkévalóságnak és az út vége iránti kíváncsiságnak az érzése süt át erőteljesen Walt Whitman egyik verséből:

Kalifornia partjainál állva arcomat nyugat felé fordítom,
Kérdezősködve, fáradhatatlanul, a fel nem fedezettet kutatva,
Én, a megvénült gyerek, túl a tenger habjain, a messzeséget kémlelem,
A szülői ház felé, a népvándorlás földje felé,
Távolba tekintek Nyugati tengerem partjairól, a kör majdnem bezárult;
Nyugat felé elindultam Hindusztánból, Kasmír völgyeiből,
Ázsiából, északról, az Istentől, a magasból, a hőstől,
Délről, a virágos félszigetekről, és a fűszeres szigetekről,
Hosszú vándorutat jártam be azóta, amíg a földet körbebarangoltam,
Most arcomat újra otthonom felé fordítom, boldogan, jókedvűen.
(De hol van az, amiért oly sok ideje elindultam?
És miért nem találtam még meg?)

AZ ÚJRASZÜLETÉS CÉLJA

Általánosságban már láttuk, hogy az újraszületés célja az állati ember nevelése, amíg az isteni tökéletes eszközévé nem válik, és hogy e nevelés végrehajtója az újraszülető ego. Kövessük röviden az utat, amin ez a célhoz megvalósul.

Amikor a manaszaputrák lejöttek, hogy lelket leheljenek az állati emberbe, lakhelyük olyan anyagból állt, ami még nem érte el teljes szilárdságát. A gondolkodó ezen át dolgozva, először azt

fejleszti ki, amit pszichikai képességeknek neveznek, ellentétben az intellektuálisakkal. A szellemi az asztrális anyaggal való első érintkezésekor pszichikaiként nyilvánul meg, és csak fokozatosan válik intellektuálissá, vagyis logikussá, gondolkodóvá és megfontolóvá az anyag sűrűbb fajtájával való hosszas kapcsolata során. Először intuitív, tisztánlátó, társaival gondolatátvitel útján érkező, amikor viszont sűrűbb anyaggal kell dolgoznia és annak nehezebb részecskéit rezgésbe hozni, az intuíció gondolkodássá, a gondolatátvitel pedig beszéddé válik.

A folyamatot úgy értjük meg a legjobban, ha elképzeljük a mindig sűrűbb és sűrűbb anyagban elindított rezgéseket, amelyek a kevésbé sűrűben pszichikus, a sűrűbben racionális képességekként nyilvánulnak meg. A pszichikusak a gyorsabb, finomabb, közvetlenebb képességek, beleértve a tisztánlátást (clairvoyance), tisztánhallást (clairaudience), az intuíció alacsonyabb formáit, a gondolathatások beszéd nélküli küldésének és vételének képességét. A racionálisak lassúbbak és magukba foglalják az agy-elme minden folyamatát, amelyek jellemzője a megfontolt gondolkodás, egy logikai lánc összekovácsolása, láncszemenként összekapcsolva azt, és ami ennek a mentális munkának szükséges feltétele, a beszéd kidolgozása.

Ha a folyamat tökéletessé vált és az agy elérte értelmi képességének csúcspontját, az őt érő asztrális impulzusokra gyorsan válaszol és azonnal lefordítja azokat agyi megfelelőikre. Ekkor elérkezett a következő nagy előrelépés ideje: az agy megtanítása arra, hogy a finomabb rezgésekre közvetlen választ adjon, és azokat az agy-öntudat a lefordítás késleltető folyamata nélkül befogadja. Ekkor a pszichikus képességek gyakorlása a fejlődő ember tudatos eszköztárává válik, és azokat normálisan és erőlködés vagy erőfeszítés nélkül használja. Az agy-elme és a psziché így egységessé válnak és az intellektuális tapasztalatokkal kiegészítve minden pszichikus erőt visszakupunk. Az ideiglenes elsötétedés, amelyet a fejlődő embert körülvevő legsűrűbb anyag felhalmozódása okoz, az anyag képlékennyé és átlátszóvá válásával fokozatosan csökken, és ez a durva anyag 'megváltása', vagyis tökéletes eszközzé nevelése a szellem megnyilvánulása számára. „A civilizáció mindig a pszichikus és spirituális rovására fejlesztette a fizikait és intellektuálist”³⁴, de e nélkül a fejlődés nélkül az állati ember sosem válhatott volna istenivé, 'tökéletes hetes lényé', akinek kifejlődése az újraszületés célja.

Árja gyökérfajunkban a felfelé vezető íven vagyunk; a tiszta és egyszerű intellektualitás kezdi elérni lehetősége legmagasabb szintjét, és minden területen pszichikus tevékenységek jelei jelennek meg, amelyek ha az értelem fölé és nem mögé fejlődnek, a szellemi ember első diadalának a jelei lesznek. Fajunk néhány emberében ez a diadal már beteljesedett, és ők azok, akikről mint arhátokról, mahatmákról és Mesterekről beszélünk. Náluk a test a szellemi ember pusztá eszköze, akit nem zár be és nem korlátoz az általa lakott test, de aki számára a test alkalmas eszköz a fizikai síkon végzendő munkára. Ez a test engedelmesen válaszol tulajdonosának minden ösztönzésére, és olyan erőket és képességeket bocsát rendelkezésére a durva anyag világában való használatra, amelyek más módon elérhetetlenek volnának egy szellemi lény számára. Egy szellem tevékeny lehet a szellemi síkon, de érzékek nélküli a többi síkon, mert képtelen finom lényegével a durvább anyagú síkokon működni. Egy szellemi intelligencia működhet a szellemi és mentális síkokon, de még mindig túl finom ahhoz, hogy a durvábbon is működjék. Csak amikor a testetöltés révén az anyagon anyaggal lesz úrrá, akkor válhat működőképessé minden síkon a 'tökéletes hetes lény'. Ez az 'arhát'-ság jelentése: az arhát olyan szellemi intelligencia, aki legyőzte, leigázta és megtanította az anyagot, míg teste csupán önmagának materializálódott kifejeződésévé vált, ő pedig kész megtenni azt a lépést, ami Mesterré, vagy győzedelmes Krisztussá teszi.

Természetesen az ilyen tökéletessé vált hetes lényben összegyűlik a világegyetem minden erője, a szellemiek, a pszichikusak és az anyagiak egyaránt. Ahogyan az ember élő testében kicsiben képviselve vannak a fizikai világegyetemben található erők, ugyanúgy a pszichikus és szellemi természetűek is éreztetik ösztönzéseiket, a pszichikus és szellemi világegyetem erői is lehozhatók a fizikai világba. Ebből jönnek létre a látszólag 'csodaszerű' hatások, amelyeknek rejtett oka van, de amelyek azért még léteznek. Ahogyan egy elektromos áramkör zárásakor robbanás jöhet létre sok

³⁴ H.P. Blavatsky: Secret Doctrine (Titkos tanítás) II. 332. old.

mérföldre a zárási ponttól, úgy nyilvánulhat meg a gyakorlott akarat cselekedete anyagi jelenségben egy, a sajátjánál sokkal alsóbb síkon. Az ember tudatlansága teremti a természetfelettit; a tudás mindent a természet szintjére egyszerűsít; mert a természet a Mindennek csupán egy része (aspektusa), az a része, amely az adott pillanatban megnyilvánul.

Felmerülhet a kérdés: és ha ezt a célt elértük, milyen végkifejletet szolgálunk ezáltal? Ennél a pontnál több ösvény tárul a győzedelmes szellemi ember elé. Elérte az ebben a világban elérhető teljesítmény tetőfokát. További fejlődéséhez a lét más szférába kell átlépnie: nyitva áll előtte a nirvána, a szellemi tudás teljessége, az üdvözítő látomás, amelyről a keresztények suttoznak, a megértésen túli béke állapota. Egy másik ösvény a lemondás ösvénye, a földi élet önkéntes vállalása a faj szolgálata érdekében, az ösvény, amelyről Kwan Yin azt mondta, amikor eltökélten rálépett: „Sosem fogom keresni, sem elfogadni az egyéni üdvözülést – sosem lépek a végső békébe egyedül; hanem örökké és mindenhol a világ minden teremtményének egyetemes megváltásáért fogok élni és törekedni.”³⁵

Ennek a választásnak céljáról és természetéről az Arany Szabályok Könyve mesél nekünk, amelyből néhány töredéket H.P. Blavatsky fordított le oly nagyszerűen angolra. A győző diadalmasan áll, 'elméje, mint a nyugodt és határtalan óceán terül el a parttalan térben. Az életet és halált erős kezében tartja'.³⁶ Ekkor felvetődik a kérdés:

„Most már biztosan eléri nagy jutalmát! Az ezzel járó ajándékokat vajon saját nyugalmára és üdvére, jól megérdemelt jólétére és dicsőségére fordítja-e – ő, a nagy káprázat legyőzője?”³⁷

De a felelet világosan csendül:

„Nem, óh te, a természet titkos tudományának jelöltje! Ha valaki a szent Tathágata nyomdokaiba akar lépni, azokat az adományokat és erőket nem tarthatja meg önmagának... Tudd meg, hogy az emberfeletti tudás és az elnyert déva-bölcsesség áramlását önmagadból, álaja csatornájából más mederbe kell öntened... Tiszta friss vizét, tudd meg ó nardzsol, aki a titkos ösvényen jársz, arra kell használni, hogy megédesítse az óceán keserű hullámain, ezt az emberi könnyekből gyűlt hatalmas fájdalomtengert... Önmagadat az emberek hálája és elismerése nélkül, a jövő kalpák átélésére ítélve, beépítve a Védő Falba, mint kő a többi kő között – ez a jövőd, ha a hetedik kapun áthaladtál. Sajátkezűleg építette ezt a könyörület sok-sok Mestere; az ő gyötrelmeik emelték, az ő vérük kötötte meg és most védi az emberiséget, mióta ember az ember, oltalmazva még más, sokkal nagyobb nyomorúságtól és bánattól. ... a könyörület beszél és így szól: 'Lehet-e üdvösség, amikor minden, ami él, szenvedni kénytelen? Légy te megváltva és halld az egész világ jaját?' Most hallottad a mondotakat. Feljutsz a hetedik fokra és átmegy a teljes tudás kapuján, de csak azért, hogy eljegyezd magad a szenvedéssel; ha tathágata akarsz lenni, kövesd elődeid nyomdokát, maradj önzetlen a végnélküli végig. Megvilágosodtál – válaszd meg utadat.”³⁸

A választás, amely elfogadja az ismételt újrászületést addig, amíg a faj el nem éri beteljesedését, a Mester, a tökéletessé vált ember koronája. Bölcsességét, erőit, mindenét az emberiség lábához teszi, hogy szolgálja, segítse azt, vezesse azon az úton, amelyet maga is bejárt. Ez tehát a cél, ami az

³⁵ Moncure D. Conway: Sacred Anthology (Szent szövegek) 223. old.

³⁶ H.P. Blavatsky: A Csend Hangja 72-76. old.

³⁷ I.m.

³⁸ I.m.

újrászületésén túl vár azokra, akik erős lelke képes a Nagy Lemondásra. Ők válnak a világ megváltóivá, fajuk virágaivá és dicsőségévé. Az újrászületés építi fel a tökéletes hetes lényt, akinek egyéni győzelme segíti elő az emberiség, mint egész megváltását.

AZ ÚJRASZÜLETÉS OKAI

Az újrászületés alapvető oka, mint minden megnyilvánulásé, a tevékeny élet utáni vágy, az érző lét szomjazása. A természet bizonyos mélyen fekvő lényege, amely munkája során szembetűnő, viszont eredete és oka érthetetlen, a 'periodicitás törvénye'-ként nyilvánul meg. „Az olyan váltakozás, mint a nappal és éjszaka, élet és halál, alvás és ébrenlét, olyan általános tények, annyira tökéletesen egyetemesek és kivétel nélküliek, hogy könnyű megérteni, bennük látjuk a világegyetem abszolút alapvető törvényeinek egyikét.”³⁹ Mindenütt az apály és dagály, a ritmus, a kozmikus szív összehúzódása és kitágulása, nyilvánul meg mindenhol. De ennek oka elkerüli a figyelmünket, nem tudjuk megmondani, miért vannak így a dolgok; csak azt látjuk, hogy így vannak. Az ezoterikus filozófiában pedig ugyanezt a törvényt a világegyetemek kiáradását és visszahúzódását is leíró törvényként ismerjük, Brahma nappalaként és éjeként, a Nagy Lehelet ki- és belégzéseként.

Ezért ábrázolták a hinduk a vágy istenét úgy, mint a megnyilvánulásra való törekvést. „Káma a Rig Vedában (X. 129.) annak az érzésnek megszemélyesítője, amely a teremtésre vezet és ösztönöz. Ő volt az *első mozzanat*, amely arra indította az Egyet, a tisztán elvont alapelvből (princípiumból) való megnyilvánulása után, hogy teremtsen. Először a vágy ébredt fel abban, ami az elme elsődleges csírája volt, és amit a bölcsek értelmükkel kutatva, a Lény és nem-Lény közti összekötő kapcsolatként ismertek fel.”⁴⁰

A káma lényegében sóvárgás a tevékeny, érző lét után, az élénk érzékelés léte, a szenvedélyes élet zajos kavargása után. Amikor a szellemi intelligencia kapcsolatba kerül az érzékelésnek ezzel a szomjával, első tevékenysége az, hogy megerősíti azt. A Stanza így mondja: „Saját lényegükkel töltötték meg (erősítették) a kámát.”⁴¹ Így a káma válik mind az egyén, mind a világegyetem számára az újrászületés elsődleges okává, és amint a Vágy vágyakká válik szét, azok a gondolkodót leláncolják a földhöz és időről időre visszahozzák az újrászületésbe. A hindu és buddhista szentírások telve vannak ennek az igazságnak ismétlésével. A Bhagavad Gitában így olvassuk:

„Akinek értelme (Buddhi) semmihez sem ragaszkodik, aki énjét legyőzte, vágyai kihaltak, a lemondásával a kötelezettségektől való mentesség legnagyobb tökéletességébe jut.”⁴²

Az Udanavargában, a Dhammapada északi-buddhista változatában, tibetiből fordítva, ugyanezt a magyarázatot találjuk:

Nehéz annak megszabadulni a vágyaktól, akit fogva tartanak a vágy bilincsei, mondja az Áldott. A rendíthetetlen, aki nem törődik a vágy boldogságával, leveti azokat, és rövidesen eltávozik (a nirvánába).

Újra és újra keresve azt (a létet), újra és újra az anyaméhbe kerülnek; a lények jönnek és mennek; a lét egyik állapota követi a másikat. Nehéz elvetni azt (a létet) ebben a világban. Az, aki az érzékiséget levetette, aki kihúzta a (lét) magvát, nem lesz többé alávetve az újrászületésnek, mert véget vetett az érzékiségnek.

A délbuddhista egyház szentírásaiban állandóan ugyanazt az eszmét hangsúlyozzák. Kérik a tanulókat, hogy ne legyen öntelt, amíg 'el nem érte vágyai kialvását' és miután leírja, milyen módon kötik a vágyak és szenvedélyek az embereket a földi élethez, a Dhammapada így folytatja:

Az, aki elérte a beteljesedést, aki nem reszket, aki szomj és bűn nélkül való, az letördelte az élet minden tüskéjét: ez lesz az ő utolsó teste. Aki szomj és vonzalom nélkül

³⁹ H.P. Blavatsky: Secret Doctrine (Titkos Tanítás) I. kötet, 45. old.

⁴⁰ Uo., II. kötet, 185. old.

⁴¹ Uo., 170. old.

⁴² Bhagavad Gita, XVIII. 49.

való, aki megérti a szavakat és jelentésüket, aki ismeri a betűk sorrendjét (hogy melyek vannak előbb és melyek azután), az az utolsó testét kapta, azt nagy bölcsnek, nagy embernek nevezik. „Mindent legyőztem, mindent tudok, az élet minden helyzetében romlottságtól mentes vagyok; mindent elhagytam és a szomjúhozás megsemmisítése által szabad lettem.

A diadalmas megnyilvánulás pedig, amikor Gautama eléri a buddhaságot, így hangzik:

Keresve ennek a templomnak készítőjét, sok születést kell megtapasztalnom addig, amíg meg nem találom (őt); és fájdalmas dolog újra és újra megszületni. De most, óh, templom építője, megtaláltalak –; nem fogod ezt a templomot újra felépíteni. Minden szarufád összetörve, gerendád porrá zúzva; az elme, közeledve az Örökkévalóhoz, eljutott minden vágy kialakításához.

Ha a tanuló megértette a vágy természetét, rájön, miért szükséges annak megsemmisítése a szellemi ember tökéletesítéséhez. A vágnak léteznie kell, amíg a tapasztalatok gyümölcseit le nem arattuk, mert a növekedés csupán ezekből a learatott tapasztalatokból táplálkozhat és tarthatja fenn magát. Így, amíg hiányzik a tapasztalat, az utána való vágy csillapíthatatlan marad, az ego pedig újra és újra visszatér a földre. De bilincseinek egyenként le kell hullaniuk, amint az ego eléri eszközének tökéletesedését, mert a vágy *személyes és ezért önző*, és ha vágy sugallja a cselekedetet, a cselekedet tisztasága beszennyeződik. Az arhát-ság feltétele a szüntelen tevékenység minden személyes viszonzás nélkül, az arhát „arasszon fényt mindenkire, de ne vegye el senkitől”⁴³. Ezért a felfelé haladás során egyik vágyat a másik után kell eloldoznia: a személyes élvezet, a személyes haszon, a személyes öröm, a személyes vonzalmak, a személyes teljesítmények utáni vágyakat, végül pedig valamennyi közül a legnehezebben felismerhetőt, a személyes tökéletesedés utáni vágyat, mert a személyes énnel el kell vesznie az Egy Énben, aki minden élő Énje.

Szükség van viszont arra, hogy két félreértési lehetőségre figyelmeztessünk. Először: a személyes szeretetet nem kiölni kell, hanem kiterjeszteni, amíg csak egyetemessé nem válik; nem legkedvesebbjeinket kell kevésbé szeretnünk, hanem mindenkinek kedvessé kell válnia úgy, hogy bárki ember gyermekének fájdalma úgy facsarja szívünket, mintha a saját gyermekünké volna, és egyforma segítségre ösztönözzön bennünket. A szeretetünk szintjét magasabbra kell emelnünk, nem pedig alacsonyabbra. A szívet nem megfagyasztani kell, hanem mindenki iránt lángolóvá tenni. Ennek helytelen értelmezése, és a feladat óriási nehézsége az, hogy amikor megértik, a szeretet elfojtásához vezet, annak növelése helyett. A túlárado szeretet, nem pedig a szeretetnélküliség fogja megváltani a világot. A mahatma a részvét óceánja, nem pedig jéghegy.

Könnyű belátni, miért kell e kiterjedésnek megelőznie a mesteri fokozat elérését, mert a Mester erői mindenki javát szolgálják, nem pedig egy adott család vagy nemzet felemelkedését. Az emberiség szolgája ő, a segítségéhez pedig a rászorultságnak, és nem a rokoni kapcsolatnak kell vezetnie. Az emberfeletti erőkhöz emberfeletti pártatlanságot kell párosítania, a személyes jóindulatnak pedig sosem szabad latba esnie az igazság mérlegénél. Minden embert meghaladóan kell kötelessége rabjának lennie, mert erről az útról való legkisebb letérése is az Ő nagyságával arányos következményeket von maga után. Neki a jó irányban működő erőnek kell lennie, a jónak pedig olyan mederben kell folynia, amelyben legnagyobb a szükség rá, nem abban, amelyet a személyes vonzalom vagy faji részrehajlás hozott létre. Ezért van szükség a hosszú gyakorlásra, a személyes aszkétaságra, az elszigeteltségre, amik a tanítványság előfeltételei.

Másodszor: a tevékenységnek nem szabad azért megszűnnie, mert a tanítvány nem keresi többé a cselekedet gyümölcseit, mint jutalmat. „Egy könyörületes tett elmulasztásából halálos bűncselekedet válik... Tartózkodni akarsz a cselekvéstől? Szabadságát lelked nem így módon nyeri el. Nirvána eléréséhez az Én ismeretét kell megszerezned, az Én ismerete pedig a szerető cselekedetek gyermeke”⁴⁴. Amíg viszont a cselekvést az emberi erőktől telhető legnagyobb erőfeszítéssel kell végezni, a személyes megelégedettségben jelentkező eredmény utáni vágnak el kell múlnia. A jó cselekedetet annak segítő voltáért kell végrehajtani, mások hasznáért, nem mások dicséretéért vagy önmagunk

⁴³ H.P. Blavatsky: A Csend Hangja 73. old.

⁴⁴ Uo. 41. old.

megelégedettségéért, sőt még a belső fejlődésre való finomabb vágyakozásból sem. A cselekvés és a cselekvés gyümölcsei utáni vágy közötti sikertelen különbségtétel vezetett a Kelet népeit jellemző stagnáláshoz és passzivitáshoz, mert a szellemi önzés és közöny a hanyatlásukat idézte elő.

Ahogy ez az érző lét utáni általános vágy az újraszületés okozója mindenütt, ugyanúgy meghatározó oka minden egyéni újraszületésnek a földi élet íze utáni megújuló vágy. Amikor a földön leélünk egy hosszú életet, és tapasztalatok sorát gyűjtjük össze, ez a vágy a fizikai lét után egy időre kielégül és a vágy a pihenés felé fordul. Ekkor következik a testnélküliség időszaka, amely alatt az ego mintegy önmagába vonul vissza, megszűnik kifelé működni a fizikai síkon és minden energiáját a belső tevékenységre irányítja, újra áttekintve összegyűjtött tapasztalatainak sorát, az éppen befejezett földi élet termését, szétválasztva és osztályozva azokat, magába olvasztva, ami beolvasható, elvetve, ami elavult és használhatatlan. Ez a munka a devacháni időszakban történik meg, ennek ideje szükséges az asszimilációhoz, és az egyensúly megteremtéséhez. Ahogyan egy munkás elmegy otthonról és összegyűjti a munkájához szükséges anyagokat, majd miután összegyűjtötte, hazatér, szétválogatja és rendezi azokat, aztán nekilát, hogy valami művészi vagy hasznos tárgyat készítsen belőlük, ugyanúgy a gondolkodónak, miután összegyűjtötte élete tapasztalatainak anyagait, bele kell azokat szőnie évezredes létének szövetébe. Éppúgy nem tevékenykedhet állandóan a földi élet forgatagában, mint ahogy a munkás nem gyűjtheti állandóan az anyagokat anélkül, hogy azokat valamivé feldolgozza, vagy amint az ember nem ehet állandóan anélkül, hogy az ételt megemésztené és felszívna, hogy testének szöveteibe beépítse. Ez a pihenés, amire minden lénynek szüksége van az aktív időszakok között, ez teszi a devachánt abszolút szükségessé, és ez utasítja rendre azt a türelmetlenséget, amellyel némely rosszul tájékozott teozófus bosszankodik az 'idő pazarlásának' eszméje ellen. Ne feledjük, hogy a pihenés olyan dolog, ami nélkül nem tudunk meglenni. 'A kifáradt és elkoptatott gondolkodó ego-nak' szüksége van rá és csupán 'a most kipihent ego' alkalmas az újraszületésre. Nincs meg a kellő energiánk ahhoz, hogy újra felvegyük a hús terhét, amíg a pihenés időszaka nem tette lehetővé a mentális és spirituális élet erőinek, hogy újra felhalmozódjanak a szellemi emberben. Csupán az újraszületések körforgásának vége felé válik évezredes tapasztalatai révén az ego olyan erőssé, hogy a 'devacháni megálló' nélkül képes legyen felkészülni az egymást gyorsan követő utolsó életei hatalmas erőfeszítéseire, megmászva a létezés létrájának hét utolsó fokát, fáradhatatlan izmaival, amelyeket a mögötte húzódozó hosszú emelkedő tett keménnyé.

A fejlődés egyik fajtáját – az imént megbeszélte szükséges asszimilációs folyamaton túl, ami a továbbbi fejlődés egyik feltétele – el lehet végezni a devachánban. H.P. Blavatsky ezt mondja: „Bizonyos értelemben több tudást sajátíthatunk el; vagyis továbbfejleszhetjük bármely képességünket, amelyet szerettünk, és amely után vágytunk az életben, feltéve, ha az az elvont és eszményi területre vonatkozik, mint pl. zene, festészet, költészet, stb., minthogy a devachán csupán a földi élet idealizált és szubjektív folytatása.”⁴⁵

Ez megmagyarázhatja a néha felbukkanó, csodálatos gyermeki géniuszt, különösen a zenében, aki messze meghaladja ennek a művészetnek az árja gyökérfaj történelmében eddig ismert minden fokát. Mindazonáltal ne feledjük, hogy az elvont gondolkodás, az eszményi vágyak elszánt követése a devacháni időszaknak olyan irányt ad, amely azt aktív, és passzív fejlődési állapotba hozza. Noha a devachán alapvetően az okozatok világa, mégis, az itt bemutatott mértékig utánozza az okok világát, mindamelllett az is igaz, hogy itt kell megszületnie annak az impulzusnak, ami forgásban tartja a kereket ezen a békés ösvényen. A devachánban nem teremtünk okokat, nem hozunk létre törekvéseket, de megengedett azokat a legmagasabb síkokat célzó törekvéseket folytatni, amelyekre az ember már a földi életben is képes volt. Azt, hogy miért kell itt meglennie ennek a lehetőségnek, könnyen beláthatjuk, mivel az elvont és eszményi magaslatokat a manaszi sugárzás világítja meg, fényben fürdik, és nem homályosodik el, amint a manasz-taidzsaszi (a fénylő vagy ragyogó manasz) láncaitól megszabadulva felszárnyal saját síkjára.

Egy érdekes kérdés merül fel ebben a helyzetben: amikor a pihenés időszaka elmúlik, azok az erők, amelyek az egót a földi életből kivitték, kimerülnek, az érző, fizikai lét utáni vágy újraéled, az

⁴⁵ H.P. Blavatsky: Key to Theosophy (A teozófia kulcsa) 156. old.

ego készen áll, hogy áthaladjon 'a devachán küszöbén', és az újraszületés síkjára lépjen. Mi vezeti őt most ahhoz a bizonyos fajhoz, nemzethez, családhoz, amelyek segítségével fogja megtalálni új húsburkát, és mi dönti el, hogy milyen nemet fog viselni? Vonzódás? Szabad választás? Szükség-szerűség? Nincs olyan kérdés, ami gyorsabban megfogalmazódna a kereső ajkán.

A karma törvénye az, ami csalhatatlanul vezeti őt ahhoz a fajhoz és nemzethez, amelyben meg fogja találni azokat az általános jellegzetességeket, amelyek alkalmas testet és szociális környezetet biztosítanak az ego által előző földi életeiben kiépített általános jellemzők megnyilvánításához és az elvetett magokból kikelt termés learatásához.

„Skandha-seregével a karma a devachán küszöbén várakozik, amelyen keresztül újra felbukkan az ego, hogy új testet öltjön. Ez az a pillanat, amikor a megpihent ego jövendő végzete ott remeg az igazságszolgáltatás mérlegében, hogy most újra az aktív karmikus törvény uralma alá kerüljön. Ebben a reá váró kész újraszületésben bűnhődik meg előző élete vétkeiért, egy újraszületésben, amelyet ez a titokzatos, kérlelhetetlen, de határozatainak igazságosságában és bölcsességében tévedhetetlen törvény választott ki és készített számára. Csak éppen nem valamiféle képzelt színpadias lán-gokkal, nevetséges szarvakkal és farkakkal ellátott ördögökkel telt pokolba, hanem bizony erre a földre kerül az ego, vétkeinek világába és színhelyére, ahol majd vezekelnie kell minden rossz gondolatért és tettért. Ahogy vetett, úgy fog aratni. Az újraszületés köréje gyűjti mindazokat az egokat, akik közvetlenül vagy közvetve szenvedtek az ő múlt személyiségétől, vagy annak öntudatlan kiélésé miatt. A végzet az új ember útjába dobja ezeket, elrejtve a régi, az örök egot... Az új 'személyiség' nem több, mint egy új öltözet, annak sajátos jellegzetességeivel, színével, formájával és minőségével; de az igazi ember, aki viseli azt, ugyanolyan bűnös, mint a régi.”⁴⁶

Így mondjuk az egyik testetöltés harcias személyisége révén az ego olyan okokat indít el, amelyek történelmének egy harcós korszakát élő fajban és nemzetben való újraszületésre hajlamosítják. Egy harcias, gyarmatosító típusú római egoja pl. az Erzsébet királynő korabeli Angliába sodródik, egy olyan nemzetbe és korszakba, amelyben a fizikai átöröklés kellő testet, a társadalmi erők pedig kellő környezetet szolgáltatnak a tizenöt évszázaddal korábban felépített jellem megnyilvánulásának.

A karma kötelének egyik fonata, mégpedig az egyik legerősebb, az utoljára leélt élet uralkodó hajlama és irányultsága. Az uralkodó hajlamok és bármely gondolati és cselekvési irány elszánt követése veleszületett képességként jelenik meg újra. Egy erős akaratú ember, aki következetesen nekilát a vagyonszerzésnek, aki ezt az elhatározását egész életén át hajthatatlanul és gátlástalanul követi, egy másik testetöltésben valószínűleg azok közé fog tartozni, akik közmondásosan 'szerencsések', akikről azt mondják, hogy 'minden arannyá válik, amihez hozzányúlnak'. Ezért olyan rendkívül fontos eszményeink megválasztása, életcélunk kiválasztása, mert az egyik élet eszményei a következő élet körülményeivé válnak. Ha azok önzőek, alantasak, anyagiasak, következő testetöltésünk olyan környezetbe hoz bennünket, amelyben ezek kezünk ügyébe kerülnek. Ahogy egy vasakarat kikényszeríti a szerencsét itt, úgy nyúlik vasmarka a halál és újraszületés közötti szakadékon keresztül, és megragadja azt a célt, aminek megvalósítására elszánta magát. Nem veszít feszültségéből és erejéből a devacháni időszak alatt sem, hanem összeszedi minden energiáját, dolgozik a finomabb anyagban is úgy, hogy az egot visszatértekor az erős és szenvedélyes vágy által előkészített burok várja, amely alkalmas az előrelátott cél megvalósítására. Ahogy vet az ember, úgy arat, ura a sorsának és ha ideiglenes sikert, fizikai fényűzést akar felépíteni, senki sem mondhat neki nemet. Csak a tapasztalat tanítja meg rá, hogy a hatalom, gazdagság és fényűzés nem több, mint talmi csillogás, amelyekkel felöltöztetheti a testet, de az ego vacogó és mezítelen marad, hogy igazi énje nem elégszik meg a pelyvával, ami csupán disznóknak való eledel, és végül, miután jóllakatta a benne élő állatot és kiéheztette az emberit, sóvárgó szemét igazi hazája felé fordítja. Ámbár messzire vitte őt szeszélyes lába, sok életen keresztül fog küzdeni az egykor uralkodásra használt és most a

⁴⁶ Uo. 141, 142. old.

szolgálat igájába hajtott erővel. Az erős ember, aki a másokon való uralkodásig növelte erőit, most arra fordítja azokat, hogy saját énjén uralkodjék, és alávesse magát a szeretet törvényének.

A kérdésre 'Mi határozza meg a nemet?' még megközelítőleg is nehéz válaszolni, és erre még nem kaptunk határozott felvilágosítást. Maga az ego nem nélküli, és számtalan újraszületése folyamán hol férfi, hol női testekben lakik. Minthogy az újraszületés célja a tökéletes emberiség felépítése, és ebben a tökéletes emberiségben a pozitív és a negatív elemeknek egyensúlyra kell találniuk, könnyen megérthető, hogy az egonak tapasztalás útján kell ezeket a jellegzetességeket a megfelelő fizikai alanyokban tökélyre fejleszteni és ezért van szükség a nemek váltakozására. Megfigyelések alapján azt is meg kell jegyezni, hogy az emberi fejlődés jelenlegi szintjén a szintetizáló folyamatban történik előrelépés, és mindkét fizikai nem csodálatra méltó típusaival találkozunk. Ezek a típusok olyan jellegzetességeket mutatnak, amik a történelem során a másik nemben fejlődtek ki, úgy hogy a férfiaság vonalán kifejlesztett erő, állhatatosság, bátorság egybefornak a nőiesség vonalán kifejlesztett gyöngédséggel, ártatlansággal, türelemmel, és időnként megpillanthatjuk, milyen lesz az emberiség, amikor az 'ellentétpárok', amelyek a fejlődés céljából szétváltak, a cél megvalósítása érdekében újra egyesülnek. Közben valószínűnek látszik, hogy a nemi tapasztalat állandóan helyreigazítja a fejlődés folyamatának egyensúlyát, és bármely adott szinten a megfelelő hiányzó tulajdonságokat szolgáltatja. Ugyancsak valószínű az is, hogy egyik nem részéről a másik ellen elkövetett rossz cselekedetek karmikus következményei visszahozzák a rosszat tevőket, hogy végigszenvedjék a megbántott nemben az általuk elindított okok hatásait.

Igy húzza meg a karma a vonalat, amely az ego új testetöltéséhez vezető útját alakítja ki, ez a karma pedig nem más, mint az ego által elindított okok összessége. Tanulmányozva a karmikus erők ilyen működését, nem kellene figyelmen kívül hagyni, hogy az ego tisztább-tekintetű előrelátásával kész elfogadni személyisége számára egészen más feltételeket is, mint amelyeket maga a személyiség hajlandó lenne önmaga számára választani. Amikor a tapasztalat tanít, az nem mindig kellemes dolog, és a személyiség korlátolt tudásánál fogva sok olyan földi tapasztalatot kell szerezni, amik fölöslegesen fájdalmasnak, igazságtalannak és haszontalannak tűnnek. Az ego, mielőtt a 'test Léthé'-jébe merül, látja az okokat, amelyek az előtte álló testetöltés körülményeit eredményezik, látja a benne növekedésre serkentő lehetőségeket, és könnyen megérthetjük, milyen keveset fog nyomni a latban az összes múltó bánat és fájdalom, mennyire jelentéktelenek az éles és messzire tekintő szem számára a föld örömei és bánatai. Mert mi más is minden élet, mint egy lépés a „mind-egyik testetöltő ego, vagy isteni lélek állandó haladásában a külsőtől a belsőbe, az anyagiból a szellemibe, minden fokozat végével abszolút egységbe jutva az isteni princípiummal. Egyik erőtlől a másikig, egyik sík szépségétől és tökéletességétől egy másik még nagyobb szépségéig és tökéletességéig, új dicsőséggel, friss tudással és erővel való gyarapodással minden ciklusban, ilyen minden ego rendeltetése.”⁴⁷

És egy ilyen rendeltetés esetén mire való a pillanat múltó szenvedése, vagy akár egy sötétbe borult élet gyötrelme?

AZ ÚJRASZÜLETÉS BIZONYÍTÉKAI

Az újraszületés bizonyítékai nem elégségesek egy teljes és általános bizonyítási folyamathoz, de olyan nagy valószínűséget jelentenek, amilyen csak lehetséges a természetben. Az általuk támogatott elmélet az egyedüli, amely megmagyarázza a nemzetek növekedését és hanyatlását, az egyéni fejlődés tényeit, az ember változatos képességeit, a történelem ismétlődő korszakait, az egyedülálló emberi jellemeket. Én meglepészem azzal, – bár biztosan tudom, hogy az újraszületés a természet egyik ténye – hogy úgy mutassam be, mint elfogadható munkahipotézist, mintsem bizonyított elméletet, mert azoknak írok, akik az emberi élet és történelem tényeiben keresik a bizonyítékokat, náluk

---

⁴⁷ H.P. Blavatsky: Key to Theosophy (A teozófia kulcsa) 155. old.

pedig nem ugorhatjuk át az elfogadható hipotézisből való kiindulást. Azoknak, akik tudják, hogy igaz, nincs szükségük az én érveimre.

I. Vannak olyan emberek, – most élők és jelenleg nem a földi életben tartózkodók – akik visszaemlékeznek múltbeli testetöltéseikre, és azok eseményeire úgy tudnak visszaemlékezni, mint jelenlegi életük eseményeire. Az emlékezés – ami a tudatos lény tapasztalatának változó színtereit összekötő kapocs, és ami az egyéniség és személyiség érzékelésének hordozója – náluk átnyúlik az elmúlt születések és halálok küszöbén, és a halál éjszakái nem szakítják meg az emlékezetük láncát jobban, mint ahogy azt a hétköznapi életünk napjait elválasztó éjszakák teszik. Elmúlt életeik eseményei jelenlegi önmaguk számára éppen olyan valódi élmények, mintha néhány évvel ezelőtt történtek volna, és azt mondani nekik, hogy ezeket az élményeket nem élték meg, olyan butaság számukra, mintha azon erősködnénk, hogy a tíz év előtt átélt események nem velük, hanem másvalakivel történtek volna meg. Nem bocsátkoznának vitába önnel, legfeljebb vállat vonnának, és nem beszélnek többet a témáról, mert nem lehet senkit meggyőzni arról, hogy a tudatában levő élmények nem valóságok. Másrészt egy ember tanúvallomása olyan tényekről, amit csak ő tud, nem bizonyítja ezen tények valóságát egy másik embernek, és ezért ez a bizonyíték a tapasztalón kívül senki más számára nem tekinthető meggyőző bizonyítéknak. Ez az újraszületés tényének végső bizonyítéka annak a számára, akinek emlékezete tanúskodik saját múltjáról. Ennek értéke a hallgató számára attól függ, milyen véleménye van az illetőnek a beszélő értelmi józanságáról és erkölcsi szintjéről. Ha a beszélő olyan valaki, aki nemcsak a mindennapi élet ügyeiben józan gondolkodású, hanem óriási szellemi erővel, kiemelkedő erkölcsi tisztasággal, szavahihetőséggel és hitelességgel rendelkezik, akkor ilyen körülmények között az az állítása, hogy visszaemlékezik életének mondjuk néhány évszázad előtti eseményeire és ezek helyi körülményeinek részleteire, valószínűleg számottevő súllyal rendelkezik azok számára, akik ismerik becsületességét és képességeit. Ez közvetett bizonyíték, de jó a maga nemében.

II. A növények, az állatok, az emberek mindannyian 'az öröklés törvénye' működésének jeleit mutatják, a szülőknek azt a hajlamát, hogy szervezetük sajátosságait átadják utódjaiknak. A tölgy, a kutya, az ember, felületes különbségektől eltekintve, az egész világon felismerhetők. Mindegyik keletkezésének és növekedésének megvan a határozott iránya; két sejtből, egy hímiből és egy nőiből származik mindegyik, a szülői sajátosságok vonalán fejlődve tovább. Az utód lemásolja a sajátos szülői jellegzetességeket, és bár az azonos fajú családok között nagy különbség lehet, mégis felismerjük a megegyező jellegzetességeket. A 'kutya' szóba beleértjük a bernáthegyi kutyát, az ölebet, a vadászkutyát és az agarat, csakúgy, mint ahogy az 'ember' elnevezés magába foglalja a ceylonit, az angolt, a négert és a radzspatot. De ha az értelmi és erkölcsi képességekkel kezdünk foglalkozni, mondjuk a különféle kutyáknál és embereknél, megdöbbenünk a jelentős különbségektől. A kutyáknál ezek a képességek aránylag szűk határok között mozognak; lehet okos vagy buta, harapós vagy megbízható, de a különbség az okos és buta kutya között aránylag kicsi. De mekkora a távolság az embernél, amely elválasztja a legalacsonyabbat a legmagasabbtól akár értelmileg, akár erkölcsileg: az egyik faj csupán 'egy, kettő, három és sok'-at tud számolni, míg egy másik fiai csupán fényévekben kifejezhető távolságokat számítanak ki. Az egyik faj fiai gyermeki erénynek tekintik szüleik legyilkolását, vagy helyesnek a hűtlenséget, míg egy másik egy Xavéri Szt. Ferencsel, Howarddal, Lloyd Garrisonnal ajándékozta meg az emberiséget. Az embernél, a földet benépesítő sok faj közül csakis az embernél találunk ilyen nagy fizikai egységet és ilyen óriási értelmi és erkölcsi eltéréseket. Elfogadom, hogy az előbbi oka a fizikai öröklődés, de szükségem van néhány új tényezőre az utóbbi okának megmagyarázásához, amely az állatnál nem áll fenn.

Az újraszületés – állandó értelmi és erkölcsi egojával, aki tapasztalással tanul, fejlődik évezredek át – elegendő okot kínál. Olyan okot, amely azt is megmagyarázza, miért fejlődik az ember mentális és erkölcsi szempontból, míg az állatok változatlanul maradnak, eltekintve attól az esettől, amikor az ember mesterségesen tenyészt és tanítja őket. Amennyire csak a feljegyzések vissza nyúlnak, a vadállatok úgy éltek, ahogy ma is élnek, ragadozó vadállatok, bivalycsordák, majomtörzsek, hangyaközösségek – élnek és halnak, nemzedékről nemzedékre, ismételve a szülői szokásokat, a megszokott kerékvágásban sodródva, magasabb rendű társadalmi élet nélkül. Náluk is meg-

van a fizikai öröklődés ugyanúgy, mint az embernél, de az nem nyújt – nem is nyújthat – felhalmozott tapasztalatot, ami lehetővé teszi az örök emberi ego számára, hogy állandóan előre haladjon, nagy civilizációkat hozzon létre, tudást gyűjtsön, mind feljebb és feljebb emelkedjen úgy, hogy senki sem szabhatja meg a határt, amely fölé az emberiség ne növekedhetne.

Ez az állandó elem az, ami az állatokból hiányzik, az embereknél pedig jelen van, ez az, ami megmagyarázza, hogy az állatok miért maradnak viszonylag változatlanok, és miért fejlődik az ember. Nincs egyéni raktár, amelyben az állat a tapasztalatokat gyűjthetné. Az ember viszont, aki tapasztalatainak lényegét a halhatatlan ego-ban gyűjti, egyik életét a másik után ezzel a saját tulajdonát jelentő gyűjteménnyel kezdi el, és így megvan a lehetősége a folyvást új egyéni növekedésre. Mert a tudat kivételével mi más módon volna átadható az intellektuális tapasztalat? A szervezetet módosító fizikai szokások átadhatók fizikailag, mint az ügés hajlama a lónál, a szimat a kutyánál és így tovább; az állatoknál és az embereknél egyaránt közismertek ezek a tények. Ugyanígy közismert az állat értelmi és erkölcsi stagnálásának ténye, összehasonlítva az ember fejlődőképességével.

Egy másik figyelemre méltó tény az, hogy semmiféle külső befolyás nem tudja a legalacsonyabb emberi fajok agyára rákényszeríteni azokat az alapvető erkölcsi alapelveket, amelyeket a haladotabbak agya úgyszólván az első pillanatban feldolgoz. Az 'agy-berendezésnél' valamivel többre van szükség egy értelmi vagy erkölcsi dolog felfogásához, azt a valamit pedig semmiféle képzés meg nem adja. A gyakorlás érzékenyvé teheti ezt a berendezést, de szükség van az egótól jövő ösztönzésre, mielőtt ez a készülék a kívülről jövő ösztönzésekre felelni tudna. Az a tény sem mond ennek ellent, hogy egy mindenféle emberi közösségtől elzárt európai gyermek kiszabadulásakor elállatiasodott, és alig volt emberi; mert a fizikai szervezetnek szüksége van a reá ható egészséges fizikai befolyásokra, ha használni akarjuk azt a fizikai síkon, és ha természetellenes bánásmód tönkreteszi, éppúgy nem tud az egótól jövő ösztönzésekre válaszolni, mint ahogy a nedvességnek és rozsdásodásnak kitett zongora rossz húrjai nem képesek dallamos hangokra.

III. Egy család keretei között vannak bizonyos öröklődő sajátságok, amelyek állandóan visszatérnek, és bizonyos családi hasonlatosság egyesíti a család tagjait. Ezek a fizikai hasonlatosságok nyilvánvalóak, és az öröklődés törvényének bizonyítékeként tekintik őket. Ez rendben is volna. De melyik törvény magyarázza meg a mentális képességek és az erkölcsi jellemzők megdöbbentő különbségeit, amelyek egy család szűk körében előfordulnak, ugyanazon szülők gyermekei között?

Egy csendes családi életet élő, emberöltők óta ugyanazon a helyen megtelepedett családba beleszületik egy vad, kalandozó szellemű ifjú, akit semmiféle fegyelem nem tud megzabolázni, semmiféle csábítás nem tud visszatartani. Hogyan lehet egy ilyen típust ilyen környezetben megtalálni, ha a mentális és erkölcsi természet ősi forrásokból ered? Vagy megszületik egy 'fekete bárány' egy nemes és tiszta családba, összeszorítva az őt szerető szíveket, megbecstelenítve a makulátlan nevet. Honnan jön ő? Vagy a tisztaság fehér virága bontakoztatja ki ragyogó szépségét zord és durva családi környezetben. Honnan hullott ennek a becses virágnak magva ilyen gonosz földbe?

Mindezekben az esetekben az újrászületés fejt meg a rejtélyt, amely a mentális és erkölcsi tulajdonságokat a halhatatlan egoba helyezi, nem pedig a szülőktől származó fizikai testbe. Nagy fizikai hasonlóság van olyan testvérek között, akik mentális és erkölcsi jellemzőikben annyira távol állnak egymástól, mint a Föld sarkai. Az öröklődés megmagyarázza az egyiket, de nem tudja megmagyarázni a másikat.⁴⁸ Közbelép az újrászületés tana, hogy betöltse a hézagot, és így teljessé tegye az emberi növekedés elméletét.

IV. Ugyanez a probléma merül fel még határozottabban ikrek esetében, amikor nemcsak a gyermekek ősei azonosak, hanem még születés előtti körülményeik is. Mégis az ikreknél gyakran a legkétszertesebb fizikai hasonlóság a mentális és erkölcsi jelleg erős különbségével kapcsolódik össze. Másik jelentős tény az ikrekkel kapcsolatban az, hogy gyermekkorukban gyakran még az anya vagy

---

⁴⁸ Nem feledkezem meg a reverzióról, sem annak a kérdéséről, hogy ezek az elütő típusok hogyan kerülnek egy családba, ha az égők – ahogy mondják – a nekik megfelelő környezetbe vonzódnak, de erről majd az ellenvetések fejezetében beszélünk. [Reverzió: valamely ősi tulajdonság újbóli megjelenésével járó öröklődő megváltozás – a ford. megjegyzése]

dada éles tekintete sem tudja őket megkülönböztetni egymástól. Ezzel szemben később az életben, amikor a manasz már működött a fizikai burkon keresztül, úgy megváltoztatja azt, hogy a fizikai hasonlóság csökken, és a jellem különbségei rányomódnak a változékony tulajdonságokra.

V. A gyermeki koraérettség is magyarázatra szorul a tudomány részéről. Hogy mutatható fel a négy éves Mozart olyan tudást, amire senki sem tanította? Nemcsak hajlamot a dallamokhoz, hanem 'ösztönös' képességet a benne megszólaló dallamok hangszerelésére, olyan hangszerelésekre, amelyek egyike sem szegi meg az összhangzattan bonyolult törvényeit, amiket a zenészeknek türelmes tanulmányozással kell elsajátítaniuk. 'Muzikális családból született'. Persze, különben nehéz volna elképzelni, honnan kaphatott transzcendentális zsenialitása megnyilvánításához szükséges finom fizikai eszközt. Viszont ha a családja adta neki a zsenialitást, az annak megnyilvánulásához szükséges fizikai eszközhöz hasonlóan, akkor az ember szeretné tudni, miért van az, hogy oly sok embernek van fizikai zeneszerszáma, de miért nem mutatta meg rajta kívül senki azt az erőt, amely szimfóniákban, szonátákban, operákban, misékben tört elő, ami ékes zuhatagokban ömlött abból a kimeríthetetlen forrásból. Hogyan keletkezhetett egy ilyen hatalmas kiáradás annyira nem kielégítő okból? Merthogy az egész Mozart-családban csak egy MOZART volt. Sok más esetet is lehetne idézni, amelyben a gyermek megelőzte tanítóit, könnyedén megcsinálva azt, amit azok nagy fáradtsággal hajtottak végre, és gyorsan megtéve azt, amit azok semmiképpen sem tudtak véghezvinni.

VI. A gyermeki koraérettség csak a zseniség megnyilvánulásának egy formája, de maga a zsenialitás magyarázatra szorul. Hogy honnan jön, azt nehezebb követni, mint a madarak nyomát a levegőben. Egy Platon, Dante, Bruno, Shakespeare, Newton – honnan jönnek az emberiségnek ezek a ragyogó gyermekei? Középszerű családokból származnak, az elsők és az utolsók, akik halhatatlanná tették a család nevét, olyan családokból, amelyek ismeretlensége határozott bizonyítéka annak, hogy csak átlagos képességekkel rendelkeztek. Megszületik egy gyermek, akit szeretnek, becéznek, büntetnek, nevelnek, mint mindenki mást; majd a fiatal sas hirtelen felszáll a ház eresze alatt lévő verébfészekből a Nap felé és szárnyainak suhogása megremegteti a levegőt. Ha ilyen dolog történik a fizikai síkon, ne mormoljuk, 'öröklődés és a reverzió szokatlan esete'; keressük meg a sas-szülőt, és ne nyomozzuk a verebek családfáját. Így tehát, amikor az erős ego leszáll a középszerű családba, géniuszának okát az egóban kell keresnünk, nem pedig a család származásában.

Meri-e bárki is öröklődéssel magyarázni az olyan nagy erkölcsi géniuszok világra jöveteltét, mint Lao-Ce, Buddha, Zarathustra, Jézus? Lehet-e azt az isteni gyökeret, amelyből az emberiség eme virágai szökkentek szárba, a fizikai ősök talajából kiásni, elbűvölő életük forrását az átlag emberiség kis forrásában megtalálni? Honnan hozták magukkal velük született bölcsességüket, szellemi éleslátásukat, az emberi szomorúság és nélkülözés ismeretét? Az embereket úgy elkápráztatta tanításuk, hogy természetfeletti istenség kinyilatkoztatásának álmodták őket, holott az emberi életek százainak érett gyümölcsei ők. Azoknak, akik elutasítják a természetfeletti istenséget, vagy el kell fogadniuk az újraszületést, vagy azt, hogy származásuk eredetének kérdése megoldhatatlan. Ha az átöröklés Buddhákat és Krisztusokat tud létrehozni, többet is adhatna nekünk belőlük.

VII. Ugyanezt a következtetést kell levonnunk, ha megfigyeljük, milyen nagy különbség van az emberek különféle tudást elsajátító képessége között. Vegyünk két valamekkora értelmi képességgel rendelkező személyt, inkább okosat, mint butát. Mutassuk be mindkettőjüknek ugyanazt a filozófiai rendszert. Az egyik gyorsan felfogja főbb alapelveit, a másik passzív és közömbös marad. Mutassunk be ugyanennek a kettőnek valami más rendszert, és helyzetük megfordul. Az egyiknek 'hajlama van' az egyik fajta, a másiknak egy másik fajta gondolat iránt. Két tanuló vonzódik a teozófia felé, és elkezdik azt tanulmányozni; egy év múlva az egyik jártas alapvető elméleteiben és képes alkalmazni azokat, míg a másik egy útvesztőben kűszködik. Az egyiknek minden alapelv ismerősnek tűnt, amikor megmutatták neki; a másik számára azok újak, érthetetlenek, idegenek. Aki hisz az újraszületésben, megérti, hogy a tanítás régi az egyiknek, és új a másiknak. Az egyik gyorsan tanul, mert emlékszik, csupán múltbeli tudást elevenít fel újra; a másik lassan tanul, mert tapasztalatai nem tartalmazzák a természet ezen igazságait, és fárasztó munkával először szerzi meg őket.

VIII. Szorosan hozzátartozik a múltból származó tudás ilyen gyors felfrissítéséhez az intuíció, amely egy igazságot bemutatása pillanatában igaznak ismeri el, és nincs szüksége a bizonyításhoz az érvelés lassú folyamatára. Az ilyen intuíció nem más, mint egy korábbi életben megismert tény felismerése, bár a jelenben először találkozunk vele. Ismertetőjele, hogy semmiféle érv nem erősíti meg azt a belső meggyőződést, ami a helyzet észlelésekor belül kialakult. Valóságát bizonyító érvek kereshetők és összeállíthatók mások kedvéért, de nem szükségesek a benne hívő ember meggyőzéséhez. Ami őt illeti, ezt a munkát korábbi tapasztalatai során már elvégezte, és nincs rá szüksége, hogy még egyszer megtegye ugyanazt az utat.

IX. Az újraszületés megoldja – mint ahogyan egyetlen más elmélet sem – a körülmények, képességek, és lehetőségek egyenlőtlenségének problémáját, amely egyébként annak a bizonyítéka lenne, hogy az életnek nem alkotórésze az igazság, és az emberek csak egy felelőtlen teremtő kegyének, vagy a lelketlen természet vak erőinek játékszerai. Megszületik egy gyermek olyan aggyal, ami alkalmas eszköz minden állati szenvedélyhez, 'bűnöző aggyal', ami gonosz vágyak, brutális ösztönök hordozója; egy tolvaj és egy utcalány gyermeke, életnedve bűzös és mérgezett forrásból ered, környezete bűnös módszerekre és minden rosszra megtanítja. Egy másik nemesen formált aggyal születik meg, amely alkalmas a legpompásabb értelem megnyilvánítására, csupán kevés olyan fizikai anyaggal, amely embertelen szenvedélyek alapjául és eszközéül szolgálhatna. Tiszta és komoly szülők gyermeke, fizikai eszköze jó anyagokból épült, környezete pedig a jó magaviselet útjaira ösztökéli, jó és nagylelkű cselekvésre készíteti, segíti minden rossz és gonosz gondolat elnyomásában.

Az egyiket szervezete és környezete bűnöző életre ítéli, vagy legjobb esetben, ha a benne lévő isteni érzékelhetővé válik, rettentő küzdelem vár rá óriási akadályok ellen, olyan küzdelem, amelynek – még ha győzelemben is végződik – a győztest kimerülten, megnyomorítva, összetört szívvel kell hátrahagynia. A másikat szervezete és környezete jótékony tevékenységű életre ítéli, és küzdelme nem az őt lehúzni akaró gonosz ellen fog irányulni, hanem a magasabb jóért, ami felfelé vonzza.

Honnan e különböző sorsok, ha ezek az emberi lények először lépnek az élet színpadára? Mondhatjuk azt, hogy valamilyen tudatos és mindent uraló Gondviselés teremt két életet, az egyiket a legnagyobb züllésre átkozva, a másikat a legmagasztosabb lehetőségekkel megáldva? Ha ez így van, akkor egy mérhetetlen igazságtalanság markában nyöszörgő és tehetetlen emberiség csupán összeborzadhat és behódolhat, de nem beszélhet többé igazságról és szeretetről, mint az általa imádtott Istenség jellemzőiről. Ha a természet vak erői hoznak létre egy ilyen eredményt, akkor az ember ugyancsak tehetetlenül van kiszolgáltatva általa felfoghatatlan és irányíthatatlan erőknek, és amíg csak faja fennmarad, szíve körül kell tekeregjen az igazságtalanság fölött érzett sértődöttség mérges kígyója, minthogy a jó és a rossz sorsokat a vak szerencse kereke forgatja ki, sorsokat, amik úgy hullanak az ember ölébe, hogy nincs hatalma elfogadni vagy visszautasítani azokat.

De ha igaz az újraszületés, akkor igazság uralkodik a világban, és az ember sorsa a saját kezében van. Gonosz gondolatok és cselekedetek létrehozása, mások bántása, önző célok lelkiismeretlen hajhászása az újraszülető ember számára olyan agyat építenek fel, amely alkalmas eszköz az ilyen hajlamok fokozott megnyilvánítására, olyan agyat, amelyben minden gonosz hajlamra kitaposott ösvény vár a könnyű működéshez, és amelyben a jó erők hiába keresnek majd fizikai szervet kifejeződésükhöz. Az ilyen rossz fizikai eszközzel rendelkező természet a neki megfelelő környezetbe vonzódik, amelyben lépten-nyomon kínálóznak a gonosz cselekedetek lehetőségei, olyan szülők-höz, akik megmértelyezett testeik tudják az ilyen megnyilvánuláshoz legalkalmasabb fizikai anyagot szolgáltatni.

Borzasztó? Igen, éppen olyan borzasztó, amilyen az, hogy a folytonos részegeskedés a test és agy elpusztításához vezet. De ahol igazság, megmásíthatatlan törvény létezik, ott van remény, mert akkor nem a széltől kergetett szalmaszálak, hanem sorsunk gazdái vagyunk, mivel megfelelő tudással felhasználhatjuk ezeket a törvényeket, amelyek sosem hagynak cserben, és amelyek segítőkinkké, nem pedig ellenségeinkké válnak. Mert ahogy az ember építhet gonosztságot, úgy építhet jóságot is, akkor pedig az imént felvázolt eredményeknek a fordítottja érhető el. A rossz gondolatokkal és tettekkel szembeni ellenállás, mások türelmes szolgálata, lelkiismeretes odaadás önzetlen célokért,

ezek építenek az újrászülető ember számára olyan agyat, amely alkalmas eszköz az ilyen törekvések fokozott megnyilvánítására, olyan agyat, amelyben minden jó hajlamra kitaposott ösvény vár a könnyű működéshez, és amelyben a gonosz erők pedig hiába keresnek kifejeződésükhöz alkalmas fizikai szervet. Az ilyen természet is vonzódik a neki megfelelő jó környezetbe, amelyben a jóra való lehetőségek hemzsegnének körülötte, olyan szülőkhöz, akik méltók fizikai burkának felépítéséhez. De minden esetben az építész, az ego terve szerint épül a burok és ő felelős a műért.⁴⁹

Az újrászületés tehát megmagyarázza az emberek törekvései és képességei között levő rendkívüli ellentéteket. Találunk egy nagyravágyó elmét bebörtönözve egy teljesen alkalmatlan testbe, és tudjuk, hogy egy korábbi életben képességeit nemtörődöm módon használta, s ez az, ami őt most akadályozza. Találunk egy másikat, aki a legmagasztosabb képességek után sóvárog, megrendítő lelkesedéssel küszködik, hogy a legkifinomultabb képességeket megszerezze, míg szánalmasan kudarcot vall az elsajátítandó filozófia legelemibb és legalapvetőbb tételeinek feldolgozásában, vagy egy nagyjából önzetlen és hasznos élet szerény követelményeinek beteljesítésében. Felismerjük, hogy a múltban kedvező alkalmakat mulasztott el, komoly képességek lehetőségeit hagyta figyelmen kívül, vagy készakarva vetette el úgy, hogy az ego felfelé vezető útja most akadályokba ütközik, ereje megbénul, a lélek pedig szánalmas és reménytelen mohósággal sóvárog tudás után, amit bár semmiféle külső hatalom nem tagad meg, de az mégis elérhetetlen, mert nem képes meglátni, holott a lába előtt hever.

Van egy másik gondolat, amely talán azoknak vonzó, akik egy személyes, minden felett uralkodó gondviselésben hisznek, ami az emberek lelkeit teremti. Helyes-e úgy elképzelni az Istenséget, mint aki teremtményeinek intésére és szólítására vár, hogy teremtoerejének felhasználásával az emberek szenvedélyeit és buja vágyait támogassa, hogy olyan emberi szellemet teremtsen, aki valamely zabolátlan, saját vágyait kielégítő gonosz tetteiből eredő testben lakjon? Az új szellemeknek ez a fajta folytonos teremtése, hogy azok olyan formákban lakjanak, amelyek léte emberi szeszélytől függ, visszataszító lehet azok számára, akik egy Isteni Lény eszményét imádják. Még sincs más lehetőség, ha hisznek abban, hogy az ember szellem – vagy van szelleme, ahogy azt többnyire megfogalmazzák – és elvetik az újrászületést.

X. Egy másik érv – ami csak azoknak felel meg, akik hisznek az ember halhatatlanságában – az, hogy minden, ami az idők folyamán elkezdődik, az idők folyamán be is fejeződik. Mindannak, aminek kezdete van, vége is van, és a halál utáni halhatatlanságnak szükségképpen megfelel a születés előtti öröklét. Ezért jelentette ki Hume, hogy a lélekvándorlás a lélek egyetlen elmélete, amelyre a filozófia hallgathat, minthogy 'ami elpusztíthatatlan, annak létrehozhatatlannak is kell lennie'. Annak a gondolatnak, ami a filozófia méltóságáig emelkedik, vagy el kell fogadnia az újrászületést, vagy azt, hogy az egyéni lét a halál után megszűnik.

XI. És mégis, nem ésszerűtlen-e valahogy, ha adva van az emberben levő szellemi intelligencia halhatatlansága, azt feltételezni, hogy egy ilyen intelligencia mondjuk egy Fidzsi szigetlakó testébe költözik, majd elhagyja azt, és soha nem tér vissza, hogy megtanulja azt a számtalan leckét, amikre a földi élet taníthatja, de amikre még nem tanította meg? Láthatjuk, hogy mennyivel több értelmi és erkölcsi növekedés lehetséges egy ember számára a földön annál, mint amennyit egy Fidzsi szigetlakó ér el. Miért kellene ennek az intelligenciának véglegesen elhagyni a földi életet, mielőtt annak minden leckéjét elsajátította? Az ilyen tapasztalatlan intelligenciát a szellemi élet valamely magasabb formájába küldeni annyit jelentene, mint egy alsó tagozatos iskolásfiút egyetemre küldeni. A

---

⁴⁹ Sose feledjük, hogy világi rang, gazdagság stb. nem függ össze a jó és rossz környezettel. A szövegben leírt első extrém esetben a környezet határozottan gonosz, a másodikban viszont az egót világi problémák vehetik körül, éppen azért, mert már elnyerte a növekedés lehetőségének jogát. Egy közepes, önző élet könnyen vezetheti az egót fizikailag nagyon kényelmes környezetbe, ahol könnyen alakulhat és fejlődhet ki az önzés.

józan ész parancsolja neki azt, hogy a szünet pihenése után visszatérjen az egyik osztályból a másik osztályba, járja ki azt, amíg csak meg nem tanulja mindazt, amire ez az iskola megtaníthatja, és ezután lépjen tovább a középiskola gazdagabb élete és mélyebb tudása felé.

XII. Az analógia sugallja az időleges és állandó elemek egyidejű létezését egy életciklusban. A fa levelei születnek, kifejlődnek és lehullanak; életük alatt táplálékot vesznek fel, a fa számára hasznos anyagokká változtatják, átadják életenergiájuk eredményét a fának és meghalnak. Nem támadnak fel újra, de a fa megmarad, és tavasszal újabb lombkoronát növeszt. Ugyanígy él a személyiség is, begyűjti a tapasztalatokat, örök értékekké alakítja át, átadja a maradandó fának, amiből származik, azután elpusztul. A tél elmúltával az ego újabb személyiséget bocsát ki, hasonló munka elvégzésére, hogy így építse fel és táplálja az ember fájának növekedését. Ugyanezt látjuk az egész természetben: az időleges szolgálja az időtlent, a tartósabb élet növekedéséért dolgozva, amelynek ő maga csak átmeneti sarjadéka.

XIII. A történelmi események ismétlődő ciklusai nagyszámú személy tömegekben való újraszületésére utalnak. Azt találjuk, hogy tizenöt évszázados időszakok lezárulásakor újra megjelennek azok az intelligencia és karakter típusok, amik ezeknek az időszakoknak kezdetét jellemezték. A tanulmányozó hasonlítsa össze – szem előtt tartva ezt a gondolatot – a római történelem Augustus-korabeli korszakát az angol történelem Erzsébet-korabeli korszakával. Hasonlítsa össze a hódító, gyarmatosító, birodalom-építő rómaikat az angolokkal. Hasonlítsa össze a Krisztus utáni III. és IV. század vallási gondolatáramlatait a XVIII. és XIX. századéival, és figyelje meg, megtalálja-e a misztikus és gnosztikus gondolatok elterjedtségében a negyedik századi gondolatok ismételt felbukkanását. Ha már egy ideje folytatja ez irányú tanulmányait, kezdi megérteni, hogy a teozófiai könyvek állítása – a 15 évszázad, mint 'az újraszületések közötti átlagos időköz' – nem pusztán elképzelés vagy találgatás.

XIV. A fajok emelkedése és hanyatlása is az újraszületés elméletével magyarázható meg a legjobban. Megfigyelhető, hogy egyes fajok, a hanyatlásukat megakadályozni akaró erőfeszítések ellenére kihalófélben vannak; asszonyaikat meddség sújtja, és így számuk állandóan csökken, teljes kihalásuk csupán idő kérdése. Az újraszületést valló azt mondja: 'Az egók elhagyják ezt a fajt; mindent, amit ezen a konkrét kifejeződésen keresztül megtanulhattak, megtanulták. Az egók, akik egykor a faj gyermekeit éltették, más fajokba költöztek. Nincs több csecsemő ego, akinek szüksége volna arra, hogy a legegyszerűbb emberi tapasztalatok leckéit rajta keresztül tanulja meg, így hát az okok síkjáról nézve nincs többé szükség rá, és elkerülhetetlenül el kell tűnnie'. Azt is megfigyelhetjük, hogy amint egy faj elérte teljesítményének csúcspontját, lassú hanyatlás áll be, és egyidejűleg egy másik faj kezd el felfelé növekedni és felemelkedni a másik bukásával. Mert az előrehaladott egók, miután kiaknázták egy faji típus minden lehetőségét, más fajt keresnek, nagyobb lehetőségekkel. A kevésbé előrehaladt egóknak engedik át az előbbit, maguk pedig egy fiatalabb fajt keresnek. És így megy ez tovább, egyre kevésbé fejlett egók öltönek testet az első típusban, amely ennek következtében lassan elkorcsosul, amíg az imént említett állapot bekövetkezik, és láthatóvá válnak a közelgő kihalás jelei.

Sok más bizonyítékot is felhozhatnánk az újraszületés mellett, de a hely szűkére való tekintettel meg kell ezekkel elégednünk. A komoly és szorgalmas tanulmányozó kiegészítheti továbbiakkal, amint tudása növekszik.

AZ ÚJRASZÜLETÉS ELLENÉRVEI

Az itt felsorolt ellenérveket az ellenzők és kérdezők fogalmazták meg és csupán a leggyakrabban előfordulók közül kiemelt példák.

I. *Az emlékezet elvesztése.* Ezt részletesen tárgyaltuk a MI AZ, AMI NEM SZÜLETIK ÚJRA? címszó alatt, és a magyarázat elismétlésére itt nincs szükség.

II. *A népesség növekedése.* Ha az egók száma meghatározott szám – kérdezik – mivel magyarázzuk a népesség növekedését? Mindenekelőtt kétséges, vajon fennáll-e vagy sem földgömbünk népességének, mint egésznek növekedése, bármilyen nagy is a szaporulat egy adott területen. Sosem történt még meg a teljes népesség megszámlálása, statisztikai adatok sem állnak rendelkezésünkre. De fogadjuk el, hogy a teljes népesség növekedőben van. Ez teljesen összeegyeztethető a testet öltő egók számának növekedésével, minthogy ezek a testet öltésen kívül lévő egók számának kicsiny részét képezik. Hogy a választ nagyon konkrét formába öntsük: adva van háromezer testet öltésre váró egó; száz rendelkezik fizikai testtel, kétezer kilencszáznak nincs fizikai teste. Tizenöt évszázadból álló időszaknak kell elmúlnia, mielőtt az első száz újra testet ölthet, és így tovább minden következő százal. Amennyiben néhány esetben a testet öltésen kívül lévő időszak egész kis mértékben megrövidül, jelentősen megnövekedhet a testet öltött lakosság száma. Azok, akik ezt az ellenérvet hozzák fel, általában biztosra veszik, hogy a fizikai testtel éppen nem rendelkező és a testben élő egók száma körülbelül egyenlő, holott a fizikai testtel éppen nem rendelkezők száma sokkal nagyobb a testben élő egókéhoz képest. A földgömb olyan, mint egy kis terem egy nagyvárosban, amelynek hallgatósága az egész lakosságból gyűlik össze. Előfordul, hogy egyszer félig üres, máskor meg tömve van, anélkül, hogy a város egész lakossága megváltozna. Így a mi kis földgolyónk lehet gyéren vagy sűrűn benépesítve, az egók nagy tömege pedig, amelyekből lakosságát feltölti, jóformán kimeríthetetlen.

III. *Az újrászületés figyelmen kívül hagyja az öröklődés törvényét.* Ellenkezőleg, megerősíti azt a fizikai síkon. Elismeri, hogy a fizikai anyagot biztosító szülők úgyszólván saját pecsétjükkel látják el azt, és hogy a gyermek testébe beépített molekulák magukkal hozzák a rezgések meghatározott formáit és azok változatainak sajátos összetételeit. Így adódnak át az örökletes betegségek, így adódnak át a viselkedés kis jellegzetességei, szokásai, gesztusai stb. 'De – folytatja az ellenérvelő – ez nem minden. Mentális hasonlóságok, mentális jellegzetességek éppúgy öröklődnek, mint a testié'. Ez bizonyos fokig igaz, de nem olyan mértékben, mint ahogy azt sokan, akik mindent egyetlen törvény működésével szeretnének megmagyarázni, bizonyosnak veszik. A szülők – főleg az anya – éteri és fizikai atomokat egyaránt átörökítenek, csakúgy, mint kámai elemeket, ezek hatnak az agy molekuláira és a test egyéb részeire. Ez a gyermekben a szülők vitális és érzelmi jellemzőinek ismételt megjelenését hozza létre, módosítva a gondolkodó, a manasz, az újrászülető egó megnyilvánulásait. Az újrászületés elmélete elismeri a szülői befolyások mindezen módjait a gyermekre, de míg ezt a legteljesebb mértékben elismeri, visszautasítja az önálló cselekvés hatásának figyelmen kívül hagyását, aminek annyira szembeötlők a bizonyítékai, mint a szülői befolyásnak az 'alsó négyességre' (a személyiségre). Így a teozófia teljes magyarázatot ad a különbségekre és hasonlóságokra, míg az öröklődés csupán részleges és egyoldalú magyarázatot ad, ami a hangsúlyt a hasonlóságokra helyezi, a különbségeket pedig figyelmen kívül hagyja.

IV. *A reverzió elegendő a különbségek megmagyarázásához* – ez a válasz az utolsó kritikára. A zsenire elegendő magyarázat a reverzió, mint minden típusra, amely teljesen különbözik a közvetlen szülőktől. De ha a zseni egy reverziós eset, akkor fel kellene ismernünk azt az őst, akire ütött, mint-hogy ő az, aki megkülönbözteti az utódot a tömegetől. A zseninek – még ha ritkán is – csak olyan családokban volna szabad felbukkannia, amelyekben már korábban is megjelent. Ha Shakespeare reverzió esete, kire ütött vissza? Maga a tény, hogy egy zseni hirtelen ismertté tesz egy korábban ismeretlen családot, megdönti a reverzió hipotézisét, minthogy az ismeretlenség önmagában véve garancia a zseni hiányára. Megjegyezhetjük még, hogy ha egy gonosz gyermek erkölcsös családba születését reverzióknak könyvelik el, akkor a magyarázat pusztán találgatás bármilyen bizonyíték halvány jele nélkül. Ha a zsenit meg lehetne magyarázni a reverzióval, akkor analóg módon a többi esetenél is így lehetne érvelni, de ahol a feltételezés nem tartja helyesnek ezt a magyarázatot abban az esetben, amikor könnyen meg lehetne győződni igaz voltáról, kevésbé hangsúlyozhatjuk olyan eseteknél, amelyeknél a bizonyítás szükségképpen majdnem lehetetlen.

V. *Egy gonosz gyermek megjelenése egy erényes családban, illetve egy erényes gyermek megjelenése egy gonosz családban ellentétes azzal az elmélettel, hogy az ego azokhoz vonzódik, akik megfelelő testet és környezetet adhatnak neki.* Első látásra nagyon nyomósnak látszik ez az ellenvetés,

de kihagyja a számításból a karmikus kötelékek nagyon fontos kérdését. Az ezoterikus filozófia azt tanítja, hogy az egók jövő sorsai összefonódnak azokéval, akikkel bármelyik földi életben kapcsolataik voltak. Szeretet és gyűlölet, szolgálat és megkárosítás, barátság jóban és rosszban, mind alkalmasak arra, hogy az egókat együtt vonzzák vissza a földi életbe, hogy együtt dolgozzák le az együtt létrehozott hatásokat. Ez az eredete annak a megdöbbentő, természetellenes gyűlöletnek, ami néha szülők és gyermekek, fivérek és nővérek között kialakul, amely amilyen megmagyarázhatatlan, olyan rosszindulatú, a bosszú szörnyű jellegzetességeivel, valamely elfelejtett, de kirívó sérelem következtében. Ugyanígy a szíveket összekötő, felbonthatatlan, távolságot és időt álló kötelékek, amelyeknek ebben az életben meg nem indokolt erőssége arra utal, hogy még a születés kapuján túlról származnak.

ZÁRSZÓ

Most pedig be kell fejeznem a téma tökéletlen ismertetését, ami erőtlen tollam számára túl hatalmas és túl mély. Ez a kis vázlat csupán elemi bevezetésként szolgálhat az emberi létezés egyik legsúlyosabb problémájának tanulmányához, egy olyan tanulmányhoz, ami talán civilizációnk mai szintjén lényegesebb, mint bármi más, amivel az emberi elme foglalkozhat. Az egész élet jellege megváltozik, amikor az újrászületés mély, minden érv és minden vita fölött álló meggyőződésé válik. Az élet minden egyes napja csak a lét nagy drámájának egy oldalává válik; minden gond csupán egy átsuhanó felhő által vetett elröppenő árnyék; minden öröm csak a nap egy sugara, ami egy felakasztott tükörről visszaverődik; minden halál csupán kiköltözés egy elhasznált házból.

Az örök ifjúság ereje kezd lassan átáramlani a felébredő életbe, határtalan nyugalom békéje veszi körül az emberi gondolat zajló hullámzását, a Halhatatlan Intelligencia dicsősége hatol át az anyag sötét felhőin, és az örök béke, amelyet semmi sem bolygathat meg, árasztja tiszta fehérségét a diadalmos szellem fölé. A szellemi magaslatok csúcsai egymás után emelkednek a végtelen éterben, lépcsőfokok, amelyek a mérhetetlen azúr kékségbe vezetnek, és a végtelen távolságba vesznek, amely beburkolja az emberi szellem számára is végtelen és elképzelhetetlen jövőt. Ezután pedig 'a túlradó fénytől elvakítva' remény veszi körül, amely túl mély ahhoz, hogy örömteli legyen, túl biztos ahhoz, hogy diadalmos legyen, túl nagy ahhoz, hogy kimondható legyen. Az ember belép az egyetemes tudatba, amelyhez képest a mi tudatunk tudatlanság, amíg az örökkévalóság megremeg a szózatól:

LÉPJ KÖZELEBB, MERT BRAHMA NAPJA HAJNALLIK,
ÉS AZ ÚJ KERÉK MÁR FOROGNI KEZD!

BÉKE LEGYEN MINDEN LÉTEZŐVEL!

ANNIE BESANT⁵⁰

DHARMA

Fordította: Szabari János
2001

MAGYAR TEOZÓFIAI TÁRSULAT

---

⁵⁰ Ez a három előadás (Különbségek, Fejlődés, Helyes és helytelen) 1898. október 25. 26. és 27-én Varanasziban (Benares) a Teozófiai Társulat Indiai Szekciójának 8. éves közgyűlésén hangzott el.

I.

Különbségek

Amikor az emberiség nemzetei egymás után a Földre érkeztek, a Teremtő mindegyiknek adott egy különleges szót. Olyan szót, amit mindegyik népnek át kellett adnia a világnak, azt az Örökkévalótól kapott különleges szót, amit valamennyiüknek beszélnie kellett. Ahogyan áttekintjük a nemzetek történelmét, visszhangozni halljuk világunk népeinek kollektív szájából ezt a szót, amit cselekedeteikkel mondtak ki, hozzájárulásként az eszményi és tökéletes emberiség megteremtéséhez. Az ókori Egyiptom számára ez a szó a vallás volt, Perzsia szava az erkölcs, Mezopotámia szava a tudomány, Görögország szava a szépség, Róma szava pedig a jog volt. Indiának, elsősülőt gyermekének olyan szót adott, ami mindet egyben összegzi, és ez a szó a dharma. Ez India szava a világnak.

De ezt a szót, ami annyira jelentéssel teli, aminek hatalmas, önmagán túlmutató ereje van, nem mondhatjuk ki anélkül, hogy fejet ne hajtanánk annak a lábainál, aki a dharma legnagyobb megtestesülése, amelyet a világ valaha is láthatott – Bhishma, Gangá fia, a kötelesség legcsodálatosabb inkarnációja lábainál.

Jöjjenek velem egy kicsit, egy ötezer éves utazásra vissza az időben, és nézzék ezt a hőst, amint nyíl ágyán fekszik Kurukshetra mezején, feltartóztatva a Halált, amíg a megfelelő óra el nem érkezik. Lemészárolt harcosok halmai között, elpusztult elefántok és lovak hegyein keresztül lépkedünk, halotti máglyák tucatjai mellett, összetört fegyverek és harci szekerek dombjai mellett haladunk el. A hóshöz érkezünk, aki nyílvezzőkből készült ágyon fekszik, testét nyílvezzők szárai döfték át, és feje nyílvezző-párnán nyugszik. Visszautasította a pehelypuha párnát, amit hoztak neki, és csak az Arjuna által készített nyíl párnát fogadta el. Ő, aki tökéletes a dharmában, bár még fiatal, de az apja kedvéért, a kötelesség kedvéért, amivel az apjának tartozott, és a szeretet kedvéért, amit az apja iránt érzett, hatalmas fogadalmat tett. Lemond a családi életről és lemond a koronáról azért, hogy az apja akarata teljesülhessen, és apja szívét elégedettség töltse el. Shantanu pedig megáldotta egy csodálatos adománnyal, azzal, hogy a Halál nem jöhet el érte addig, amíg ő úgy nem dönt, amíg önmaga meg nem akar halni. Amikor nyílvezzők százaitól átszúrva lehanyatlott, még csak deledőjén járt a napja. Az időpont nem volt megfelelő a halálra annak, aki nem fog többet testet öltetni. Azt az erőt használta, amit apja adott neki, és félreállította addig a Halált, amíg a Nap majd megnyitja az utat az örök béke és felszabadulás felé. Ahogy ott feküdt sok kimerítő napon keresztül, sebei örült fájdalomtól kínozva, a még viselt, de szétmarcangolt testének kínjai gyötörték, köréje gyűlt sok rishi⁵¹ és az árja királyok maradékai, sőt Shri Krishna is odajött, hogy lássa a hűségest. Odajött az öt herceg, Pándu fiai, a hatalmas csata győztesei, és körbe állták őt siratva és imádván, arra vágyakozva, hogy tanítsa őket. A keserves kínok közepette eljöttek hozzá a szavak az Egyetlentől, akinek az ajkai a Mindenható ajkai voltak. Megszabadította az égő láztól, testi nyugalmat adott neki és az elme tisztaságát, valamint a belső ember békéjét. Majd megparancsolta neki, hogy tanítsa meg a világnak, hogy mi az a dharma – ő, akinek egész élete erről szólt, aki soha le nem kanyarodott az igazságosság ösvényéről, aki fiúként, hercegként, államférfiként vagy harcosként mindig is a keskeny ösvényen lépkedett. Megkérték, hogy tanítsa az öt körülvevőket és Vásudeva megparancsolta neki, hogy beszéljen a dharmáról, mert egyedül csak ő az, aki megfelelő a tanításra.⁵²

Ekkor közelebb húzódtak hozzá Pándu fiai, Yudhishtira, a legidősebb testvér vezetésével, aki annak a seregnek volt a vezetője, amely Bhishmát a halálba taszította. Ő pedig nem mert közelebb jönni és kérdéseket feltenni, mivel azt gondolta, hogy azok a nyílvezzők valójában tőle származtak, ő volt az oka, ami miatt kilőtték azokat, ő a bűnös a kifolyt vérért, és éppen neki nem lenne szabad tanítást kérnie. Látva habozását, az elméjében teljesen kiegyensúlyozott Bhishma, aki a kötelesség nehéz ösvényén lépkedett anélkül, hogy akár jobbra, akár balra letért volna róla, ezeket az emléke-

⁵¹ Rishi: isteni tulajdonságú bölcs, látnok, aki kapcsolatban áll az istenekkel (a ford. megj.).

⁵² Mahabharata, Shánti Parva § LIV.

zetes szavakat mondta: „Mint ahogy a brahman kötelessége a jótékonyság, tanulmány és vezeklés gyakorlása, úgy a katona (ksatrija) kötelessége, hogy eldobja életét a csatamezőn. Egy ksatrijának meg kell ölnie apákat és nagyapákat és testvéreket és tanítókat és rokonokat, ha azok igazságtalan támadást indítanak ellene. Ez az ő rászabott kötelessége. Arra a ksatrijára mondják, óh Keshava, hogy ismeri a kötelességét, aki közeli tanítóit is megöli, ha azok bűnösök és kapzsiak és hanyagok az önmérsékletben és a fogadalmakban... Csak kérdezz nyugodtan, fiam.”⁵³

Ekkor Vásudeva kinyilvánította, hogy Bhishmának joga van tanítóként beszélnie. Bhishma pedig megszólította a hercegeket, leírta azokat a tulajdonságokat, amelyeknek szükséges meglennie azokban, akik majd kérdéseket tesznek fel a dharma problémájával kapcsolatban.

„Pándu fia, akiben megvan az intelligencia, az önmérséklet, a megbocsátás, az igazságosság, a mentális erő és energia, tedd fel a kérdéseidet. Pándu fia, aki jó szolgálataival mindig megbecsüli rokonait és vendégeit és szolgálóit és más tőle függőket, tedd fel a kérdéseidet. Pándu fia, akiben igazság, könyörületesség, vezeklés, hősiesség, békevág, okosság és félelemmentesség van, tedd fel a kérdéseidet.”⁵⁴

Íme néhány olyan tulajdonság, aminek a kereső embert jellemeznie kell, hogy megérthesse a dharma misztériumát. Ezek azok a tulajdonságok, amiket Önöknek és nekem meg kell próbálnunk kifejlesztenünk, ha meg akarjuk érteni a tanításokat, ha méltóak akarunk lenni a felvilágosításra.

Ekkor kezdetét vette az a csodálatos beszélgetés, ami páratlan a világ nagy beszélgetéseinek történetében. Szólt a királyok és alattvalók, valamint a négy kaszt, a négyfajta életmód kötelességeiről. Azokról a kötelezettségekről, amelyek mindenfajta emberre vonatkoznak és azokról, amelyek mindenki másétól különböznek és a fejlődés egyes lépcsőfokaihoz illenek. Mindannyiuknak ismerniük kellene ezt a csodálatos beszélgetést, tanulmányozniuk kellene, nemcsak irodalmi szépsége, hanem erkölcsi nagyszerűsége miatt is. Ha képesek lennénk követni azt az ösvényt, amit Bhishma kitaposott, fejlődésünk felgyorsulna, akkor India megváltásának napja közeledne a hajnalhasadáshoz.

Ami az erényt illeti, – ez egy olyan téma, ami közletről érinti a dharmát, és amit nem lehet megérteni a dharma jelentésének ismerete nélkül – tehát ami az erényt illeti, vannak, akik azt gondolják, hogy ez egy egyszerű dolog. Ez felületesen értelmezve így is van. A helyes és a helytelen határai az élet mindennapos cselekedeteiben tiszták, egyszerűek és meghatározottak. Egy alacsony fejlettségű, szűk intelligenciájú, korlátozott tudású ember számára az erényesség elég egyszerűnek tűnik. Viszont az elmélyült tudásúaknak és nagyfokú intelligenciával rendelkezőknek, az emberiség magasabb lépcsőfokai felé fejlődőknek, a misztériumok megértésére vágyódóknak az erény nagyon is bonyolult kérdés. 'Az erényesség nagyon nehezen megmagyarázható' – mondta Yudhishtira herceg, amikor Draupadinak Pándu öt fiával kötendő házassága problémájával foglalkozott. Olyan valaki is beszélt a bonyolultságról, aki a hercegnél magasabb fokon állt: Shri Krishna, az Avatara, abban a beszédében, amit Kurukshetra mezején tartott, beszélt a cselekvés bonyolultságának alapkérdéséről. Ezt mondta: „Mi a cselekvés és mi a tétlenség? E kérdésre maguk a bölcsek is zavarba jönnek. Meg kell különböztetni egymástól a cselekvést, a törvényellenes cselekvést és a tétlenséget. A tettek útja titokzatos út.”⁵⁵

A tettek útja titokzatos út: titokzatos, mert az erényesség nem ugyanazt jelenti mindenki számára, mint ahogyan azt az egyszerű gondolkodásúak vélik, mert az egyén dharmájával együtt változik. Ami helyes az egyiknek, ugyanaz helytelen a másiknak. És ami helytelen az egyiknek, helyes a másiknak. Az erényesség egyénre szabott dolog, és a cselekvő ember dharmájától függ, nem attól, hogy időnként mit neveznek 'abszolút helyesnek és helytelennek'. Semmi nincs, ami abszolút lenne egy korlátozott univerzumban. A helyes és helytelen relatív fogalmak, az egyén és kötelességei viszonylatában kell azt megítélni. Minden tanítók legnagyobbika is ezt mondta a dharmával kapcsolatban – és ez kalauzoljon bennünket összekuszálódott utunkon: „Inkább teljesítsük saját dharmán-

⁵³ Im.

⁵⁴ Im. § LV.

⁵ Bhagavad Gita, IV. 16-17.

kat, még ha jutalom nélküli is, mint a másét dús eredménnyel. Inkább érjen a halál saját dharmánk teljesítése közben. A más dharmája tele van veszéllyel.”⁵⁵

Ugyanezt a gondolatot ismételte meg a halhatatlan tanítás végén újra, de ekkor változtatott rajta, új oldalról világítva meg a témát: „Jobb az embernek saját kötelességét teljesítenie, habár szűkös érdemekkel jár is, mint jól végezni a másokét. Aki saját természetében rejlő kötelességét teljesíti, az bűnbe nem esik.”⁵⁶

Ezután teljességében kifejti ezt a tanítást, és egyenként felvázolja számunkra a négy nagy kaszt dharmáját. Nagyon kifejező az, ahogyan bemutatja nekünk ennek a szónak a jelentését, amit néha kötelességként, néha törvényként, néha igazságosságként, néha vallásként fordítanak. Igen, jelenti ezeket is, de több mindezeknél, a jelentése mélyebb és szélesebb, mint amit bármelyik szó kifejez. Nézzük meg Shri Krishna szavait, amint a négy kaszt dharmájáról beszél: „A bráhmanák, ksatriják, vaisják és sudrák⁵⁷ között a saját természetükből fakadó gunák szerint osztották szét a kötelességeket (karmákat), óh Parantapa. Derűs kedély, önmegtartóztatás, önszigor, megbocsátás, tisztaság, becsületesség, bölcsesség, tudás, Istenben való hit: ezek a bráhman saját természetéből fakadó kötelességei (karmája). Hősiesség, pompa, szilárdság, ügyesség, bátorság a harcban, nagylelkűség, uralkodói természet: ezek a ksatrija saját természetéből fakadó kötelességei (karmája). Szántás, tehenei gondozása, kereskedés – a vaisja saját természetéből fakadó kötelességei (karmája). Szolgai természetű cselekvés a sudra saját természetéből fakadó kötelessége (karmája). Az ember akkor éri el a tökéletességet, ha a saját kötelessége (karmája) elvégzésére törekszik.”⁵⁸

Ezután így folytatja: „Jobb az embernek saját kötelességét (dharmáját) teljesítenie, habár szűkös érdemekkel jár is, mint jól végezni a másokét. Aki saját természetében rejlő kötelességét (karmáját) teljesíti, az bűnbe nem esik.”⁵⁹

Látják, hogy a karma és a dharma szót hogyan cserélgeti? Ezek adják meg a kulcsot, amit problémánk megoldásához használni fogunk. Hadd adjam meg először a dharma szó részleges meghatározását. Nem tudom a teljes meghatározást azonnal megvilágítani. Megadom annak első felét most, és a második felével majd akkor foglalkozunk, amikor eljutunk odáig. Tehát az első rész: a dharma az ember belső természete, amely minden emberben a fejlődés és kibontakozás bizonyos fokát érte el.

A belső természet az, ami formába önti a külső életet. Ami gondolatokban, szavakban és tettekben jut kifejezésre. A belső természet az, ami beleszületik a további növekedéséhez illeszkedő környezetbe. Az első megértendő gondolat az, hogy a dharma nem valami külső dolog, mint a törvény, az igazságosság, a vallás, vagy a méltányosság. Ez a kibontakozó élet törvénye, ami minden rajta kívülállót egybeolvaszt, hogy kifejezhesse önmagát.

Ahhoz, hogy megpróbáljuk nyomon követni ezt a bonyolult és rejtett értelmű témát, három fő témakörre fogom osztani:

Az első téma a 'különbségek', mert az embereknek különböző dharmájuk van. Még az idézett részben is négy nagy kasztról van szó. Közelebbről megvizsgálva viszont azt tapasztaljuk, hogy minden embernek megvan a saját egyéni dharmája. Hogyan érthetjük meg ezt? Amíg meg nem értünk valamit a különbségek természetéről, hogy miért kell megjelenniük, miért kell létezniük, és mit jelent, amikor a különbségekről beszélünk, amíg meg nem értjük, hogy minden egyes ember szintjét, amire eljutott, a gondolatai, szavai és cselekedetei mutatják meg, amíg meg nem értjük mindezt, nem érthetjük meg, mi az a dharma.

A második témakör, amivel foglalkoznunk kell, a 'fejlődés'. Nyomon kell követnünk, amint a különbségek kifejlődnek.

---

⁵⁵ Im. III. 35.

⁵⁶ Im. XVIII. 47.

⁵⁷ Brahman = pap, spirituális tanító; ksatrija = harcos (katona, vezető, tisztviselő); vaisja = közember, polgár (földműves, állattenyésztő, kereskedő); sudra = szolga

⁵⁸ Im. XVIII. 41-45.

⁵⁹ Im. XVIII. 47.

Végül foglalkoznunk kell a 'helyes és helytelen' problémájával, hogy a teljes tanulmányozás elvezessen oda, hogy választ tudjunk adni arra a kérdésre, 'hogyan irányítsa az ember az életét'.

Nem lenne értelme arra kérni önöket, hogy kövessenek a gondolkodás bonyolult tájaira, hacsak végül nem gyűjtünk össze annyi tekintélyes tudást, és nem próbáljuk meg az életet a dharmának megfelelően vezetni. Ez által törekszünk azt felmutatni, ami India feladata, hogy megtanítsa a világnak.

Miben áll az univerzum tökéletessége? Amikor elkezdünk gondolkodni a Mindenségen, és azon, hogy mit értünk rajta, azt találjuk, hogy óriási számú különálló objektumra gondolunk, ami többé-kevésbé harmonikusan együttműködik. A változatosság a Mindenség alapeszméje, mint ahogyan a Megnyilvánulatlan, a Feltétel nélküli ismerve az egység, az Egy második nélkül. A sokféleség a megnyilvánultság és korlátozottság ismerve, az Akarat eredménye.

Amikor az univerzum a létezés színterére lép, az Elsődleges Indíték, az Örökkévaló, a Felfoghatatlan, a Felismerhetetlen, a Megmagyarázhatatlan kiárasztja magából akaratát. Hogy ez a kiárasztás mit jelenthet az Ő számára, azt senki sem merheti találgatni. A mi szemszögünkből nézve azt jelenti, hogy bizonyos mértékig felfogható. Ishvara megnyilvánul, de megnyilvánulása során Maya fátylába burkolózik. Amikor megnyilvánul, a Mindenhatónak két oldala van. Sok-sok szóval próbálták már kifejezni ezt az alapvető ellentétpárt: Ishvara és Maya, Sat és Asat, Valóság és Illúzió, Szellem és Anyag, Élet és Forma. Ezek azok a szavak, amiket a mi korlátozott nyelvünkön használunk annak kifejezésére, ami szinte túl van a gondolkodással felfoghatón. Minden, amit mondhatunk, csupán ennyi: így tanították nekünk a Mesterek és mi alázatosan így ismétljük meg.

Ishvara és Maya. Valójában mi is az univerzum? Ishvara képmása Mayában visszatükröződve. Ishvara tökéletesített képmása, ahogyan megválasztotta önmagának a feltételeket ehhez az egyedi univerzumhoz, aminek a születési órája elérkezett. Az Ő kivetülése – korlátozott, feltételhez kötött. Az önmaga által korlátozott kivetülését – az univerzumot – tökéletesnek kell nevezni. De hogyan lehet az, ami korlátozott, ami részleges, Ishvara kivetülése?

Azt isteni gondolat törvénye a harmonikus egészben együttműködő részek sokszínűségén, a különbözőségek végtelen változatosságán, a mindennek mindennel történő sokrétű kombinációján keresztül mutatkozik meg, amíg az egész gondolat ki nem fejeződik a tökéletessé vált univerzum teljességében. Meg kell próbálnunk megsejteni, mit is jelent mindez. Keressük meg együtt a megértés ösvényét!

Ishvara a Szépségre gondol, abban a pillanatban az Ő mindenható, mindent meghatározó, teremtő energiája megérinti Mayát és dolgok formáinak sokaságává fejleszt, formákká, amiket mi gyönyörűnek nevezünk.

Megérinti az anyagot, ami készen áll arra, hogy megformázzák – például a vizet; és a víz felveszi a Szépség millió formáját. Ezek közül az egyik a végtelen, nyugodt és békés óceán, ahol szellő sem mozdul, és ahol az égbolt visszatükröződik kebelében. Aztán észrevesszük a Szépség egy másik formáját, amikor szél korbácsolja fel a vizet hullámhegyekké és völgyekké, örvényt örvény hátán, amíg az egész víztömeg szörnyűséggé nem válik az őrjöngésben és a félelmetes nagyszerűségben. Aztán a Szépség egy újabb formája bukkan elő belőle, a tomboló és habzó vizek lecsendesednek, és az óceán vízfodrok miriádjává változik, amelyek csillognak és sziporkáznak a rájuk sütő Hold alatt, sugarai széttörnek és ezernyi ezüstös csillanássá szóródnak szét. Ez megsejteni velünk ismét, mit jelent a Szépség. Ezután megnézzük az óceánt, amikor szárazföld nem tűnik fel a horizonton, és semmi nem korlátozza ezt az óriási tömeget, majd ismét a parton állunk, és figyeljük, ahogyan a hullámok megtörnek a lábunknál. A tenger vize minden hangulatváltozáskor a Szépség gondolatának egy-egy új formájáról mesél.

A vízben megjelenő Szépség gondolatának egy másik megközelítése, ha megfigyelünk egy hegyi tavat a maga mozdulatlanságában, medrének tisztaságában; és a csermelyben, ami szikláról sziklára szökdecsel, a zuhatagban, ahogyan permetcseppek millióivá szóródik szét, amik elkapják és a szivárvány minden színében visszaverik a napfényt. Így a vízből, annak minden formájában és alakjában – a háborgó óceántól a megfagyott jéghegyig, a sűrű ködtől a káprázatos színű felhőig – a Szépség gondolata tör fel, amin Ishvara bélyege van, amint a világ kiárad Belőle.

Ahogy elhagyjuk a vizet, a Szépség új gondolatait tapasztaljuk meg a csodálatos színeket felsorakoztató zsenge és erősebb növényekben, a robosztus tölgyben és az erdő mélyének sötét homályában. A Szépség új gondolatai érintenek meg bennünket minden hegycsúcs látványától, a határtalan, ringatózó prérítől, ahol úgy tűnik, mintha a föld az élet új lehetőségeit hozta volna létre, a sivatag homokjától, vagy a rét zöldjétől. Ha meguntuk a földet, a távcső elrepít bennünket napok millióinak szépségéhez, amik az űr mélységein keresztül keringenek és száguldanak. Aztán a mikroszkóp feltárja kíváncsi tekintetünk előtt a végtelen pici szépségét, ahogyan a távcső teszi azt a végtelen nagygal; és így egy új ajtó nyílik számunkra a Szépségen való elmélkedésre. Körülöttünk ezer és millió dolog van, ami mind gyönyörű. Az állatok kecsessége, a férfiak ereje, az asszonyok hajlékony bája, a nevető gyermekek gödröcskéi, mindezen dolgok által elképzelt nyerhetünk arról, hogy milyen is Ishvara elméjében a Szépség gondolata.

Ily módon érezhetjük valamennyit abból, ahogyan az Ő gondolata a ragyogó szépség formáinak tömegében megjelenik, amikor a Szépséget a világnak adja. Ugyanez a helyzet az Erővel, az Energiával, a Harmóniával, a Zenével, és így tovább. Ezek után már kezdetjük megérteni, miért kell változatosságnak léteznie: mert egy korlátozott dolog nem tudhatja Őt megjeleníteni, egy korlátozott forma nem tudhatja Őt egészében kifejezni. De amint minden dolog a maga módján tökéletessé válik, mindezek egyesítve részben megjeleníthetik Őt. Így az univerzum tökéletessége a változatosság és az egymással összefüggő részek harmóniájának tökéletessége.

Miután megértettük ezt az elképzelt, kezdjük látni, hogy az univerzum csak úgy nyerheti el a tökéletességet, ha minden része saját feladatát végzi, és saját életrészét fejleszti. Ha a fa megpróbálja a hegyet, vagy a víz a földet utánozni, akkor mindegyik elveszíti a saját szépségét, sőt nem sikerül a másikat megjeleníteniük sem. A test tökéletessége nem attól függ, hogy minden sejt elvégzi-e a többi sejt munkáját is, hanem attól, hogy minden sejt a saját feladatát tökéletesen végzi-e. Van agyunk, tüdők, szívünk, emésztő szerveink, stb. Ha az agy megpróbálná a szív munkáját végezni, és a tüdő megpróbálná az ételt emésztetni, akkor a test tényleg nagyon gyászos állapotba kerülne. A test egészségét az biztosítja, ha minden szerv a saját feladatát végzi. Így ismerjük fel, hogy amint a Mindenség fejlődik, minden része azt az utat járja végig, amit saját életének törvénye jelöl ki. Ishvara tükröződése a természetben mindaddig nem lesz tökéletes, amíg minden egyes rész nem lesz teljes önmagában és a többiekkel való kapcsolatában.

Hogyan jelenhet meg ez a megszámlálhatatlan különbség? Hogyan jöhetnek létre ezek a különbözőségek? Hogyan kapcsolódik az univerzum – miközben mint egész, fejlődik – saját részeihez, amik saját külön életüket élve fejlődnek? Azt tanuljuk, hogy Ishvara önmagát a prakriti oldalon kifejezve három tulajdonságot jelenít meg: sattva, rajas és tamas.⁶⁰ Tamás – a tétlenség, az a tulajdonság, ami mozdulatlan, ami a stabilitást adja. Rajas – az energia, a mozgás tulajdonsága. Sattva talán legjobban úgy fejezhető ki, mint az öröm okozás tulajdonságának harmóniája, minthogy az öröm a harmóniából árad ki, és csak a harmónia, az összhang adhat örömet. Aztán azt is tanuljuk, hogy ez a három guna⁶¹ tovább módosul hét különböző módon, hét fő irányban, amelyek mentén számtalan kombináció fejlődik ki. Minden vallás tanítja ezt a hetes felosztást, minden vallás hirdeti ennek létezését. A hinduizmusban mindez az öt nagy elem és a kettő ezek mögött. Ez a hét Purusha, amikről Manu beszél.

Ez a három guna hét nagy csoportba rendeződve keveredik és osztódik, amikből kiemelkedik a mérhetetlen számú dolog különböző kombinációban. Ne felejtjük el, hogy minden egyes különálló dologban megtalálható minden ilyen tulajdonság, csak különböző mértékben, amit a hét alapvető irány egyike határoz meg.

Ebből az elsődleges különbségből, ami egy múltbeli univerzumból került át – mert az egyik világ összekapcsolódik a másik világgal, az egyik univerzum a másikkal – azt ismerjük fel, hogy a leáradó élet egyre inkább felosztja önmagát, amint az anyagba süllyed, mindaddig, amíg el nem éri a

⁶⁰ A magyar nyelvben e fogalmakkal egyenértékű szót nem tudunk megnevezni, csak megközelítő fordítást adunk.

⁶¹ Gunák = az anyag tulajdonságai vagy minőségei. Az őanyagban, mielőtt a szellem beáradt volna, a három tulajdonság egyensúlyban van. A szellem beáradásával megszűnik ez a nyugalmi állapot, a gunák szabaddá válnak és mind-egyik tulajdonság a felülkerekedésért kezd küzdeni.

nagy ciklus fordulópontját, azután elkezd ismét önmagába visszahúzódní. Az evolúció a fordulópontnál kezdődik, ahol az élethullám elkezd visszatérni Ishvarába. A megelőző szakasz a kiáradás (involúció) állapota, aminek során ez az élet elkezd beburkolózni az anyagba. Az evolúció folyamán pedig felfedezi azokat a képességeket, amik benne vannak.

Idézhetjük Manut, amikor azt mondja, hogy Ishvara elveti magjait a nagy vízbe. Az élet, amit Ishvara adott, nem kifejlett élet, hanem egy fejlődésre képes élet volt. Minden először csírájában létezik. Ahogyan a szülő átadja az életet, hogy gyermeket hozzon létre, és ahogyan az az életmag rengeteg kombinációból épül fel, amíg meg nem születik, majd később is évről évre, végig a gyermekkoron, az ifjúságon, felnőtt koron, amíg az öregkor el nem érkezik, és az apa arcvonásai ismét megjelennek a fiánál – ugyanígy az Örök Atya, amikor elhelyezi a magot az anyag méhébe, életet ad, de az még fejletlen. Ekkor kezdődik annak felemelkedése, egyik életfázisból a másikba való átvitele úgy, hogy fokozatosan képessé válik a megnyilvánulásra.

Ahogyan tanulmányozzuk az univerzumot, azt találjuk, hogy sokoldalúsága az életkorától függően változik. Ez a gondolat összefüggésben van a mi problémánkkal. Ezt a világot jelenlegi körülményeiben nem egy teremtő szó hozta létre. A világot Brahma lassan, fokozatosan és folyamatos meditáció során hozta létre. Egyik életforma a másik után jelent meg. Egyik életmag a másik után lett elvetve. Ha megnézzük bármely univerzumot bármely időpontban, azt találjuk, hogy az adott univerzum változatosságának az Idő a legfontosabb tényezője. A fejlődő csíra kora fogja jelezni azt az állapotot, amelybe a csíra érkezett. Vannak olyan csírák, amik fiatalabbak az ásványoknál, ezek alkotják az úgynevezett elementál birodalmat. Az ásványi birodalomnak nevezett fejlődő csírák ennél idősebbek. A növényvilágot alkotó csírák idősebbek, mint az ásványok, a fejlődés hosszabb útját járták már be. Az állatok olyan csírák, amik még hosszabb múltra tekintenek, és azok a csírák, amiket emberiségnek nevezünk, mindegyiknél távolabbi múlttal rendelkeznek.

Minden nagy társadalmi osztálynak megvan ez a sokszínűsége, ami az időbeni kialakulását illeti. Ugyanígy egy ember elkülönült, egyéni élete – nem az alapvető élete, hanem az elkülönült, egyéni élete – különbözik a másik emberétől, de különbözünk egyéni létezésünk életkorában, mint ahogyan különbözünk testeink életkorában is. Az élet egy – és az egy élet van mindenben, de az különböző időpontokban jelenik meg, ami a növekedő mag elvetésének időpontját érzékelteti. Nagyon világosan kell értenünk ezt a gondolatot.

Amikor egy univerzum életciklusa végére ér, a növekedés minden fokán lévő entitások jelen vannak benne. Már említettem, hogy hogyan kapcsolódik világ a világhoz és univerzum az univerzumhoz. Kezdetben néhány egység a fejlődés korai állapotában van, míg néhány egység készen áll arra, hogy nemsokára a Teremtő tudatának szintjére lépjen. Az adott univerzum, amikor az életciklusa végére ér, az összes fejlettségbeli különbséget tartalmazza, ami az időtényező eltérésétől függ. Egyetlen élet van mindenben, de az egyedi élet kibontakozottságának mértéke attól függ, hogy az mennyi ideje fejlődik elkülönülten. Most megértettük problémánk legmélyebb gyökerét. Egyetlen élet, forrását és célját illetően halhatatlan, örökkévaló, végtelen, de ez az élet a fejlődés különböző lépcsőfokain és a kibontakozás különböző állapotaiban nyilvánul meg, a benne rejlő erőforrások különböző mennyiségét az elkülönült élet korának megfelelően mutatja. Ez az a két gondolat, amit meg kell érteni, és akkor fel tudjuk fogni a dharma meghatározásának másik részét is.

A dharma most már a következőképp határozható meg: valakinek/valaminek a belső természete egy adott fejlődési fokon és további kibontakozása következő szintjének törvénye. Egyrészt természete a kibontakozás során eddig elért szinten, másrészt a törvény, ami a kibontakozás következő szintjére viszi át. A természet maga jelöli ki azt a pontot a fejlődésben, amit eddig elért, ez után következik, mit kell tennie azért, hogy útja során tovább fejlődjön. Kapcsoljuk össze ezt a két gondolatot, és akkor meg fogjuk érteni, miért kell elérnie a tökéletességet valakinek saját dharmája követése során. Az én dharmám az a fejlettségi szint, amit a természetem elért az isteni élet magjának – ami valójában én vagyok – kibontakoztatása során, valamint az élet törvénye annak megfelelően, hogy melyik az a szint, amire fel kell lépnem. Ez az elkülönült énhez tartozik. Tudnom kell a növekedésem fokát, és ismernem kell a törvényt, ami lehetővé teszi, hogy tovább növekedjek. Ekkor ismerem a dharmámat, és követve ezt a dharmát a tökéletesedés felé haladok.

Felismerve, hogy ez mit is jelent, világossá válik, miért kell valamennyiünknek tanulmányozni a jelenlegi állapotot és a következő szintet. Ha nem ismerjük a jelenlegi szintet, nem fogunk tudni a következő szintről, amit meg kell céloznunk, ezért lehet, hogy saját dharmánk ellen cselekednénk, és így hátráltatnánk saját fejlődésünket. Viszont, ha mindkettőt ismerjük, együttműködhetünk dharmánkkal, és felgyorsíthatjuk a fejlődésünket. Itt egy hatalmas csapda rejtőzik. Látjuk, hogy valami jó, ragyogó, nagyszerű, és vágyakozunk arra, hogy mi is elérjük azt. Biztos, hogy számunkra ez jelenti a fejlődés következő szintjét? Ez az a valami, amit kibontakozó életünk törvénye megkíván ahhoz, hogy ez az élet harmonikusan fejlődjön? Közvetlen célunk nem az, ami önmagában nézve a legjobb, hanem ami számunkra jelenlegi állapotunkban a legjobb, ami bennünket egy lépéssel tovább visz.

Vegyünk egy gyereket. Semmi kétség, ha egy kislányra gondolunk, az ő szeme előtt a jelenleginél szebb, ragyogóbb, magasabb szintű jövője lebeg, amikor a babáival játszik: ő is anya lesz, játék-baba helyett valódi csecsemővel a karjában – ezért is a tökéletes nőiesség jelképe az anya gyermekével. De ez az asszonyi tökéletesség jelképe. Megkísérelni elérni ezt a jelképet, mielőtt ennek eljön az ideje, káros és nem jó dolog. Mindennek a megfelelő időben és helyen kell megvalósulnia. Ha egy anyának, az asszonyiság tökéletes szintjére fejlődött embernek, egy család anyjának kell lennie, aki egészséges, erős, aki képes elviselni az élet nagy viharainak terheit, akkor életében kell lennie egy időszaknak, amikor mint kislánynak a babáival kell játszania, meg kell tanulnia a leckét, és ki kell fejlesztenie a testét. Viszont ha úgy gondoljuk, hogy az anyaság magasabb és ragyogóbb dolog, mint a játék, és anyává kell válnia, mielőtt annak eljön az ideje, egy gyereknek már gyereket kell szülnie, akkor a baba is és az anya is szenved, de a nemzet is szenved. Mindez azért, mert az időpontot helytelenül választották meg, megsértették a kibontakozó élet törvényét. Mindenféle szenvedés abból származik, hogy leszedjük a gyümölcsöt, mielőtt az megérett volna.

Azért ezt a példát vettem elő, mert elég sarkított. Segíteni fog, hogy megértsük, miért jobb a saját dharmánk a magunk számára, mint más jól teljesített dharmája, ami nem a mi kiteljesedő életünk folyásához tartozik. Az magasabb feladat lehet a számunkra a jövőben, de az idejének el kell érkeznie, a gyümölcsnek meg kell érnie. Ha letépjük, mielőtt megérne, elvásik bele a fogunk. Hadd maradjon a fán, engedelmeskedve az élet és a fokozatos fejlődés törvényének! Akkor a lélek a végtelen élet erejének megfelelően fog tovább fejlődni.

Ez a problémánkhöz egy másik megközelítést is ad: a feladat kapcsolatát a képességekkel. A képesség kifejlődése előtt elvállalt feladat végtelenül ártalmas a szervezet számára. Így tanuljuk meg a türelem és az Isteni Törvényre várakozás leckéit. Megítélhetjük egy ember előrehaladását a hozzáállása alapján, hogy akar-e együttműködni a természettel, vagy figyelmen kívül hagyja a törvényt. Ezért mondjuk egyszer azt, hogy a dharmá – törvény, máskor meg, hogy kötelesség. Ebből a két fogalomból nő ki az alapgondolat, amely szerint a dharmá a belső természet a fejlődés egy adott szintjén, illetve hogy az a kiteljesedés következő szintjének törvénye. Ez megmagyarázza, hogy az erkölcs miért viszonylagos, miért kell a kötelességnek minden lélek számára, saját fejlettségi fokának megfelelően különböznie. Amikor elkezdjük ezt alkalmazni annak megválaszolására, hogy mi a helyes és mi a helytelen, azt találjuk, hogy ezen alapelv alapján közelítve hozzá képesek vagyunk megoldani az erkölcs néhány szövevényes problémáját. Egy korlátokhoz kötött univerzumban abszolút helyeset és helytelent nem találhatunk, csak relatíve helyeset és helytelent. Az abszolút egyedül Ishvarában található, ott, ahol mindörökké létezik.

A különbségek ilyenformán szükségesek a mi korlátozott tudatosságunk számára. A különbségek alapján gondolkodunk, a különbségek alapján érzünk, a különbségek alapján tudunk. Csak a különbségek alapján tudjuk azt, hogy mi élő, gondolkodó emberek vagyunk. Az egység nem gyakorol benyomást a tudatra. Különbségek és különbözőségek – ezek teszik lehetővé a tudatosság növekedését. A korlátozás nélküli tudatosság meghaladja a gondolkodásunkat. Csak az elkülönült és korlátokhoz kötöttség határain belül vagyunk képesek gondolkodni.

Most már látjuk, hogy a természetben hogyan jelennek meg a különbségek, hogyan lép be az időtényező, és hogyan lehetséges az, hogy – bár mindennek ugyanaz a természete, és ugyanazon cél felé halad – mégis vannak különbségek a megnyilvánulás fokában és az egyes szintekre vonatkozó

törvényekben. Ez az, amit itt és most meg kell értenünk, mielőtt elkezdenénk foglalkozni azzal az összetett problémával, hogy a belső természet hogyan fejlődik. Valójában nagyon bonyolult ez a probléma, még akkor is, ha a cselekvés útjának misztériumai kitisztultak a számunkra, és megértjük a mögötte húzódó törvényt, felismerjük a kibontakozó élet alapelvét.

Ő, aki Indiának a dharmát adta kulcsszóként, világítsa meg kiáradó és halhatatlan életével, gyógyó és megváltoztathatatlan fényével a mi sötét elménket, amely bizonytalanul próbálja megérteni az Ő törvényét; és miközben áldása az esdeklő keresőkre árad, értse meg elménk az Ő törvényét, vésődjön az be szívünk legmélyébe.

II. Fejlődés

Ma este a tegnap megkezdett téma második részével foglalkozunk. Talán emlékeznek rá, a témakört a könnyebb kezelhetőség kedvéért három területre osztottam fel: a 'Különbségek', a 'Fejlődés' és a 'Helyes és helytelen' problémájára. Tegnap áttanulmányoztuk a különbségek kérdését – hogyan létezik az, hogy különböző embereknek különböző dharmájuk van. Bátorkodom emlékeztetni önöket a dharmá meghatározására, amit megállapítottunk: eszerint az a fejlődés szintje által meghatározott belső természet, és egyben a fejlődés következő szintjére való növekedés törvénye. Arra kérem önöket, tartsák fejükben ezt a definíciót, e nélkül nem lesznek képesek a dharmát alkalmazni arra, amit majd a témakör harmadik területét vizsgálva tanulmányozunk.

A 'Fejlődés' alcím alatt azt az utat fogjuk tanulmányozni, amelyen az életcsíra a Teremtő tökéletes képmásává fejlődik, nem felejtve el azt, hogy úgy találtuk, a Teremtő képmását csak a mindenséget a maguk részleteiben alkotó számtalan dolog összessége tudja kifejezni, és hogy az egyedi tökéletessége a teljességtől függ, amivel betölti saját feladatát az óriási egészben.

Mielőtt megérthetnénk a fejlődést, meg kell találnunk a forrását és a hajtóerejét: egy életet, ami beburkolja magát az anyagba, mielőtt mindenféle bonyolult szervezetté bontakozna ki. Kezdjük az alapelvvvel, azzal, hogy minden az Istenből és az Istenben van. Semmi nincs a mindenségben, ami kivonhatná magát Belőle. Nincs élet, csak az Ő élete, nincs erő, csak az Ő ereje, nincs energia, csak az Ő energiája, nincsenek formák, csak az Ő formái – minden az Ő gondolatának eredménye. Ez a kiinduló alapelvünk. Ez az a talaj, amin állnunk kell, merjünk elfogadni mindent, amit ez maga után von, merjük felismerni mindazt, ami ezzel jár. „Minden lény magja – mondja Shri Krishna, mintha a Mindenható Ishvara beszélne – az vagyok én, óh Arjuna. Nem létezhet Nélkülem semmi, akár mozgó dolog, akár mozdulatlan.”⁶² Ne féljünk elfoglalni ezt a központi pozíciót. A kiteljesedő életek tökéletlensége miatt ne hátráljunk meg semmilyen következtetéstől, ami ehhez az igazsághoz elvezethet bennünket.

Egy másik verssorban ezt mondja: „Én vagyok a csaló csalárd játéka, de minden tündöklőnek tündöklése is.”⁶³ Mit jelentenek ezek a szavak, amik olyan furcsán hangzanak? Mi a magyarázata ennek a versornak, ami szinte már szentségtörésnek tűnik? Nemcsak ebben az eszmefuttatásban találjuk meg ezt a kinyilvánított állapotot, hanem maga Manu⁶⁴ is pontosan ugyanezt az igazságot tanítja: 'Önmagából teremti Ő a mindenséget'. A Mindenhatóból kiáradó élet felölti Maya egyik fátylát a másik után, amikben ennek az életnek a teljes tökéletesség olyan fokára kell fejlődnie, mint ami a mélyén elrejtve megbújik.

Az első kérdés: ez az élet, ami Ishvarából származik, vajon nem tartalmaz-e már önmagában minden már kifejlődöttet, minden megnyilvánult erőt, minden lehetőséget, ami már megvalósult? Erre a kérdésre a válasz újra és újra szimbólumokban, allegóriákban, világosan érthető szavakban van megadva, és a válasz: 'Nem'. Tartalmaz mindent a lehetőségek szintjén, de kezdetben semmit sem megnyilvánult. Tartalmaz mindent csírájában, de kezdetben semmit sem kifejlett organizmusként. A mag az, ami az anyag hatalmas táptalajára kerül, csak a csíra az, amit a Mindenség élete kibocsát. Ezek az Ishvara életéből keletkező csírák fejlődnek lépésről lépésre, szintről szintre, fokról fokra – az összes energia, ami a Teremtő Atyában lakozik. Ez az a név, amit Ishvara ad önmagának a Gítában. Még egyszer kinyilatkoztatja: „Az ÖRÖKKÉVALÓ az anyaméh, amelybe én vettem a csírá; innen jön minden létezőnek születése, óh Bhárata. Bármily méhben fogantatnak is a halandók, óh Kaunteja, az ÖRÖKKÉVALÓ méhéből valók, és nemző atyjuk Én vagyok.”⁶⁵ Ebből a mag-formából, ebből a csírából, ami minden lehetőséget tartalmaz, de még semmit sem megnyilvánva-

⁶² Bhagavad Gita X. 39.

⁶³ Im. X. 36.

⁶⁴ Manu: Törvényadó, aki örökös és vezeti egy bizonyos faj fejlődését.

⁶⁵ Bhagavad Gita XIV. 3-4.

nultan – ebből a magból kell kifejlődni egy életnek szintről szintre, egyre magasabbra emelkedve, amíg végül egy tudatosság-központ alakul ki, ami képes Ishvara tudatosságára kitágulni. Eközben olyan erő-központtá válik, aminek új Logoszként vagy Ishvaraként kell kiáradnia egy új univerzum létrehozásához.

Vizsgáljuk meg ezt a hatalmas gondolat-áradatot részletesen. Az anyagba leszálló élet – ez a kezdőpontunk. Ezek az életcsírák, ez a megszámlálhatatlan mag, vagy az Upanishád szavaival ez a számtalan szikra az Egyetlen Lángból származik, aki a mindenható Brahman. A képességeket elő kell hozni ezekből a magokból. Ezek a képességek energiák, de olyan energiák, amelyek az anyagon keresztül nyilvánulnak meg. Ezek az energiák egytől egyig egyszer majd előbukkanó energiák lesznek. Mindez Ishvara élete, amint Maya fátylába burkolózik. A kezdeti szinteken a növekedés lassú, rejtett, ahogyan a mag is a föld alá van rejtve, amikor először lefelé fürja a gyökerét, és gyenge hajtását elindítja felfelé azért, hogy később fa tudjon felnővekedni belőle. Csöndben csírázik az isteni mag, a korai kezdetek pedig a sötétben rejtőznek, mint a gyökerek a talajban.

Ez az életben levő energia, vagy még inkább számtalan energiaféleség, amit Ishvara manifesztál azért, hogy a mindenség egyáltalán létezzen, ez a rengeteg energia először nem látszik a csírában – semmi jele a lehetőségek bőségének, semmi nyoma annak, amivé majd válni fog. Ami ezt az anyagban való megnyilvánulást illeti, egy szót használnak rá – prakriti – ami több fényt vetít a témára, ha képesek vagyunk felfogni annak belső és finomabb jelentését. Shri Krishna az ő alsó prakriti⁶⁶-jéről, vagy az alsóbb megnyilvánulásról beszélve ezt mondja: „A föld, a víz, a tűz, a levegő, az éter, az elme (manasz), az értelem (buddhi) és az én-tudat (ahamkára): ez a nyolcas felosztása természetemnek (prakriti). Ez az alsóbbrendű.”⁶⁷ Ezután elmondja, mi az ő felsőbb prakriti-je: „Ismerd meg a másikat, a magasabb rendű, az élet-elemet is, óh, hatalmas karú, amely a mindenséget fenntartja.”⁶⁸ Majd egy kicsit később, néhány verssorral elválasztva, úgy, hogy néha az összekötő kapocs hiányzik is, más szavakkal ezt mondja: „Ezen az én isteni látszat-világomon, amely a tulajdonságokból született, nehéz áthatolni. Akik Hozzám jönnek, áthatolnak e látszaton.”⁶⁹

Ez a látszat-teremtés, aminek nehéz a mélyére hatolni. Sokan nem is fedezik fel Őt Mayába burkolózva, annyira nehéz áthatolni rajta, annyira bonyolult felfedezni. „Az értelem nélküliek azt hiszik Énrólam, a megnyilvánulatlanról, hogy megnyilvánultam, nem ismervén magasztos természetemet, a maradandót, a fenségeset. Nem mindenki ismer föl Engem e látszat-teremtés burkában.”⁷⁰ Ezután tovább magyarázza, hogy az ő meg nem nyilvánult élete az, amivel a mindenség át van hatva. Az élet-elem, vagy másként a magasabb prakriti a meg nem nyilvánult, míg az alsóbb prakriti a megnyilvánult. Ezt mondja: „A meg nem nyilvánultból kiárad a megnyilvánult a nappal hajnalán, s a meg nem nyilvánultba enyészik el ismét az éj közeledtével.”⁷¹ Ez újra és újra megtörténik. Majd tovább magyarázza: „Létezik tehát a megnyilvánult fölött egy másik, örökkévaló Megnyilvánulatlan, amely nem pusztul el mindenek pusztultával.”⁷² Van

---

⁶⁶ Prakriti: Az anyag legtágabb értelemben vett hindu elnevezése.

⁶⁷ Bhagavad Gita VII.4.

⁶⁸ Im. VII.5.

⁶⁹ Im.VII. 14.

⁷⁰ Im. VII.24, 25.

⁷¹ Im.VIII.20.

⁷² Uo.

egy finom különbségtétel Ishvara és az Ő képmása között, amit kiáraszt. A képmás a megnyilvánulatlan visszatükröződése, de Őnmaga a magasabb megnyilvánulatlan, az örökkévaló, ami soha el nem pusztul.

Ismerjük fel, hogy ezeknek az energiáknak a kiáramlásából származunk. Valójában itt kezdjük el a fejlődésünket. A kiáradó élet beburkolózott az anyagba, azért, hogy a magot az anyaggal körülvelt környezetbe juttassa és lehetővé tegye az evolúciót. Amikor eljutunk a mag első kicsirázásához, nehézségeink támadnak. Gondolatban vissza kell ugranunk azokhoz az időkhöz, amikor még nem volt értelem ebben az embriószerű énben, nem volt képzelőerő, nem volt emlékezés, nem volt ítélőképesség, nem léteztek az elme általunk ismert korlátozott képességei. Akkor minden megnyilvánult élet csupán annyi volt, mint amit az ásványvilágban találunk a tudatosság legkezdetlegesebb körülményeivel. Az ásványok esetében a tudatosság megjelenítésének eszközei a vonzás és taszítás, a részecskék együtt tartása, az egymás irányában mutatott affinitás és az egymás irányában mutatott elutasítás, de semmi olyan tudatosságot nem mutatnak, amit az 'én' és a 'nem-én' felismerésének hívhatnánk.

Az ásványbirodalomban található minden legalacsonyabb szintű formában Ishvara élete kezd el kibontakozni. Nemcsak az életcsíra fejlődik ott, hanem Ő van ott saját univerzumának minden atomjában, teljes erejében és energiájában. Az Ő változó élete teszi az evolúciót elkerülhetetlenné. Az Ő ereje tolja kifelé óvatosan az anyag falait, mérhetetlen türelemmel és figyelő szeretettel, azért, hogy azok bele ne roppanjanak a túlfeszítésbe. Az Isten, maga az élet Atyja tartja ezt az életet önmagában Anyaként, felnevelve a magot önmaga hasonlatosságára, soha nem türelmetlenül, soha nem sietve, mindig annyi időt adva (akár számtalan korszakot is) a kicsi csírának, amennyire annak szüksége van. Az idő nem számít Ishvarának, minthogy örökkévaló, és számára minden az. A megnyilvánulás tökéletességét keresi, ezért nem sieti el a munkáját. Mi pedig a későbbiekben látni fogjuk, hogyan működik ez a végtelen türelem. Az ember – akinek az Atyja képmását kell felölnie – az Ő tükörképét mutatja belülről, amivel azonos, és ahonnan származik.

Az életet fel kell ébreszteni, de hogyan? A belső valót erőteljes behatások, rezgések tevékenységre bírják. Az életet a tevékenység irányába rezgések mozdítják meg, amik kívülről érintik meg azt. Ezeket az önmaguk felől még nem tudatos, anyagba csomagolt életcsíra milliókat a természet megszámlálhatatlan folyamata lendíti egymás felé, de a 'természet' csak a Teremtő öltözéke, csak a legalsóbb kivetülése, amiben Ő az anyagi síkon mutatja meg Őnmagát. Ezek a formák egymásnak ütköznek, így rázzák meg az anyag külső héját, amibe az élet beleszállt, és a benne levő élet megremeg, amint az erőteljes behatások eljutnak hozzá.

Az erőteljes behatások természetének nincs semmi jelentősége. Csak az a fontos, hogy a behatás erős legyen. Bármilyen tapasztalás hasznos. Bármilyen erőszakosan hatol be ebbe a héjba, hogy a benne levő élet válaszul megrezdül. Eleinte ennyi a fontos. El kell érni, hogy a benne levő élet megremegjen. Ez némi megszülető energiát fog felébreszteni ebben az életben. Először csak egy rezdülés belülről, és semmi más, csak ez a rezdülés, aminek semmi hatása

nincs a külső héjra. De ahogyan behatás behatást követ, és rezgés rezgés után küldi földrengésszerű lökéseit, a belül levő élet az őt beburkoló héjon keresztül kiküld egy válasz-vibrálást. Az erőteljes behatás végül kiprovokál egy választ.

Egy következő lépcsőfokhoz érkezünk el így – a válasz előjön a rejtett életből, és eljut a héjon túlra. Ez folytatódik az ásványi és a növényi birodalmon keresztül. A növényvilágban az érintkezés okozta rezgésekre adott válasz az élet-érzékelés egy új energiáját kezdi mutatni. Az élet elkezdi önmagát kifelé olyképpen megmutatni, amit 'érzelem'-nek nevezünk. Ez azt jelenti, hogy különböző válaszok születnek a gyönyörre és a fájdalomra. A gyönyör alapvetően harmonikus. Minden, ami gyönyört okoz, harmonikus. Minden, ami fájdalmat okoz, diszharmonikus. Gondoljunk a zenére! Ritmusos hangok, amik egy akkordot szólaltatnak meg, a fülben a gyönyör érzetét keltik. Viszont ha ujjainkkal a húrokba csapunk anélkül, hogy figyelnénk a hangokra, diszharmoniót teremtünk, ami fájdalmas a fülnek. Ez, ami igaz a zenére, igaz mindenre. Az egészség harmónia, a betegség diszharmonia. Az erő harmónia, a gyengeség diszharmonia. A szépség harmónia, a csúnyaság diszharmonia. Minden természetből fakadó gyönyör egy érző lény válaszát jelenti olyan rezgésekre, amik harmonikusak és ritmikusak, a fájdalom pedig olyan rezgésekre adott válasz, amik diszharmonikusak és ritmustalanok. A ritmikus rezgések megnyitnak egy kifelé irányuló csatornát, amin keresztül az élet ki tud terjedni, és ez a kifelé áradás a 'gyönyör', a ritmustalan rezgések pedig elzárják a csatornákat, és megzavarják a kiáradást, és ez a megzavarás (frusztráció) a fájdalom.

Az élet kiáradása a dolgok felé az, amit 'vágy'-nak nevezünk. Ettől kezdve a gyönyör azonossá válik a vágy kielégítésével. Ez a különbség a növényvilágban kezdi el éreztetni a hatását. Érkezik egy erőteljes behatás, ami harmonikus. Az élet erre harmonikus rezgésekkel válaszol és kiterjed, azt érezve, hogy ez a kiterjedés gyönyört okoz. Érkezik egy behatás, ami egyfajta zaj. Az élet erre diszharmonikusan válaszol, hirtelen megakad, és azt érzi, hogy ez az akadályozás 'fájdalom'. A behatások egymás után érkeznek, és számtalanszor ismétlődnek mindaddig, amíg a kettő közötti különbség felismerése el nem kezdi kiemelni ezt a bebörtönzött életet.

Most a tudatunk úgy van kialakítva, hogy csak úgy képes a dolgokat egymástól megkülönböztetni, hogy különbséget tesz. Vegyünk egy közérthető példát! Fektessünk egy pénzérmét a tenyerünkbe, és zárjuk ujjainkat köré – ekkor érezzük azt. Ahogyan tovább nyomjuk folyamatosan, minden változtatás nélkül, az érzék a kézből eltűnik, és már nem is tudjuk, van-e valami a kezünkben, vagy nincs. Mozdítsuk meg az ujjunkat, ekkor ismét érezzük a pénzdarabot; tartuk a kezünket mozdulatlanul, és az érzékelés eltűnik. A tudatunk a dolgokat csak a különbségek alapján képes felismerni. Amikor pedig eltűnnek a különbségek, a tudat befejezi a válaszadást.

Elérkeztünk a következő lépcsőfokhoz, ami akkor nyilvánul meg, amikor az élet az állatvilágban fejlődik. Itt már erősen előjön a gyönyör és a fájdalom érzékelése, és tárgyakhoz, érzetekhez kapcsolódó felismerés-csira jelenik meg, ezt 'felfogóképesség'-nek nevezzük. Mít is jelent ez? Azt jelenti, hogy az élet kifejleszti a kapcsolatok kialakítására

szolgáló képességet a hatást gyakorló tárgy és az adott tárgyra válaszoló érzet között. Amikor ez a kibontakozó élet, ami kapcsolatba kerül egy külső dologgal, tárgyként ismeri azt fel, ami gyönyört vagy fájdalmat okoz, akkor azt mondjuk, hogy a tárgyat felfogta. A felfogóképesség, vagy más kifejezéssel a külső és belső világ közötti kapcsolat megteremtése elkezd kifejlődni. A mentális erő elkezd kicsírázni és növekedni a szervezeten belül. Mindezt a magasabb rendű állatoknál találjuk meg.

Nézzük meg ezt egy példán keresztül, vegyük egy primitív ember esetét, ahol képesek leszünk gyorsabban végigfutni ezeken a korai fázisokon. Azt találjuk, hogy az 'én' és a 'nem-én' tudatossága lassan létrejön benne – és a kettő együtt jár. A 'nem-én' megérinti, és azt az 'én' érzékeli; a 'nem-én' gyönyört szerez neki, és az 'én' felismeri; a 'nem-én' fájdalmat okoz neki, és az 'én' szenved tőle. Különbségtétel történik az érzékelés – az 'én'-nek gondolt oldal – és az összes többi – a 'nem-én'-nek gondolt – okozó között. Itt kezdődik az intelligencia. Az öntudat gyökere elkezd kifejlődni. Tehát egy központ kezd kialakulni, ahová minden bemegy, és ahonnan minden kijön.

Beszéltem már a rezgések ismétlődéséről, nos, most már az ismétlődések gyorsabban hozzák meg eredményüket. Amint az ismétlődés azt eredményezi, hogy felismeri a gyönyört adó dolgokat, kifejlődik a következő lépcsőfok, a gyönyör elvárása, még mielőtt az érintkezés megtörténne. A tárgyat felismeri olyanként, ami egy előző alkalommal gyönyört okozott, és fellép a gyönyör ismétlődésének elvárása. Ez az elvárás az emlékezet ébredése és a képzelet megszületése, az intellektus átszövődése vágyakkal. Mivel az adott dolog korábban gyönyört okozott, így az az elvárás, hogy ismét gyönyört fog okozni. Ez az elvárás az elme egy újabb megszülető képességét hozza elő. Amikor felismerünk egy dolgot, és annak visszatértéből számítunk a gyönyörre, a következő lépcsőfok a dolog mentális képének – emlékképének – megalkotása és felelevenítése. Így eljutunk a vágy kiáradásához, ami nem más, mint a vágy arra, hogy birtokoljuk azt a valamit, sóvárogjunk utána, végül pedig késztetést jelent, hogy elinduljunk megkeresni azt, ami kellemes érzeteket kelt. Így lesz tele az ember aktív vágyakkal. Vágyik az élvezetre, és az elméje elindítja megkeresni azt. Hosszú időt töltött az állati birodalomban, ahol sohasem keresett egy dolgot, hacsak a pillanatnyi érzete a külső testében nem keltett igényt valami iránt, amit csak a külső világ tudott kielégíteni.

Egy pillanatra térjünk vissza az állatokhoz! Gondoljuk el, mi készíti az állatot tevékenységre. Ellenállhatatlan vágy, hogy megszabaduljon egy kellemetlen érzettől. Éhesnek érzi magát, élelemre vágyik, és elindul megkeresni azt; szomszjasnak érzi magát, arra vágyik, hogy szomszját oltsa, és elindul vizet keresni. Így mindig olyasmit keres, ami kielégíti a vágyát. Elégítsd ki a vágyát, és nyugodtan van. Az állatban nincs belső indíttatású tevékenység. Az indíttatásnak kívülről kell érkeznie. Az igaz, hogy az éhség a testben jelentkezik, de az a tudat középpontján kívül van. A tudatosság fejlődése nyomon követhető annak arányában, hogy a cselekvésre készítő külső kényszerek hogyan viszonyulnak a belső

én által keltett kényszerekhez. A tudatosság alsó szintjét a kívülről érkező impulzus serkenti tevékenységre. A tudatosság magasabb szintjét a belülről származó indíték serkenti tevékenységre.

Nos, mivel primitív emberünkkel foglalkozunk, azt találjuk, hogy működésének alaptörvénye a vágy kielégítése. Lehet, hogy ez többüknek furcsán hangzik. Manu azt mondja, hogy a vágyaktól való megszabadulás keresése oly módon, hogy kielégítjük azokat, olyan, mint a tűz eloltása azzal, hogy olajat öntünk rá. A vágyat meg kell zabolázni, és féken kell tartani. A vágyat teljesen el kell oltani. Ez nyilvánvalóan igaz, de csak akkor, ha az ember már elért egy bizonyos fejlettségi szintet. Kezdeti szinteken a vágyak kielégítése a fejlődés törvénye. Ha nem elégíti ki vágyait, nincs lehetősége a fejlődésre. Fel kell ismernünk, hogy ezen a szinten nem létezik olyasmi, amit erkölcsnek nevezhetnénk. Nincs különbség a helyes és helytelen között. Minden vágyat ki kell elégíteni, mert csak akkor fejlődik, amikor az öntudat ébredező központja vágyainak kielégítését keresi. A primitív embernek vagy a magasabb rendű állatnak ezen a legalacsonyabb szinten ez az előírt dharma. Nincs választási lehetősége: belső természete, ami a vágyak kifejlődésével jellemezhető, megköveteli azok kielégítését. Növekedésének törvénye a vágyak kielégítése. Ezért a primitív ember dharmája minden vágyának kielégítése. Nem találjuk meg benne a helyes és helytelen tudatosságát. Halvány, derengő gondolata sincs meg annak, hogy a vágyak kielégítése – magasabb rendű törvények szerint – tilos lenne.

A vágyak kielégítése nélkül nincs további fejlődés. Minden növekedést meg kell előzőn az ok és a döntés megszületése, az emlékezés és képzelet magasabb erőinek kifejlődése. Mindezen dolgokat a vágy kielégülése fejleszti ki. A tapasztalás az élet törvénye, a növekedés törvénye. Hacsak nem gyűjt össze mindenféle tapasztalatot, nem ismerheti fel, hogy a Törvény világában él. A törvény két módon tudja önmagát rákényszeríteni az emberre: gyönyörként, amikor követi a Törvényt, és fájdalomként, amikor ellenszegül a Törvénynek. Ha abban a korai fejlettségi fázisban az emberek nem rendelkeznek mindenféle tapasztalattal, hogyan tudják megtanulni a Törvény létezését? Hogyan tud a helyes és a helytelen megkülönböztetésének képessége kifejlődni, ha hiányzik mind a jó, mind a rossz megtapasztalása? Egy univerzum soha nem léphet a létezés színpadára, csak ellentétpárokon keresztül, és ezek a tudatban egy adott fejlettségi fokon, mint jó és rossz jelennek meg. Nem ismerhetjük meg a fényt, ha nincs sötétség, a mozgást nyugalom nélkül, a gyönyört fájdalom nélkül. Ugyanígy nem ismerhetjük meg a jót, ami a Törvénnyel való harmonizálás, a rossz nélkül, ami a Törvénnyel való szembenállás. A jó és a rossz ellentétpárok az ember fejlődésének későbbi szakaszában, és az emberben nem tudatosulhat a kettő közötti különbség, hacsak meg nem tapasztalja mindkettőt.

Most eljutottunk egy változáshoz. Az emberben kifejlődött a megkülönböztetés bizonyos képessége. Teljesen magára hagyatva kezdi felismerni, hogy bizonyos dolgok segítségére vannak, bizonyos dolgok erősítik őt, bizonyos dolgok jobbá teszik az életét, míg más dolgok gyengítik és rosszabbá teszik az életét. A tapasztalat az, ami minderre megtanítja. Csak a tapasztalat tanító erejére hagyatkozva kezdi felismerni, mi a jó és mi a rossz. Kezdi azonosítani az életet jobbító,

gyönyört adó dolgokat a helyessel, és az életet gyengítő, fájdalmat adó dolgokat a helytelennel. Így el fog jutni ahhoz a következtetéshez, hogy minden öröm és növekedés a Törvény alapján nyugszik.

De nagyon hosszú időbe fog telni ennek a születő intelligenciának, hogy összehasonlítsa a gyönyör és a fájdalom tapasztalásait, – pl. az olyan zavarba ejtő tapasztalatokat, mint ami először gyönyört okoz, de később a mértéktelenség miatt fájdalmassá válik – hogy majd ezekből vezesse le a törvény alapelvét. Nagyon sok időnek kell eltelnie addig, míg a számtalan tapasztalatot össze tudja rakni, és belőlük le tudja vonni azt a következtetést, hogy ez a dolog helyes, míg az a dolog helytelen. Nincs azonban teljesen magára hagyva, hogy levonja ezeket a következtetéseket. Eljönnek hozzá elmúlt világokból olyan intelligenciák, akik sokkal fejlettebbek nála, tanítók, akik azért jönnek, hogy segítsék a fejlődését, képezzék növekedésében, elmondják neki, hogy létezik egy meghatározó törvény, ami elő fogja idézni a sokkal gyorsabb fejlődését, megnöveli boldogságát, értelmi szintjét és erejét. Valójában a tanító szájából érkező kinyilatkozás felgyorsítja a fejlődést, és ahelyett, hogy az ember magára lenne hagyva, a tapasztalás hosszadalmas tanítására, a törvény megnyilvánulása egy magasabb fejlettségű lény száján keresztül hozzásegíti a növekedéshez.

A tanító megérkezik, és azt mondja ennek a születő értelemnek: 'Ha megölnöd azt az embert, olyat teszel, amit én megtiltok neked az isteni törvény alapján. Az a cselekvés *helytelen*. Szenvedést fog rád hozni'. A tanító azt mondja: '*Helyes* dolog segíteni az éhezőknek; az éhező ember a testvéred, etesd meg, ne hagyd éhezni, oszd meg vele, amid van. Az ilyen cselekvés *helyes*, és ha engedelmeskedsz a törvénynek, az jót fog veled tenni'. A cselekvések jutalmával kecsgetetik, hogy a születő értelmet a jó irányába terelgessék, és büntetésekkel fenyegetik, hogy távol tartsák a rossztól. A földi boldogulást kapcsolják össze a törvénynek való engedelmisséggel, a földi nyomorúságot pedig a törvénnyel való szembenállással. A törvény ilyen közzététele, amely szerint a boldogtalanság olyan valami következménye, amit a törvény tilt, míg a boldogság olyan dolog következménye, amit a törvény parancsol, serkenti a születő értelmet. Ha megsérti a törvényt, büntetés következik, ő pedig szenved, és azt mondja: 'A tanító így mondta nekem'. Egy tapasztalás által kipróbált parancsra való emlékezés a tudatra olyan hatással van, ami sokkal gyorsabb és erőteljesebb, mint pusztán a tapasztalás lenne a törvény kinyilvánítása nélkül. A megtanultak ilyen megfogalmazásával adják meg az erkölcs alapelveit, nevezetesen azt, hogy a cselekedetek bizonyos csoportja gátolja, míg más csoportja gyorsítja a fejlődést – az ilyen kinyilatkoztatások az értelmet rendkívüli módon serkentik.

Ha egy ember nem engedelmeskedik a kihirdetett törvénynek, nincs más hátra, mint a tapasztalás súlyos tanítása. Ha azt mondja: 'Akkor is megszerzem azt a dolgot, még ha a törvény tiltja is', akkor megtapasztalja a fájdalom könyörtelen tanítását és a szenvedéssel járó tanítások korbácsától tanulja meg azt, amit nem fogadott el a szeretet ajkaitól.

Milyen gyakran történik ez meg mostanában! Milyen gyakran fordul elő, hogy egy okoskodó, önhitt fiatal ember nem hallgat a törvényre, nem hallgat a tapasztaltakra, nem fordít figyelmet a múlt tanításaira. A vágy legyőzi az értel-

met. Az apja szíve összetörve. 'A fiam elmerült az erkölcstelenségben – mondja – a fiam belemerült a gonoszságba. A helyes életvitelre tanítottam, és nézzétek, egy hazudozó vált belőle; a szívem szakad meg a fiamért'. De Ishvara, az Atya, akiben több szeretet van, mint bármely földi apában, türelmes: legalább annyira benne van a fiúban, mint az apjában. Benne van leckékre tanítva a fiút azon az egyedüli módon, amin az adott lélek hajlandó tanulni. Nem hajlandó a tekintély vagy példa alapján tanulni? Azt a vágyat, ami gonosz dologra irányul, és ami megállítja a fejlődését, gyökerestől ki kell tépni a természetéből – bármi áron. Ha nem tanul a gyengédségből, hadd tanuljon a fájdalomból! Hadd tanuljon a tapasztalásból, hadd merüljön el az erkölcstelenségben, és arassa le a keserű kint, ami annak a következménye, hogy lábbal tiporta a törvényt. Idő van rá. Egészen biztosan meg fogja tanulni a leckét, még ha fájdalmasan is. Az Isten benne van, és megengedi azt is, hogy ezen az úton haladjon. Sőt, még meg is nyitja ezt az utat neki, amin végig mehet, ha éppen arra vágyik. Az Isten válasza ez: 'Fiam, ha nem hallgatsz rám, járd a saját utadat, és tanuld meg a saját leckédet gyötrelmeid tüzeiben, és megaláztatásod keserűségében. Én akkor is veled vagyok, figyelek téged és tetteidet, én, a törvény beteljesítője és életed Atyja. A megaláztatás mocsarában meg fogod tanulni a vágyad megszüntetését, amit nem tanultál meg a bölcsességből és a szeretetből'. Ezért mondja a Gíta: 'Én vagyok a csaló csalárd játéka'. Ő, aki mindig türelmesen dolgozik a dicsőséges beteljesülésért, göröngyös utakat ad, ha nem akarunk a sima úton sétálni. Mi nem vagyunk képesek megérteni a végtelen együttérzést, félreértjük Őt, de Ő az örökkévalóság türelmével tevékenykedik azért, hogy az a vágy teljesen kitépődjön, és az Ő fia olyan tökéletessé váljon, mint amilyen tökéletes a fiú Atyja a mennyekben.

Lépjünk tovább a következő lépcsőfokra. Vannak a növekedésnek bizonyos nagy törvényei, amik általánosak. Megtanultuk, hogy bizonyos dolgokra úgy tekintünk, hogy azok helyesek, míg másokra úgy, hogy azok helytelenek. Minden nemzetnek megvan a maga erkölcsi modellje. Csak néhányan tudják, hogyan alakult ki az adott modell, és az mely területen nem kielégítő. A szokásos esetekben a modell elég jól működik. A faj tapasztalatából az következik, hogy a törvény irányítása mellett bizonyos tevékenységek visszafogják a fejlődést, míg mások serkentik előrehaladását. A korábbi szintekre épülő szabályos fejlődés nagy törvénye az, hogy a további emberi fejlődés négy egymást követő lépésből áll. Ez akkor következik be, amikor az ember eljutott egy bizonyos pontig, miután az előkészítő feladatokat elvégezte. Ez megtalálható minden nemzetnél a fejlődés egy bizonyos pontján. Ám az ősi India az, ahol meg is volt hirdelve a fejlődő élet konkrét törvényeként, mint a lélek fejlődésének egymást követő sorrendje, mint a háttérben meghúzódó alapelv, aminek alapján a dharma megérthető és követhető. A dharma – ne feledjük – két dolgot tartalmaz: egyrészt a belső természet azon a ponton, amit elértünk, másrészt a következő szintre való felnövekedés.

Minden ember számára meg kell határozni a dharmát. Az első dharma egyfajta *szolgálat*. Nem számít, mely földön születtek meg a lelkek, mikor haladtak át a korábbi fejlődési fokokon, belső természetük akkor is megkívánja a szolgálá-

lat fegyelmét. A szolgálatból kell megtanulniuk azokat a képességeket, amik szükségesek a következő szintre való fel-
növekedéshez. Ezen a szinten az egyedi cselekedet hatása nagyon korlátos. Ezen a viszonylag korai fejlődési fokon
inkább az jellemző, hogy az ösztönzések kívülről érkeznek, nem pedig az, hogy a lélek fejlett ítélőképességet mutatna,
és belülről választana egy meghatározott életrendet. Ebben az osztályban található mindazok, akik a szolga típusába
tartoznak. Emlékezzünk Bhisma bölcs szavaira, hogy ha a brahman jellemzői egy sudrában található meg, de nem
található meg egy bráhmanban, akkor az a bráhman nem bráhman, az a sudra pedig nem sudra. Más szavakkal a belső
természet jellemzői kijelölik az adott lélek fejlettségi szintjét és megjelölik azt, hogy az egyik vagy a másik nagy termé-
szetes osztályhoz tartozik. Amikor a kezdeményező energia kicsi, amikor az ítélőképesség képzetlen, amikor az értelem
szegényes és fejletlen, amikor az önvaló nem tudatos a rendeltetésével kapcsolatban, amikor leginkább a vágyai moz-
gatják, amikor még mindig úgy kell növekednie, hogy a legtöbb – de nem minden – vágyát kielégíti, akkor ennek az
embernek a dharmája a szolgálat. Csak a dharmája teljesítése útján követheti a növekedés törvényét, ami majd valami-
kor elvezeti a tökéletességhez. Az ilyen ember pedig sudra, akármilyen néven nevezik is a különböző országokban. Az
ősi Indiában az ilyen típusú jellemzőkkel rendelkező lelkek azokba az osztályokba születtek, amik illettek hozzájuk,
mivel a Dévák irányították születésüket. Mai korunkban viszont összezavarodtak a dolgok.

Mi a növekedés törvénye ezen a szinten? Engedelmisség, odaadás, hűség. Ez a következő szintre való felnövekedés
törvénye. Engedelmisség, mivel az ítélőképesség még nincs kifejlődve. Annak, akinek a szolgálat a dharmája, vakon
engedelmeskednie kell annak, akinek a szolgálatot teszi. Neki nem szabad kétségbe vonnia parancsolója utasításait, és
megértenie sem kell, hogy az utasításban kapott feladat bölcs dolog-e. Kapott egy parancsot, hogy végezzen el egy
bizonyos dolgot, a dharmája pedig az, hogy engedelmeskedjen. Egyedül ez az, amiből képes tanulni. Az emberek vona-
kodnak az ilyen tanítástól, márpedig ez a helyes. Egy példát fogok mondani, hiszen ez érint meg legerőteljesebben –
képzeljünk el a hadseregben egy egyszerű katonát, aki kapitánya parancsnoksága alatt áll. Ha minden egyes katona a
saját ítélőképességére akarna támaszkodni, amikor megkapja a tábornoktól érkező parancsot, és azt mondaná: 'Ez nem
jó így, én úgy ítélem meg, hogy az én helyem nem itt, hanem ott van, ott nagyobb szükség van rám', milyen hadsereg
lenne az? A beosztott katonát lelövik, ha nem engedelmeskedik, mert kötelessége az engedelmeskedés. Amikor valaki-
nek gyenge az ítélőképessége, amikor legfőképpen kívülről érkező impulzusok mozgatják, amikor nem tud úgy boldog
lenni, hogy ne legyen körülötte lárma, zsivaj, hangzavar, annak a dharmája a szolgálat, bárhova is szülessen meg, és
akkor boldog, ha a karmája olyan helyre vezeti, ahol a fegyelem fogja tanítani.

Így az ember megtanulja a következő lépcsőfokra való felkészülést. Mindazoknak viszont, akik hatalmi pozícióban
vannak, az a kötelességük, hogy ne feledjék, egy sudra dharmája akkor teljesedik be, amikor az engedelmes és hűséges
a mestere irányában. Nem várhatják el, hogy aki a fejlődésnek ezen a fokán áll, ennél magasabb szintű tulajdonságokkal

rendelkezzen. Ha azt várják el tőle, hogy derűsen tűrje a szenvedést, hogy tiszta gondolatai legyenek, hogy a megpróbáltatásokat szívesen elviselje, akkor túl sokat várnak el tőle. Amikor gyakran még mi sem rendelkezünk ezekkel a tulajdonságokkal, hogyan várhatnánk el azoktól, akiket alacsonyabb osztályúaknak nevezünk? A magasabban állók kötelessége megmutatni a magasabb rendű tulajdonságokat, de nincs joguk elvárni azokat alárendeltjeiktől. Ha egy szolga hűséget és engedelmisséget mutat, akkor dharmája tökéletesen teljesül, és egyéb más hibáiért nem szabad büntetni. A tanítónak viszont már óvatosan fel kell hívnia a figyelmet rájuk, és ha így tesz, akkor képezi igazán a fiatalabb lelket. Így a gyermeki lelket gyöngéden vezeti az útján, és annak fejlődését nem akadályozza durva beavatkozással, mint ahogy azt gyakran megtesszük.

Ezután a lélek – aki sok megszületés során megtanulta ezt a leckét az által, hogy engedelmeskedett a növekedés törvényének és követte dharmáját – eljutott a következő szintre, amin először meg kell tanulnia a jómód megszerzésének képességét. Ennek a léleknek a dharmája valamennyi, a növekedésre megérett tulajdonság fejlesztése azáltal, hogy életét belső természete kívánalmai szerint vezeti, azaz olyan foglalkozásokat tölt be, amik a következő szinthez szükségesek, ahhoz a szinthez, amelyen érdemnek számít az anyagi jólét megszerzése. Egy vaisja dharmája szerte a világon bizonyos meghatározott képességek kifejlesztése. A pártatlanság képessége az ember és ember közötti kapcsolatban, az el nem térülés képessége egy pusztán csábító érzelem hatására, az éleseszsűség és élénkség tulajdonságainak kidolgozása, és az egyensúly megtartása az egymással szemben álló kötelességek között. Becsületos fizetés és becsületos kereskedés, gyors felfogóképesség, takarékoság, a pazarlás és pénzszerzés hiánya, a szolgálattól minden szükséges szolgálat behajtása, a jogos munkabérek – de csak a jogos munkabérek – pontos kifizetése, ezek azok a tulajdonságok, amelyek elérése hozzásegíti a magasabbra növekedéshez. A vaisja érdemének számít, hogy takarékos legyen, hogy visszautasítsa, hogy többet fizessen, mint amennyit kell neki, hogy kitartson a jogos és tisztességes kereskedelem mellett. Mindezek a dolgok hozzák elő azokat a tulajdonságokat, amikre szüksége van, és amik elvezetik a jövőbeli tökéletesség irányába. Korai fejlettségi szintjükön néha ellenszenvesek, de magasabb szempontból tekintve ők típusuk dharmáját testesítik meg, és ha az nem lesz betöltve, akkor gyenge pontok lesznek a jellemben, amik később fognak előbukkanni, akadályozva további fejlődésüket. Valójában további növekedésének törvénye a bőkezűség, de nem a gondatlanság és túlfizetés bőkezűsége. Anyagi javakat kell gyűjtenie, gyakorolva a takarékoságot és szigorúságot, majd pedig el kell küldenie ezt a gazdagságot nemes célra áldozva tanult embereknek. Odaadományoznia azt méltó és alaposan végiggondolt, a köz javát szolgáló célokra. Energikusan és okosan összegyűjteni, majd átadni azt óvatos józansággal és bőkezűséggel, ez egy vaisja dharmája, természetének és további növekedése törvényének következménye.

Ez elvezet bennünket a következő szintre, ami az uralkodóké, csaták és küzdelmek harcosaié, ahol a belső természet saját határain belül hadakozó, támadó, civakodó, és kész arra, hogy megvédje mindenki számára a helyes dolgok élvez-

zetének jogát. Bátorság, rettenthetetlenség, csodás nemes lelkűség, az élet eldobása a gyengék védelmében és kötelességének elvégzése során – ez a ksatrija dharmája. Az a kötelessége, hogy megvédje azt, amit rábíztak, mindenféle külső agresszió ellen. Ez kerülhet az életébe is, de ezzel nem törődik. Teljesítenie kell a kötelességét. Megóvni és védelmezni – ez a feladata. Erőssége az, hogy gátként áll a gyenge és a zsarnok között, a gyámoltalanok és azok között, akik eltipornák őket. Számára helyes háborúzni, és vadállatokkal harcolni a dzsungelben. Mivel általában nem értjük, mi a fejlődés útja, és mi a növekedés törvénye, ezért állunk megdöbbenően a háború borzalmai előtt. Viszont a nagy rishik, akik így rendelkeztek, tudták, hogy egy gyenge lélek soha nem juthat el a tökéletességhez. Nem szerezhetünk erőt bátorság nélkül. Állhatatossághoz és bátorsághoz pedig nem juthatunk anélkül, hogy szembe néznénk a veszéllyel, és hogy készek lennénk eldobni az életünket, amikor a kötelesség megkívánja annak feláldozását.

A bennünk levő érzelgős, remegő térdű ál-moralista elhúzódik ettől a tanítástól. Elfelejt, hogy minden nemzetben vannak olyan lelkek, akiknek szükségük van erre a tanításra, akik további fejlődése attól függ, sikerül-e megvalósítaniuk azt. Ismét csak Bhismához, a dharmá megtestesüléséhez fordulok, és emlékeztetem Önöket arra, mit is mondott: a ksatrija kötelessége ellensége ezreit leölni, ha védelmi kötelessége ezt irányozza elő. A háború szörnyű, a harc megrendítő, a szívünk irtózik tőle, mi pedig összehúzzuk magunkat a megcsonkított és szétmarcangolt testek kínszenvedése előtt. Ez nagyon nagy mértékben azért van, mert a formák teljesen becsapnak bennünket. Az ember arra használja a testét, hogy a benne lüktető élet megkaphassa a lehetőséget a fejlődésre. Abban a pillanatban viszont, amint mindent megtanult, amit a test nyújtani tud neki, hadd törjön össze az a test, hadd legyen az a lélek szabad, hogy felölthessen egy új testet, aminek segítségével magasabb rendű tulajdonságokat jeleníthet meg. Nem hatolhatunk a Teremtő Maya-ja mélyére. Testeink elpusztulhatnak időről időre, de minden halál egy magasabb szintű életre való feltámadás. Maga a test semmi egyéb, mint ruházat, amit a lélek magára ölt, és nincs olyan bölcs ember, aki azt szeretné, hogy a teste örökévaló legyen. A gyerekünkre egy kicsi kabátot adunk, majd lecseréljük azt, ahogy a gyerek növekszik. Megtehetnénk-e, hogy a kabátot vasból készítjük, és így akadályozzuk meg a gyerek növekedését? Tehát ez a test a kabátunk. Legyen vasból, hogy soha ne semmisüljön meg? Nincs szüksége a léleknek egy újabb testre a további növekedéséhez? Hadd vesszen az a test! Ez az a nehéz lecke, amit a ksatrija megtanul, és így dobja el testi életét. Miközben eldobja azt, a lélek megszerzi az önfeláldozás képességét, megtanulja a kitartást, az állhatatosságot, a bátorságot, a leleményességet, az önfeláldozást egy eszméért, a lojalitást egy ügy mellett, és örömmel fizeti meg testével ezek árát. A halhatatlan lélek pedig győzedelmessé emelkedik és felkészül egy nemesebb életre.

Ekkor megérkezünk az utolsó szintre, a tanítás szintjére. Ezen a szinten a dharmá a *tanítás*. A léleknek ekkorra önmagába kellett olvasztania minden alsóbb szintű tapasztalatot, mielőtt elkezdhet tanítani. Ha nem ment volna keresztül minden korábbi lépcsőfokon, és nem tett volna szert bölcsességre az engedelmisség, erőfeszítés és küzdelem során,

hogyan lehetne tanító? Eljutott a fejlődésnek arra a szintjére, ahol belső természetének természetes kiterjesztése nem más, mint tudatlanabb felebarátainak tanítása. Ezek a képességek nem mesterségesek. Ezek természetes veleszületett képességek, amik megmutatkoznak, akárhol is létezzenek. Egy brahman nem brahman, ha dharmája szerint nem tanító. Tudáshoz, és kedvező megszületéshez jutott, azért, hogy tanító lehessen.

Az ő növekedésének törvénye a tudás, áhítat, megbocsátás, minden lény iránti barátságosság. Hogy megváltozott a dharmája! De nem lehetne minden létező barátja, ha nem tanulta volna meg, hogy eldobja az életét, ha a kötelesség azt kívánja; és nagy csata nem tanította volna meg a ksatriját, hogy egy későbbi szinten minden lény barátja lehessen. Mi egy brahman növekedésének törvénye? Soha nem gerjedhet haragra. Soha nem veszítheti el önkontrollját. Soha nem lehet meggondolatlan. Mindig szelídnek kell lennie, különben elvétí dharmáját. Teljesen tisztának kell lennie. Soha nem élhet gonosz életet. Ki kell vonnia magát világi dolgok hatása alól, ha azok befolyással vannak rá. Lehetetlen követelményt mondok? Én csak a törvényt mondom el úgy, ahogy a Nagyok kinyilatkoztatták, és én csak erőtlően visszhangzom szavaikat. A törvény fektette le a követelményeket, ki merné azokat lejjebb szállítani? Maga Shri Krishna nyilatkozta ki, hogy a bráhman dharmája az, ami növekedésének törvénye, és növekedésének végén várja a felszabadulás. Számára a felszabadulás csak akkor jön el, ha megszerzi azokat a tulajdonságokat, amiket el kell érnie, és követi a magasabb eszmét, ami a dharmája. Ezek jelentik az egyedüli jogosultságot a brahman névre.

Ez az eszme annyira gyönyörű, hogy minden megfontolt, gondolkodó ember vágyik az elérésére. A bölcsesség előrelép, és azt mondja: 'Igen, a tiéd kell legyen, de meg kell szolgálnod. Növekedned kell, dolgoznod kell, de addig nem a tiéd, amíg meg nem fizetted az árát'. Fontos a növekedésünkhöz és a nemzetek növekedéséhez, hogy megértsük a dharmákban levő különbségeket, amelyek a fejlettségi szinttől függenek, és hogy képesek legyünk felismerni saját dharmánkat azon jellemzők alapján, amikre rátalálunk saját természetünkben. Ha egy felkészületlen lélek elé egy olyan magasabb eszmét állítunk, ami nem lendít rajta, megakadályozzuk fejlődésében. Ha egy földművesre egy bráhman eszméjét osztjuk ki, lehetetlen feladat elé állítjuk, amelynek az lesz az eredménye, hogy nem fog semmit sem csinálni. Amikor egy embert olyan dologra utasítunk, ami neki túl magas, akkor az az ember tudni fogja, hogy értelmetlenséget beszélünk, amikor olyan dolog végrehajtására utasítottuk, amihez hiányoznak a képességei. Saját ostobaságunkkal próbáltuk motiválni, ami azonban nem mozdítja meg. Milyen bölcsök voltak a régi idők tanítói! A gyerekeknek cukorkát adtak, a nehezebb leckéket pedig későbbre halasztották. Mi viszont olyan okosak vagyunk, hogy a legsötétebb gaffickót is úgy akarjuk serkenteni, ami csak a legmagasabb szintet tudná megmozdítani. Így ahelyett, hogy továbblépjenek, teljesen megakasztjuk a fejlődését. Helyezzük a léccet saját magunk számára olyan magasra, amennyire csak lehet. De ne akarjuk saját eszméinket a testvérünknek előírni, akinek növekedési törvénye teljesen eltérhet a miénktől. Tanuljunk toleranciát, ami segít minden embernek abban, hogy a saját helyén azt tegye, amit helyes tennie, és amire

saját természete ösztönzi. Ha meghagyjuk a saját helyén, az a segítségére lesz. Tanuljuk meg, hogy a tolerancia senkit sem utasít el, még ha bűnös is, minden emberben az isteni munkát látja, mellé áll, hogy segítsen neki. Ahelyett, hogy valamiféle magas spirituális csúcsra helyezkednénk, és az önfeláldozás doktrínájáról prédikálnánk, ami teljesen meghaladja a felfogóképességét, ha tanítani akarjuk a fiatal lelket, célozzuk meg a magasabb rendű önzését, hogy leromboljuk az alacsonyabb rendűt. Amikor nem szorgalmas, ne mondjuk azt a földművesnek, hogy eltér az eszmétől, hanem mondjuk neki azt: 'Itt a feleséged; szereted ezt az asszonyt, aki éhezik. Menj dolgozni, és etesd meg őt'. Ezzel az ösztönzéssel – ami nyilvánvalóan önző – többet segítünk ennek az embernek, mintha Brahmanról, a feltétel nélkülről, a megnyilvánulatlanról prédikálnánk neki. Tanuljuk meg, mit jelent a dharma, és a világot fogjuk szolgálni.

Nem szeretném saját eszméjük legkisebb részét sem lealacsonyítani, de önök nem tudnak eléggé magasra célozni. Önök képesek elgondolni és szeretni a legmagasztosabb célt is! A cél kitűzésénél azonban vegyék figyelembe mind a végcélt, mind a hozzávezető utat, mind az önök képességeit, mind a törekvéseit. A törekvéseiket emeljék magasra! Következő életük képességcsírái azok. Az eszmény állandó magas szinten tartása esetén afelé fognak növekedni, hogy amire vágyódnak ma, azzá váljanak az eljövendő napokban. De legyenek tudatosan toleránsak és türelmesek, ami isteni tulajdonság. Minden, ami a saját helyén van, jó helyen van. Amint a magasabb szintű természet kifejlődik, elérhetik az önfeláldozás, tisztaság és teljes önfeladás képességét, megvalósíthatják az Istenben rejlő akaratot. Ez a legmagasabbak számára beteljesítendő eszme. Emelkedjünk fokról fokra ennek irányába, és ne vétsük el annak elérését!

III. Helyes és helytelen

Tanulmányunk előző két napján figyelmünket és gondolatainkat arra fordítottuk, amit nagyon általánosan ennek az összetett és bonyolult problémának az elméleti oldalaként hívnék. Megpróbáltuk megérteni, hogyan keletkeznek a természetben levő különbségek. Megpróbáltuk felfogni azt a magasztos eszmét, hogy az egész világ abból az egyszerű életcsírából növekedett fel, amit a Teremtő helyezett Önmaga képmásába. Ennek a képmásnak a tökéletessége – ahogyan azt láttuk – elhatárolt dolgok sokféleségén keresztül érhető el, és a tökéletesség ezen a sokszínűségeen alapul; viszont ugyanebben az észlelt sokféleségben benne van minden dolog szükségszerű korlátozottsága is. Majd azt találtuk, hogy a növekedés törvénye alapján a Mindenségben ugyanabban az időpontban a belső fejlődő élet minden lehetséges változatában kell léteznünk. Ezek az életek mind a fejlődés különböző fokán állnak, így nem támaszthatjuk mindegyikük elé ugyanazokat a követelményeket, és nem is várhatjuk el tőlük ugyanazon feladatok ellátását sem. Annak megítéléséhez, hogy mi a helyes és a helytelen egy adott egyén számára, figyelembe kell vennünk, hogy az adott egyén a növekedés mely szintjére jutott el. Az abszolút helyes csak egyedül Ishvarában létezik. A mi helyesünk és helytelenünk relatív, és mindannyiunknál nagymértékben attól függ, hogy a fejlődés milyen fokát értük el.

Ma este megpróbálom ezt az elméletet az életünk vezetésére alkalmazni. Meg kell látnunk, hogy sikerült-e eljutnunk az elvégzett tanulmányok során az erkölcs racionális és tudományos eszméjéhez. Ekkor valószínűleg tovább már nem lesz bennünk a ma még meglévő zűrzavar. Látjuk, hogy ezeket az ideálokat egyrészt azok a dolgok tartják fenn, amiket meg kellene ismételnünk az életben, másrészt viszont azt találjuk, hogy abszolút hibás ezeknek az eszméknek még a célul kitűzése is. Észrevehetjük, hogy szerencsétlen eltérés van a hit és a gyakorlat között. Az erkölcsnek saját törvényei vannak, és hasonlóan minden máshoz a Mindenségben, ami az isteni gondolat kifejeződése, az erkölcsnek is megvannak a maga feltételei és korlátai. Ezen az úton lehetőségessé válhat a világot kivezetni a jelenlegi erkölcsi káoszból és gyakorlati leckéket elsajátítani az erkölsről. Ez lehetővé fogja tenni India növekedését, fejlődését, hogy ismét például szolgáljon a világnak, visszaállítva egykori fényét, újra megmutatva ősi spiritualitását.

A nyugati világban három elismert erkölcsi iskola létezik. Ne feledjük, hogy a nyugati gondolatok nagymértékben befolyásolják Indiát, és különösen a felnövekvő generációt, amin India reménye alapul. E miatt meg kell értenünk valamennyit ezekből a Nyugaton létező erkölcsi iskolákból, amik különböznek egymástól elméleteikben és tanításaikban. Tesszük ezt azért, hogy megtanuljunk elkerülni azok korlátait és elsajátítsuk belőlük mindazt a jót, amit kínálni tudnak.

Van egy iskola, ami azt mondja, hogy az erkölcs alapját Isten kinyilatkozása jelenti. Az ellenzők felvetett kifogása erre az állításra az, hogy a világon sok vallás létezik, és minden vallásnak megvannak a maga kinyilatkoztatásai. Tekintetbe véve a vallási iratoknak ezt a nagy változatosságát, – érvelnek – nehéz azt mondani, hogy ezt vagy azt a kinyilatkoztatást úgy kell tekinteni, hogy az a legmagasabb hatalom alapja. Minden vallás természetesen a saját kinyilatkoztatásait fogja a legmagasabbnak tekinteni, de ebben a bábeli nyelvzavarban hogyan hozzon döntést a tanulmányozó?

Aztán azt is mondják, hogy ebben az elméletben van egy belső fogyatékoság: úgy látszik, hogy minden erkölcsi norma olyan kinyilatkoztatáson alapul, ami egyszer lett megtéve mindenki számára. Ahhoz, hogy egy normarendszer használható legyen akkor, amikor ki lett nyilvánítva, olyan természetűnek kell lennie, ami illik az adott korszakhoz. Amint egy nemzet fejlődik, és a nép fölött évezredek múlnak évezredek után, azt találjuk, hogy ami megfelelő volt a nemzetnek csecsemőkorában, használhatatlan felnőttkorában. Sok olyan erkölcsi előírás van, ami hasznos valamikor, máskor viszont nem használható a megváltozott körülmények között.

Ez az a nehézség, amit felismerhetünk, és amivel találkozhatunk a hindu iratok tanulmányozásakor. Ezekben az erkölcsi tanítások óriási választékát találjuk, amelyek a lélek minden fejlődési szintjéhez illenek. Vannak annyira egyszerű, tiszta, konkrét és parancsoló előírások, hogy a legfiatalabb lélek is képes azokat alkalmazni. Viszont rájöhethetünk a Rishik felismerésére, hogy ezek a tanítások nem jelentenek tanulási lehetőséget egy magasan fejlett léleknek. Azt látjuk az Ósi Bölcsességben, hogy az a néhány magasan fejlett lélek is megkapja a tanítást, ám olyat, ami jelenleg a tömegek számára teljesen érthetetlen. Ezek a tanítások olyan emberek belső körére korlátozódnak, akik már elérték az emberiség 'idős korát'. A hinduizmusban az emberi fejlődéshez mindig is szükségesnek ismerték el a különböző erkölcsi iskolákat. Viszont bármely nagy vallásban, ahol ez a fajta elismerés nincs meg, létezik egy bizonyos elméleti erkölcsiség. Ez viszont nincs hozzáillesztve a nép növekedő igényeihez, és ezért tartalmaz egy valótlan-érzést, egy érzetet, hogy nincs értelme megengedni most azt, ami megengedett volt az emberiség csecsemőkorában. Másrészt viszont itt ott minden szentírásban megtaláljuk a legemelkedettebb jellem tantételeit, amiknek csak néhányan próbálnak meg engedelmessé válni. Amikor egy parancsolatot egyetemes kötelezettség alapján fogalmazzunk meg, ami a majdnem vadembernek is megfelelő, tehát ugyanazt az autoritást ugyanazok az emberek kapják, mint a szenteknek szóló parancsolatokat, akkor belopódzik a valótlan-érzés, és az eredmény a tanítás visszautasítása lesz.

Felemelkedett egy másik iskola, ami az erkölcsöt az intuíció alapjára helyezi. Azt mondja, hogy az Isten a lelkiismeret hangján beszél minden emberhez. Azt állítja, hogy a kinyilatkoztatást az egyik nemzet a másik nemzet után megkapja, nem vagyunk egy könyvhöz sem hozzákötve, és a lelkiismeret a végső döntőbíró. Ezzel az elmélettel szemben azt a kifogást hozzák fel, hogy az egyik ember lelkiismeretének pontosan akkora súlya van, mint a másikénak. Ha az én lelkiismeretem különbözik a másik emberétől, akkor ki tud dönteni lelkiismeret és lelkiismeret között, a tudatlan falusi lelkiismerete és a megvilágosodott misztikus lelkiismerete között? Ha azt mondjuk, hogy elfogadjuk az evolúció alapelvét, és saját ítéletünket a legmagasabb rendűnek tartjuk a fajon belül, akkor az intuíció nem elegendő ahhoz, hogy szilárd alapja legyen az erkölcsnek: a változatosság legkisebb eleme is elpusztítja a sziklát, amire építkezni akarunk. A lelkiismeret a belső ember hangja, aki emlékszik saját múltjának tapasztalataira, és ezekből az időtlen idők óta halmozódó tapasztalatokból ítéli meg jelenlegi életvitelét. Ez az úgynevezett intuíció számtalan inkarnáció eredménye. Az inkarnációk számának megfelelően fejlődött ki az elme, amitől a jelenlegi személyiség lelkiismeretének minősége függ. Szegényes és egyszerű intuíciót nem lehet elegendőnek tekinteni erkölcsi útmutatónak. Parancsoló hangot akarunk, és nem nyelvi zűrzavart. A tanító tekintélyére van szükségünk, és nem a tömeg zavaros fecsegésére.

A harmadik erkölcsi iskola a haszonelvűség iskolája. Ennek az iskolának az álláspontja, – ahogy általában bemutatják – nem is ésszerű, nem is kielégítő. Mi ennek az iskolának az irányelve? 'Az a helyes, ami a legnagyobb örömet szerzi a legtöbb embernek'. Ez olyan életelv, ami nem bírja ki az elemzést. Figyeljünk a szavakra: 'a legtöbb ember'.

Ez a korlátozás teszi ezt az életelvet olyanná, amit egy felvilágosodott intelligenciának vissza kell utasítania. Nincs értelme a többségről beszélni, amikor az emberiséggel foglalkozunk. Egy élet a gyökere, egy Isten a célja. Nem választhatjuk el az egyik ember boldogságát egy másiktól. Nem bonthatjuk fel a szilárd egységet, nem vehetjük a többséget, hogy boldogságot adjunk nekik, és nem hagyhatjuk figyelmen kívül a kisebbséget. Ez az elmélet nem ismeri fel az emberi faj megbonthatatlan egységét, következésképpen ennek életelve nem elégséges erkölcsi alapnak. Nem felel meg, mert ennek az egységnek a következtében egy ember nem lehet tökéletesen boldog, csak akkor, ha minden ember nem tökéletesen boldog. Boldogsága nem elegendő a tökéletességhez mindaddig, amíg egy ember is kimarad és boldogtalan. A Teremtő nem tesz különbséget egy ember és a többség között, hanem egy életet ad az egész emberiségnek és minden más lénynek. A Teremtő élete az egyetlen élet a Mindenségben, és ennek az életnek a tökéletes boldogsága a Mindenség célja.

Van egy másik buktató is ebben az életelvben, mint ösztönző erőben, ugyanis a fejlett intelligenciára vonatkozik, azaz a magasan fejlett lélekre. Ha odamegyünk egy átlag emberhez, egy önző személyhez bárhol a világon, és azt mondjuk neki: 'Az életedet az önfeláldozás, az erény és a töké-

letes erkölcsiség útján kell vezetned, még akkor is, ha ez az út az életedbe kerül', mit gondolnak, mi lenne a válasza? Az ilyen ember azt mondaná: 'Miért kellene ezt tennem az emberi fajért, az eljövendő emberiségért, akiket soha nem is fogok meglátni?' Ha a helyes és helytelen alapmértékéül ezt tennénk, akkor a mártír lenne a legnagyobb bolond, akit anya szült, mert eldobja magától a boldogság lehetőségét, és cserébe nem kap semmit. Nem tekinthetjük ezt szabványnak, és nem korlátozhatjuk álláspontunkat olyan esetekre, amikor egy emelkedett, magasan fejlett lélekről van szó, aki bár még nem teljesen spirituális, de megvan benne a spiritualitás kibontakozásának a lehetősége.

Vannak olyanok, mint W.K. Clifford, akinek a kezében a haszonelvű doktrína magasztos hangvételű inspiráló eszmévé vált. Clifford Etika című esszéjében a legmagasabb szintű eszmékhez fordul, és az önfeláldozásról a legnemesebb tanítást adja. Ő nem hitt a lélek halhatatlanságában. Elérkezvén halála órája, ő ott állna a saját sírja mellett, azt hívén, hogy mindennek vége, és azt prédikálná, hogy a legmagasabb erény az egyedüli dolog, amit egy igaz ember gyakorolhat, mivel ezzel tartozik a világnak, amitől mindent kapott. Viszont csak nagyon kevesek fognak ilyen magasztos inspirációt meríteni egy ennyire nyomasztó kilátásból. Nekünk szükségünk van a helyes és helytelen olyan nézőpontjára, ami mindenkit inspirál, mindenkire vonatkozik, és nem csak azokra, akiknek erre az impulzusra van szükségük.

Mi származhat mindebből a civakodásból? Visszautasítás, és még valami rosszabb is. A kinyilatkoztatás szájjal történő elfogadása – annak gyakorlati semmibevevételével. A helyzet az, hogy van egy kinyilatkoztatás, amit a szokások módosítottak. Ez az a szokványos állapot, ami ebből az elutasításból származik. A kinyilatkoztatás elméleti síkon született, a tekintély alapján, de a gyakorlatban semmibe se veszik, mert gyakran tökéletlennek találtak. Tehát adott egy ésszerűtlen helyzet, hogy ami tekintélyvel lett kinyilatkoztatva, azt az életben visszautasítják. Következetelen, boldogság-szerencse-hurrá típusú életet élnek, minden logika és ok nélkül, minden határozott és ésszerű rendszer alapjai nélkül.

Találhatunk-e a dharmá eszméjében egy olyan alapot, ami megfelelőbb, aminek alapján életünk útját értelmesen egyengethetjük? Az egyén fejlődésben elért szintje lehet akármilyen alacsony vagy akármilyen magas is, a dharmá eszméje megadja a belső természet rendezőelvét. A dharmá kiterjed a jövőendő növekedés felé, és azt találtuk, hogy a világ, mint egész is egyfolytában fejlődik a tökéletlenből a tökéletes felé, az életcsírából az isteni ember felé, lépésről lépésre, a megnyilvánult élet minden szintjén. Ez a fejlődés maga az isteni akarat. Az Isten a mozgató erő, az egész irányító Szelleme. A világ építése az ő útja. Ő választotta azt, hogy a szellemek, az ő gyermekei, Atyjukhoz hasonlatossá válhassanak. Nem utal esetleg ez a megállapítás egy törvényre? De igen, arra, ami a Mindenség fejlődésén az isteni tervvel együtt munkálkodik, és ami a fejlődést a tökéletlen felől a tökéletes felé hajtja. Az a helytelen, ami késlelteti, akadályozza az isteni tervet, és arra irányul, hogy a Mindenséget visszavesse fejlődési szintjében. Abban, ami az ásványtól a növény felé, a növényből az állat felé, az állatból az állati ember felé, és az állati emberből az isteni ember felé fejlődik. Az a helyes, ami segíti a fejlődést az isteni természet irányába, és az a helytelen, ami azt visszahúzza, vagy a folyamatot hátráltatja.

Ha egy pillantást vetünk erre az eszmére, talán tiszta képet pillantunk meg erről a törvényről, és nem érezzük magunkat kellemetlenül a helyes és helytelen viszonylagos jellege miatt. Tegyük le egy létrát lábaival a teraszra, és támasszuk valahová a tetőhöz. Tegyük fel, hogy az egyik ember már öt létrafokot mászott fel, másvalaki kettőt, míg egy harmadik személy a teraszon áll. Annak az embernek, aki az ötödik fokra mászott, a második fokon levő mellé állni leereszkedést, míg a teraszon állónak a második fokon levő mellé állni felemelkedést jelentene. Tegyük fel, hogy a létra minden foka egy-egy tevékenységet képvisel, mindegyik erkölcsös és erkölcstelen egyszerre, attól függően, hogy mely pontból tekintünk rá. Az a tevékenység, amely erkölcsös egy primitív embernek, erkölcstelen lesz egy magasan fejlett ember számára. A létra magasabb fokán álló embernek lejönni a létrán a fejlődéssel szemben haladást jelent, és ezért számára az ilyen tevékenység erkölcstelen. Ám egy olyan embernek, aki alacsonyabb fokon áll, fellépni a létra ugyanerre a fokára erkölcsös, mert ez a fejlődés irányával megegyezik. Tehát lehetséges, hogy az a két ember a létra ugyanazon fokán áll, de míg az egyik fellépett erre, addig a másiknak vissza kellett jönnie, hogy ide jus-

son. Az ide vezető tevékenység az egyiknek erkölcsös, a másiknak erkölcstelen. Ismerjük ezt fel, és akkor elkezdjük felismerni törvényünket.

Mondjuk, van két fiunk: az egyik okos, értelmes fiú, viszont nagyon szereti a testi örömeket, nagyon szereti az ételeket és bármit, ami érzéki örömet okoz. A másik fiúnál az ébredező spiritualitás jelei mutatkoznak, nagyon okos, gyors és intellektuális. Nézzünk egy harmadik fiút is, akire a kibontakozott és figyelemre méltó szintű spirituális természet a jellemző. Itt van három fiú. Milyen ösztönzőt kell alkalmaznunk, hogy mindegyikük fejlődését segítsük?

Odamegyünk ahhoz a fiatal emberhez, aki nagyon kedveli az érzéki örömeket. Ha azt mondjuk neki: 'Az életednek tökéletesen önfeláldozó életnek kell lennie, aszkétikus életet kell élned', akkor megvonja a vállát és faképnél hagy, mi pedig nem segítettük egyetlen fokkal sem feljebb a létrán. Ha azt mondjuk neki: 'Fiam, ezek a te élvezeteid olyan élvezetek, amik pillanatnyi gyönyört nyújtanak, viszont tönkreteszik a testedet, aláássák az egészségedet, úgy nézel ki, mint egy idejekorán megöregedett ember, akinek az élete az élvezetek hajszolásáról szól; ez lesz a végzeted, ha így folytatod tovább. Nem lenne jobb, ha időd egy részét elméd élesítésére fordítanád, ha tanulnál valamit, és akkor képes lennél írni egy könyvet vagy verset, vagy hozzájárulnál a világban végzendő munkához? Kereshetnél pénzt, egészséget és hírnevet szerezhetnél, és ezzel kielégíthetnéd ambícióidat. Néhanapján fordíts tehát egy rúpiát egy könyv vásárlására, ahelyett, hogy vacsorára költenéd'. Így megszólítva megmozdítjuk abban a fiatalban az ambíció eszméjét, – elismerem, önző ambícióét – hiszen még nincs meg benne a válaszadási képesség az önfeláldozás gondolatára.

Az ambíció hajtóereje önző, de ez magasabb szintű önzés, mint az érzéki kielégülés, és ad neki valamit az intelligenciából, kiemeli az állati ember szintjéről, és annak az embernek a szintjére helyezi, akiben az értelem fejlődik. Így segíti feljebb emelkedni az evolúció skáláján, így ez jóval bölcsőbb tanítás a számára, mint a nem gyakorlatias önzetlenség. Nem tökéletes eszmét nyújt neki, hanem egy olyan eszmét, ami illik a képességeihez.

Viszont amikor odamegyünk az ébredező spiritualitású értelmes fiatalemberünkhöz, akkor a házája, India szolgálatát fogjuk elé eszmeként állítani. Ezt tűzzük ki célul és feladatul a számára, ami részben önző, de részben önzetlen, így kiszélesítve ambícióit és ezzel elősegítve a fejlődését. Amikor pedig az ifjú spirituális természetű emberhez lépünk, elvetjük az összes alacsonyabb hajtóerőt, és inkább az önfeláldozás örökérvényű törvényére, az Egyetlen Életnek való odaadásra, a Teremtő és a Hierarchia tagjainak tiszteletére buzdítjuk. A megkülönböztetésre és a szenvedélynélküliségre oktadjuk, ezzel segítjük spirituális természetét végtelen lehetőségei irányába kibontakozni. Ebből a példából megérthetjük az erkölcs viszonylagos voltát, és immár képesek lehetünk hatékonyan dolgozni. Ha elhibázzuk a segítséget minden léleknél a maga helyén, az azért van, mert rosszul képzett tanárok vagyunk.

Minden nemzetnél vannak meghatározott dolgok, amiket helytelennek tartanak, mint például a gyilkosságot, lopást, hazugságot, aljasságot. Ezeket büntényként kezelik. Ez az általános nézet. Viszont nem teljesen a tényekből származik. Mi az a pont, ameddig a gyakorlatban ezeket a dolgokat erkölcsösnek ismerik el, és mi az a pont, amikortól már erkölcstelennek? Miért tartják ezeket helytelennek? Azért, mert a nemzethez tartozó tömegek már elérték egy bizonyos szintet a fejlődésben. Azért, mert a nemzet többsége nagyjából ugyanazon a növekedési szinten van, és azon a szinten ők ezeket a dolgokat gonosznak, a fejlődés elleninek tartják. Az eredmény az, hogy a kisebbséget, akik ezen szint alatt vannak, a 'bűnözők' csoportjába tartozónak tekintik. A többség elért egy magasabb szintet a fejlődésben, és a többség hozza a törvényeket. Így azokat, akik nem képesek fellépni még a többség legalsó szintjére sem, bűnözőknek nevezik.

A mi álláspontunk szerint a bűnözőknek két csoportja létezik. Az egyik csoport az, akiknek esetében semmilyen benyomás nem képes hatni a helyes és helytelen érzékelésére. Róluk a tudatlan tömeg azt mondja, hogy megrögzött bűnözők. De ez a megközelítés elhibázott, és siralmas eredményekhez vezet. Ők csupán tudatlan, fejletlen gyermek-lelkek, csecsemők az Élet Iskolájában, mi pedig nem segítünk nekik, ha eltapossuk őket, kegyetlenkedünk velük, mert ők még alig hagyták el az állati szintet. Belső képességeink minden eszközét, mindent, amit józan eszünk javasol, fel kell

használnunk ahhoz, hogy vezessük és tanítsuk ezeket a gyermek lelkeket, egy jobb életre formáljuk őket. Ne kezeljük őket megrögzött bűnözőkként, mert ők csak a picik az élet bölcsődéjében.

A bűnözők másik típusát azok alkotják, akik éreznek bizonyos nagyságú büntudatot és megbánást egy bűntény elkövetése után, akik tudják, hogy a cselekedetük helytelen volt. Ők már valamivel magasabb szinten állnak, őket segíteni lehet abban, hogy a jövőben ellenálljanak a rossznak az által, hogy az emberi törvények alapján kemény szenvedés lesz a büntetésük. Beszéltem már a mindenféle tapasztalás szükségességéről abból a célból, hogy a lélek meg tudjon tanulni különbséget tenni helyes és helytelen között. Meg kell tapasztalnunk a jót is, a rosszat is, amíg el nem tudjuk különíteni a jót a rossztól, de nem többet. Abban a pillanatban, amikor két lehetséges cselekvés áll világosan előttünk, és tudjuk, hogy az egyik helyes, a másik helytelen, ha a helytelen utat választjuk, bűnt követünk el, szembeszegülünk a törvénnyel, amit tudunk és elismerünk. Egy ilyen fokon álló ember bűnt követ el, mert a vágyai erősek és arra ösztönzik, hogy olyan utat válasszon, ami helytelen. Szenved, és helyes, hogy szenvednie kell, ha ezeket a vágyait követi. A helytelen ismerte megvan, ugyanakkor megvan egy szándékos lealacsonyodás is, átadni magát a vágy sugallatának. A helytelen megtapasztalására csak az előtt van szükség, mielőtt a helytelent helytelennek fogadja el azért, mert eljőhet egy pillanat, amikor így kell felismerni. Amikor két folyamat van egy ember előtt, és úgy tűnik neki, hogy erkölcsi szempontból egyik sem különbözik a másiktól, bármelyiket választhatja és nem fog helytelenül cselekedni. De abban a pillanatban, amikor valamiről tudjuk, hogy az helytelen, akkor árulás önmagunkkal szemben, ha megengedjük a bennünk levő állatias résznek, hogy leigázza a bennünk található Istent. Ez az, ami igazán bűn, ez az az állapot, amiben a legtöbben (de nem mindenki) – a ma helytelen cselekvői – vagyunk.

Lépjünk tovább, és vizsgáljunk meg kicsit közelebbről néhány konkrét vétséget. Vegyük a gyilkosságot: azt látjuk, hogy a közösség ítélőképessége különbséget tesz gyilkosság és gyilkosság között. Ha egy ember felkap egy kést dűhében, és leszúrja az ellenségét, akkor őt a törvény gyilkosnak nevezi és felakasztja. Ha ezer ember ragad kést, és leszúr másikat ezer embert, akkor ezt a gyilkosságot háborúnak nevezik. Dicsőség, és nem büntetés annak a jutalma, aki ily módon öl. Ugyanaz a tömeg, aki megveti egy ellenség gyilkosát, megéltjezi tízezernyi ellenség gyilkosait. Mi ez a furcsa anomália? Hogy tudjuk ezt megmagyarázni? Van valami, amivel indokolhatjuk a közösség ítéletét? Van valami különbség a két cselekedet között, ami indokolja a különböző hozzáállást?

Van. A háború olyan dolog, ami ellen a köztudat egyre inkább tiltakozik, és erre azonnal úgy kell tekintenünk, mint a köztudat fejlődésének tényére. De miközben mindent meg kell tennünk, amit tudunk, hogy megelőzzük a háborút, megpróbáljuk a békét terjeszteni, és gyerekeinket a béke szeretetére tanítjuk, mindazonáltal tényleges különbség van annak viselkedése között, aki személyes gyűlölködésből öl, és háborúban történő öldöklés között. Ez a különbség annyira nagy horderejű, hogy kicsit hosszabban el kell időznöm a kérdésnél.

Az egyik esetben egy személyes ellenszenv elégül ki, és annak személyes kielégítését találjuk. A másik esetben az egyik ember a másik ember megölése közben nem elégíti ki személyes érzelmeit, nem személyes célt szolgál, nem személyes nyereséget keres. Az emberek úgy ölik meg egymást, hogy közben egy olyan parancsnak engedelmessé válnak, amit feljebbvalóik adtak ki, azok, akik felelősek a háború igazságos voltaért. Egész életemben a békéért prédikáltam, és igyekeztem megmutatni a háború gonoszságait. Mindazonáltal felismerem, hogy sok minden van a fegyveres erők egyszerű fegyelmében, aminek életbevágó fontossága van azok számára, akiknek ezt a leckét kell elsajátítaniuk. Mit tanul a katona? Megtanul engedelmessé válni a parancsnak, tisztaságot, gyorsaságot, pontosságot, igyekezetet a cselekvésben, és hajlandóságot arra, hogy fizikai megpróbáltatásokon menjen keresztül panaszkodás, zúgolódás nélkül. Megtanulja kockáztatni az életét, és hogy feláldozza azt egy eszmei ügyért. Nem olyan lecke ez, aminek megvan a maga helye a lélek fejlődésében? Nem profitál a lélek az ilyen leckéből? Amikor a haza eszméje hevíti a szívet, amikor durva, átlagos, képzetlen emberek boldogan feláldozzák az életüket, – igen, lehetséges, hogy ők udvariatlan, erőszakos, iszákos alakok – ám olyan tanuláson mennek keresztül, ami az elkövetkező életekben jobb és nemesebb emberekké teszi őket.

Aztán vegyük azt a szólást, amit egy furcsa angol géniusz, Rudyard Kipling honosított meg, aki a katonákkal azt mondatja, hogy ők a 'windsori özvegyért' fognak harcolni. Lehet, hogy ez kicsit durván hangzik, de pontosan megfelel annak az embernek, aki éhezik, akit megcsonkítottak a harcmezőn, ha maga előtt látja uralkodó királynőjét, emberek millióinak anyját, és felajánlja neki életét: először tanulva meg a hűség, a bátorság és az önfeláldozás szépségét. Megvan a különbség, amit az emberek csak nagyon homályosan fognak fel, ami megkülönbözteti a személyes gyilkosságot a háborútól. Az egyik esetben személyes érdekről van szó, míg a másik egy tágabb öntudatról, a nemzet öntudatáról szól.

Az erkölcs kérdésével foglalkozva, gyakran ilyenfajta szemléletet képviselünk a mindennapokban. Van a rablásnak, hazugságnak, gyilkosságnak több olyan esete, amit az emberi törvény nem büntet, de a karma törvénye megjegyzi, és a következménye visszazáll az elkövetőre. Sok esetben egy lopási cselekményt kereskedelemnek álcáznak, sok esetben egy csalási cselekményt üzletnek álcáznak, sok esetben a hazugságok finom elrendezését diplomáciaként rangsorolják. A bűntények meglepő formákban tűnnek fel újra, amik álcáztak, rejtettek, és az embereknek életről életre meg kell tanulniuk önmaguk megtisztítását. Ezután egy másik megközelítés következik, mielőtt eljuthatnánk a bűn lényegéhez – egy olyan, amin nem tudok teljesen átsiklani – a gondolat és a tett. Van néhány olyan cselekedet, amit egy ember elkövet, ami elkerülhetetlen. Fel sem fogjuk, hogy mit teszünk olyankor, amikor megengedjük magunknak, hogy helytelen gondolatok uralkodjanak rajtunk. Egy másik ember kincsére sóvárgunk, minden pillanatban elménk kezével olyan dolgokat ragadunk meg, ami nem a miénk. A tolvaj dharmáját építjük. A belső természet a dharmá, és mi ezt a belső természetet építjük gonosz gondolatokkal, és olyan dharmával fogunk megszületni, ami bűnös cselekedetek felé fog vinni. Azokat a cselekedeteket aztán már gondolkodás nélkül fogjuk megtenni. El tudják képzelni, mennyi gondolatot küldtünk már ki egy cselekedet végrehajtása felé? Gátak közé zárhatjuk a vizet, és megvédhetjük, hogy elfolyjon egy csatornán, de ha egy lyuk keletkezik a gáton, a felgyülemlt víz áttör a lyukon, és elsöpri a gátat – és pontosan így van ez a gondolat és a tett. A gondolat lassanként felhalmozódik a lehetőség hiányának gátja mögött. Amint gondolkodunk, és csak gondolkodunk, a gondolatfolyam egyre magasabbra nő a körülmények mellvédje mögött. Egy másik életben a körülmények gátja utat enged, és a cselekedet megtörténik, mielőtt bármilyen új gondolat is megjelenne. Ezek az elkerülhetetlen bűntények, amik néha romba döntenek egy nagyszerű karriert, amikor a múlt gondolata megtalálja gyümölcsét a jelenben, amikor a felhalmozott gondolat karmája cselekvésként jön elő. Ha a lehetőség felbukkan előttünk, és van időnk arra, hogy megálljunk, időnk, hogy azt mondjuk: 'Meg kell-e tennem?', akkor az a cselekvés nem elkerülhetetlen. A haladék a gondolkodásra azt jelenti, hogy a gondolatot áttehetjük a másik oldalra, és így erősíthetjük a gátat. Nincs rá bocsánat, ha megteszünk olyasmit, amiről azt gondoljuk, hogy helytelen. Csak azok a tettek az elkerülhetetlenek, amelyek gondolkodás nélkül történnek meg, amikor a gondolat a múlthoz tartozik, a tett pedig a jelenhez.

Elérkeztünk az elkülönültség nagy kérdéséhez: minden tettben ez jelenti a helytelen lényegét. A múltban az elkülönültség jó volt. Az isteni életfolyam nagy áramlása sok részre osztotta önmagát – erre szükség volt, hogy a tudatosság egyedi központjai kiépüljenek. Amíg egy ilyen központnak erősödésre van szüksége, addig az elkülönülés a fejlődés oldalához tartozik. A lelkeknek egyik szakaszban önzőknek kell lenniük, nem tudnak túljutni önzőség nélkül a növekedés korai szakaszain.

De most a fejlődő élet törvénye az előrehaladottabbak számára az elkülönülés meghaladása, és az egység megélésének keresése. Mi most az egység felé vivő úton vagyunk, egyre közelebb és közelebb kerülünk egymáshoz. Nekünk most egyesülnünk kell, hogy tovább növekedhessünk. A cél ugyanaz, noha a módszer megváltozott a fejlődésben a korszakok során. A köztudat kezdi felismerni, hogy nem az elkülönülésben, hanem az egységben van egy nemzet igazi növekedése. Megpróbáljuk helyettesíteni a háborút bírósággal, a versengést az együttműködéssel, a gyengék eltaposását azok megvédésével, mindezt azért, mert a fejlődés vonala most az egység irányába mutat, és nem az elkülönülés felé. Az elkülönülés az anyagba leszállás jelzője, míg az egyesülés a Szellemben felemelkedés jele. A világ felfelé haladó tendenciát követ, noha lelkek ezrei maradhatnak le. Az eszme

ma a béke, együttműködés, védelem, testvériség, és segítőkészség. A bűn lényege most az elkülönülésben található.

Ez a gondolat viszont elvezet egy másik viselkedési kérdéshez. Az az általunk végzett tevékenység az elsődleges-e, ami saját hasznunkat keresi, vagy ami általános hasznot hajt? Az életünk önkeső, haszontalan élet, vagy az emberiségnek segít? Ha önző, akkor helytelen, gonosz, és a világ növekedése ellen való. Ha ön azok közül való, akik már meglátták az egység eszméjének szépségét, és felismerték az isteni emberiség tökéletességét, amit mi látunk, akkor önnek ki kell ölnie magából az elkülönülés eretnokségét.

Amikor sok mindent megnézünk a múlt tanításaiból, és látjuk a nagy bölcsek életvitelét, akkor bizonyos erkölcsi kérdések merülnek fel, amikre – úgy véljük – időnként nehéz válaszolni. Ezt a kérdést itt tárgyalom, mert javasolhatok önöknek egy gondolkodási vonalat, ami lehetővé teszi, hogy hasznosítsák a tanításokat anélkül, hogy összezavarodnának.

Egy nagy bölcs nem mindig jelent az életvitelében olyan példát, aminek követésére az átlag embernek törekedni kellene. Amikor most egy nagy bölcsről beszélek, olyan valakire gondolok, akinek minden személyes vágya halott, akit nem vonz a világ egyetlen dolga sem, akinek élete az isteni akaratnak való engedelmségről szól, aki átadja önmagát arra, hogy az isteni akarat egyik csatornája legyen, hogy segíthessen a világnak. Egy Isten feladatait végzi el, és az istenek feladatai nagymértékben különböznek az emberek feladataitól. A föld tele van mindenféle katasztrófákkal – háborúk, földrengések, éhínség, pusztító járvány, sorscsapások. Ki ezeknek az oka? Az ok nem az Isten világában keresendő, ezek a dolgok, amik annyira szörnyűnek, annyira elborzasztónak, annyira fájdalmasnak tűnnek, valójában az ő tanítási módszereihez tartoznak, amikor a helytelen irányba haladunk. Egy katasztrófa elsöpri egy nemzet tagjainak ezreit. Egy hatalmas háború a vérontás mezején halottak ezreit szórja szét. Miért? Mert az a nép megsértette növekedésének isteni törvényét, és ennek leckéjét, ha nem fogja megtanulni a józan eszből, meg kell tanulnia a szenvedésből. A járvány az egészség és a tiszta életmód törvényének megsértéséből adódó következmény. Az Isten túlságosan is könyörületes ahhoz, hogy megengedje a törvény megsértését a lassan fejlődő embernek hóbortjaival, szeszélyeivel és érzelmeivel, anélkül, hogy figyelmét a megsértett törvényre fordítaná. Ezeket a katasztrófákat az istenek, Ishvara képviselői dolgozzák ki, akik láthatatlanok a világ számára, alkalmazzák az isteni törvényt, ahogyan egy bíró alkalmazza a polgári törvényeket. Csak mert ők a törvény végrehajtói, és személytelenül tevékenykednek, az ő tetteik már nem jelentenek számunkra követendő példát úgy, mint ahogyan a bíró tevékenysége, amikor bebörtönöz egy bűnözőt, példát mutatva egy átlag embernek, hogyan állhat bosszút ellenségén.

Nézzük például a nagy bölcsöt, Náradát. Azt látjuk, hogy háborút szított fel, amikor két nemzet olyan pontot ért el, amikor mindkettőjük számára a magasabb szintű jó csak háborús küzdelmek és a másikon aratott győzelem útján volt elérhető. Testek legyilkolva, de ez a legnagyobb segítség az így elesett embereknek, mert testeiktől meg kell szabadulniuk, és így, új testekben nagyobb lehetőséget kaphatnak a növekedésre. Az istenek előidézik a csatát, amiben emberek ezrei pusztulnak el. Veszedelmes lenne, ha ezt utánoznánk, mert háborút kirobbantani a hódítás, a győzelem, a becsület, vagy bármely olyan cél kedvéért, ahol a személyiség jön elő, bűnös dolog. De Nárada esetében ez nem így van, mert a dévarishik, – mint ő is – segítik a világot a fejlődés útja során az akadályok megszüntetésében. Meg fogunk érteni valamennyit a Mindenség csodáiból és misztériumaiból, ha tudjuk, hogy azok a dolgok, amik gonosznak látszanak az anyag oldaláról, jók az élet oldaláról nézve: minden történés a legjobbért végzett munka. 'Van egy istenség, ami alakítja határainkat, durván megfaragja azokat'. A vallás helyes, amikor azt tanítja, hogy az istenek kormányozzák a világot, vezetik a nemzeteket, irányítják, sőt korbáccsal kényszerítik azokat a helyes útirányba, amikor rossz útra térnek.

Egy ember, aki telve van a személyiségével, akit a vágyak tárgyai vonzanak, akinek teljes önvalója Káma, az ilyen ember, amikor végrehajt egy Káma által sarkallt cselekedetet, gyakran büntényt hajt végre. Viszont pontosan ugyanezt a cselekedetet végezheti egy felszabadult, minden vágytól mentes lélek, miközben az isteni rendelkezést hajtja végre, és akkor az helyes dolog. A teljes hitelenség közepette, amibe az emberek beleesnek, az istenek munkáját illetően ezek a szavak furcsá-

nak tűnnek, de nincs a természetben olyan energia, ami nem egy isten fizikai megjelenése lenne, aki a Mindenható akarátát viszi véghez. Ez a természet helyes nézőpontja. Látjuk a formai oldalt, és – Mayától elvakítva – rossznak nevezzük; de az istenek, amint a formákat széttörik, eltakarítják az útból az összes akadályt, amik eltorlaszolják a fejlődés útját.

Itt megérhetünk egy-két olyan kérdést, amit gyakran vágnak a képünkbe azok, akik felületesen tekintenek a dolgokra. Tételezzünk fel egy embert, aki nagyon szeretne bünt elkövetni, és attól kizárólag a körülmények nyomása védi meg; tételezzük fel, hogy erre irányuló vágya erősebb és erősebb; mi a legjobb dolog a számára? Az, hogy kapjon egy lehetőséget arra, hogy ezt a vágyat cselekvésben elégítse ki. Hogy büntényt kövessen el? Igen, még egy büntény is kevésbé ártalmas a léleknek, mint az elme állandó töprengése ezen, egy rák kifejlesztése az élet szívében.

A már elkövetett tett halott, és az azt követő szenvedés megtanítja a szükséges leckét, de a gondolat teremtő és élő.⁷³ Értik ezt? Ha igen, akkor azt is meg fogják érteni, hogy miért találjuk azt a szent könyvekben, hogy az Isten lehetőséget teremt az embernek útja során olyan bűn elkövetésére, amire az ember nagyon vágyik, és tulajdonképpen szívében már el is követte. Szervenadni fog a bűnéért, ez nem kétséges, de tanulni fog a szenvedésből, ami a helytelenül cselekvők fejére száll. Ha az a gonosz gondolat ott maradt volna a szívben, hogy növekedjen, az egyre erősebbé és erősebbé fejlődött volna, és fokozatosan felőrölte volna az ember teljes erkölcsi világát. Hasonlóan a rákhoz, amit ha gyorsan nem távolítanak el, megmérgezi az egész testet. Kimondhatatlanul könnyörületos dolog az, hogy egy ilyen embernek el kell követnie a bűncselekményt, és utána a fájdalomtól szenvednie kell, mint hogy vágyakoznia kellene a bűnre, és csak a lehetőség hiányában kellene visszatarthatnia magát, amivel megváltozhatatlan torzulásokat hozna létre eljövendő életeiben.

Ugyanígy, ha egy ember gyors előrehaladást produkál, és van benne valami rejtett gyengeség, vagy valami régi karma feldolgozatlanul marad, vagy egy gonosz cselekedet nincs jóvátéve, akkor az ember nem szabadulhat fel addig, amíg azt a karmát fel nem dolgozza, amíg van még kifizetetlen számla. Mi a legkönnyörületesebb dolog, amit tenni kell? Segíteni ennek az embernek, hogy kifizesse a számláját kínszenvedésben és megaláztatásban, hogy a hibát követő gyötrelem a múlt karmáját megtisztíthassa. Ez azt jelenti, hogy az útról eltűnik egy akadály, ami megakadályozza a felszabadulását, és az Isten az útajába hozza azt a kísértést, hogy az utolsó gátat is ledönthesse. Nincs arra elég időm, hogy részletesen kidolgozzam ezt a nagyon nagy horderejű gondolatot, de arra kérem önöket, gondolják végig a kérdést, értsék meg, mit is jelent, és hogyan világítja meg a növekedés sötét problémáját, a szentek bukását.

Amikor pedig feldolgozták ezt a kérdést, olvassanak el egy olyan könyvet, mint a Mahábhárata, és meg fogják érteni, hogyan dolgoznak az istenek az emberek ügyében. Látni fogják az istenek munkáját a viharban és a napsütésben, békében és háborúban, és tudni fogják, hogy az jó az embernek és a nemzetnek, bármi is történjen velük, a legemelkedettebb bölcsesség és a leggyengédebb szeretet vezeti őket kijelölt céljuk irányába.

Elérkeztem a végsőhöz – ahhoz a szóhoz, amit bátorkodom kimondani önöknek, akik türelmesen meghallgattak egy olyan témáról, ami annyira bonyolult és nehezen érthető. Van egy még magasabb szintű jellegzetesség: tudjuk, hogy van egy isteni cél, és az ehhez vezető utolsó lépések az úton nem olyan lépések, amikben a dharma még mindig útmutatást tudna adni. Idézzünk néhány gyönyörű szót a nagy tanítótól, Shri Krishnáttól, és nézzük, mik a végső instrukciói. Magasztosabb dologról beszél, mint bármi más, amit mi bátorkodtunk érinteni. Itt következik az üzenete a nyugalomról:

„És most ismét hallgass Énreám, magasztos, titkos szózatomra. Szeretlek és szíved állhatatos, szólok tehát, mert javadat akarom. Elméd (manasz) merüljön el Énbennem, légy az Én hívem, bo-
rulj le Énelöttem, s akkor elérsz Engem, ezt szentül megígérem, kedves vagy te nékem. Elhagyván

---

⁷³ Ez nem azt jelenti, hogy egy embernek inkább el kell követnie egy bűnt, mint hogy harcolna ellene. Mindaddig, amíg harcol, jó úton van, ezáltal növekszik erejében. A fenti eset arra vonatkozik, amikor nincs harc, hanem az ember nagyon szeretné végrehajtani az adott tettet, csak a lehetőség hiányzik hozzá. Ilyen esetben minél hamarabb megjön a lehetőség, annál jobb az embernek. A felgyülemlett vágyakozás előtör, a megvalósított vágy elhossa a szenvedést, az ember megtanulja a szükséges leckét, és megtisztul egy állandóan növekvő erkölcsi méregtől.

minden kötelességet (dharma), Énnám keress oltalmat. Ne aggódjál, minden bűntől megszabadítalak.”⁷⁴

Utolsó szavaimat csak azokhoz címezem, akik itt a legmagasabb szintű életet élik, leghőbb vágyuk, hogy feláldozzák magukat Neki. Nekik van joguk a remény és a nyugalom ezen utolsó szavaira. Azután elérjük a dharma végét. Azután az ember már nem vágyik semmire, csak a Teremtőre. Amikor a lélek eléri a fejlődésnek azt a szintjét, amikor már semmit nem kér a világtól, viszont teljesen átadja magát az Úrnak, amikor túlnő mindenben, amire vágyak ösztönöznék, amikor a szíve elnyeri a szeretet szabadságát, amikor az egész lényét a Teremtő lábai elé veti – az ember akkor hagy el mindenféle dharmát. Tovább már nem vonatkozik rá a fejlődés törvénye, már nem vonatkozik rá a kötelesség kiegyenlítése, már nem vonatkozik rá a viselkedés felülvizsgálata. Az ember átadta magát az Úrnak. Semmi nem maradt benne, ami ne isteni lenne. Ami dharma még megmaradhat annak számára, aki Vele alkot egységet, hogy az embernek már nincs elkülönült önvalója. Élete Benne van elrejtve, az Ő élete az emberé, aki élhet akár a világban is, de mint az Ő eszköze. Az ember teljesen az Övé. Élete Ishvaráé, és a dharmának már nincs semmi követelése vele szemben. Áhítatossága felszabadította azt, akinek élete az Istenben van elrejtve. Ez a Tanító szava. Ez az utolsó gondolat, amit önöknél hagyok.

És most testvéreim, búcsúzom. Közös munkánk elvégeztetett. Egy nehéz téma ezen tökéletlen bemutatása után hadd mondjam azt önöknek: a gondolatra hallgassanak, ami az üzenetben rejlik, ne pedig a beszélőre, aki az üzenet hozója. Nyissák meg szívüket a gondolat előtt, és felejtsek el az ajkak tökéletlenségét, amelyek kimondják azt. Ne feledjék, amint mászunk felfelé a Teremtő hegyére, feltétlenül meg kell próbálnunk – még ha fogyatékoságainkkal is – továbbadni testvéreinknek annak az életnek az érintését, amit már elértünk. Feledjék tehát a beszélőt, de emlékezzenek a tanításra! Feledjék a tökéletlenségeket, amik az üzenet hozójában és nem az üzenetben vannak! Imádjuk az Urat, akinek tanításait tanulmányoztuk, és bocsássák meg könnyörületességükben a szolga hibáit, aki szavakba öntötte azokat!

BÉKE LEGYEN MINDEN LÉTEZŐVEL !

---

⁷⁴ Bhagavad Gita, XVIII. 64-66.)